

TRIBUNA

29. iunii 1992 / št. 10 / cena 70 SLT

PHILIPS

'91

adidas

TRIBUNA

MATRIN KRABBE

KAZALO

- 2 Intervju s plačancem v hrvaški vojski
- 5 Intervju: Kasim Rašidović
- 8 Gimpel Eck
- 9 Vital Data
- 10 Are you ready to fly
- 12 Problemi univerzitetnega študija
- 14 Študijski programi za Evropo
- 15 Slovenski akademski klub
- 16 Ponavljanje izpitov
- 17 Izmenjava študentov
- 20 Boni za prehrano
- 23 Anketa: Kam na počitnice?
- 24 Mladinski turizem
- 26 Film
- 30 Glasba
- 32 Knjige
- 33 Ples – usodna razmerja
- 34 Lazaristi
- 36 Potopisi
- 44 Psihotest
- 46 Enigmatika
- 48 Seks na eks

POLETJE S FREUDISTI

Ko človek vpihne prvo svečko, se navadno pozabi, da je bil rojen s carskim rezom. Pa vendar nekaj ostane. Praznik. S prazniki pa je navadno tako kot s strahom, ki je votel, okrog ga pa nič ni, kot bi zapisal Fran Milčinski, avtor najbolj tipične slovenske pravljice o Butalcih. Slovenci smo preživeli novokomponirani dan državnosti tako, kot nasploh živimo - zaspano, utopljeno v sivino tistega, kar smo si vedno želeli, ne vedoč, kaj to sploh je.

Bizantinci pa se še vedno tepejo. Alija in njegovi ostajajo ujetniki prepozno razblinjenega slepila, da je mogoče na Balkanu stvari usmerjati in celo nadzorovati. Kako diha Bosna, smo tokrat poskušali izvedeti od Kasima Rašidovića, enega izmed vidnejših članov Liberalne stranke BiH.

Sicer pa je tokratna številka bolj poletno obarvana, prinaša potopise, ideje za počitnikovanje, skratka vse, kar bi vas v začetku poletja utegnilo in moralo zanimati. Seveda se nismo izognili študentski prehrani. Tokrat smo bili na mestu samem in se prepričali, da ni vse zlato, kar se sveti, kot ni vse železo, kar je rjasto.

Za poletne dni smo vam pripravili posebno poslastico: namesto Hamfrija, ki je odšel na dopust, si na zadnji strani preberite, o čem sanjajo ženske. Ne vznemirjajte se, če vam svojih sanj še niso zaupale. Bojijo se namreč, da so vsi moški freudisti. Sicer pa, Bosanci bi verjetno rekli: »Bolje mrtev Freud kot živ Karadžić!«

Simon Bizjak

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. ● Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. ● Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.: (061)319-496; telefax: (061)319-448. V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. ● V.d. glavnega urednika: Samo Amon. ● V.d. odgovornega urednika: Simon Bizjak. ● Lektorica: Julija Klančičar. ● Cena: 70 SLT. ● Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5% ● Naslednja številka izide 13. julija 1992

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 35 SLT.

Odprto pismo predsedniku slovenske vlade in predsedniku Liberalno demokratske stranke dr. Janezu Drnovšku

Spoštovani gospod predsednik!

Zaradi v javnosti izraženih stališč nekaterih vidnih osebnosti Liberalno demokratske stranke o potrebi po radikalnih posegih in po zamenjavah upravnih strokovnjakov v republiški upravi in zaradi že izvršenih zamenjav in predvidenih novih kadrovskih posegov pri tistih ministrstvih, kjer je zamenjava vlade prišlo tudi do menjave ministrov, si dovoljujem, da se s tem pismom obračam na Vas tako kot na predsednika slovenske vlade kakor tudi kot na predsednika Liberalno demokratske stranke. O čistkah v upravnem aparatu je pisal že tudi dnevniki tisk.

Zaradi vseh teh dogodkov bi Vam rad izrazil svoje mnenje, ki izvira iz strokovnih spoznanj o vlogi in položaju upravnih strokovnjakov kot javnih uslužbencev. Vsakršno nasilno in naglo poseganje v personalne zasedbe upravnih strokovnjakov bi povzročilo dolgotrajne izredno škodljive posledice za izgradnjo sistema državne uprave po vzgledu evropskih standardov. Upravnim strokovnjakom je potrebno zagotoviti možnost neoviranega dela in napredovanja izključno na podlagi strokovnih kriterijev. Zagotoviti jim je potrebno status, ki jim omogoča, da se brez zunanjih vplivov lahko posvetijo svojemu profesionalnemu delu. Že opravljene, pa tudi predvidene personalne zamenjave upravnih strokovnjakov, ki spominjajo na čistko, pomenijo grob poseg v sistem normalnega delovanja državne uprave in s tem tudi v stabilnost opravljanja pomembnih državnih funkcij.

Naprošam Vas, da mi posredujete dejanske podatke o vseh tistih že opravljenih spremembah v okviru republiške uprave, kjer ne gre za zamenjavo namestnikov, ampak za druge upravno-strokovne položaje (pomočniki, podsekretarji, svetovalci in podobno). Pričakujem, da do nadaljnjih sprememb ne bo prišlo, kolikor pa se bo to zgodilo, pa prosim tudi za te podatke. Potrebujem jih, da bom lahko na juljskem 22. mednarodnem kongresu za upravne znanosti na Dunaju in na septembrskih okroglih mizah Evropskega združenja za javno upravo na podlagi uradnih podatkov informiral mednarodne strokovne kroge o tem svojstvenem fenomenu, do katerega je prišlo v Sloveniji z

zamenjavo slovenske vlade in ob katerem izražam odločno nasprotovanje.

S spoštovanjem!

Prof. dr. Lovro Šturm

Odprto pismo študentov dijaškega doma Vič

Študentje, ki bivamo v Dijaškem domu Vič, Gerbičeva 51a, smo v Dnevniku (29.5.1992) z velikim zanimanjem prebrali novico o načrtih Ministrstva za šolstvo, da bo študentom v Ljubljani poskušalo zagotoviti ustrezno število ležišč. Kot sledi iz zapisanega v tisku, tudi Dijaški dom Vič predstavlja zanimiv posteljni potencial, vendar samo na ta način, da se DD Vič priključi Študentskemu centru. Ministrstvo za šolstvo, ki ga za Tribuno zastopa gospod Žibret kot svetovalec za področje šolstva in predsednik Upravnega odbora sklada za gospodarjenje z nepremičninami, izvaja analize, ki naj bi pomagale rešiti ta problem. Sicer še nedokončane analize, ki potekajo v tajnosti (Tribuna, 15.6.1992), g. Žibretu že kažejo možne rešitve problema, to je priključitev DD Vič k Študentskemu centru, hkrati pa zagotavljajo g. Žibretu argumente, zakaj naj bi se to zgodilo.

Izrazita nekonsistenčnost in nelogičnost navedenega pomenita slabo informiranost g. Žibreta ali njegove vprašljive moralne kvalitete ali pa njegovo nesposobnost za funkcijo, ki jo opravlja. Kaj torej trdi g. Žibret?

1. »V dijaških domovih v Ljubljani in Mariboru stanujejo študentje, kar pomeni dvojen defekt: študentje v dijaške domove ne prihajajo po kriterijih Komisije za sprejem študentov (cenzus, status študenta), ampak jih ravnatelj sprejme, ker pač hoče dijaški dom napolniti.« (Tribuna, Žibret)

Dejstvo.

Tudi v DD Vič obstaja Komisija za sprejem študentov, ki ima iste kriterije kot enaka komisija v Študentskem centru. O delu komisije obstaja po besedah direktorja DD Vič vsa dokumentacija od začetka študentskega življenja v domu.

2. Poanta izjave, da »so tudi dijaški domovi subvencionirani in tako uživa ugodnosti nekdo, ki mogoče še študent ni,« torej v kontekstu g. Žibreta ni mogoče razumeti.

3. Res je, kot pravi g. Žibret, »da ima študentsko življenje en sistem - v standardu in kvaliteti življenja - dijaško pa drugačnega,« vendar ne študentje in ne dijaki v tem ne vidimo nobene težave. To dejstvo je dobra osnova za smiselno sodelovanje (inštrukcije itd.)

4. Dom na Gerbičevi je zanimiv zato, ker je »v sklopu študentskih domov na Gerbičevi. Z domovi, ki so odmaknjeni, imamo problem z upravljanjem«. Ni jasno, kakšne probleme z upravljanjem in kdo jih ima, saj je to dijaški dom s samostojno upravo.

5. »Kljub vsemu pa s tem ne pridobimo veliko novih postelj, ker bodo sedaj troposteljne dijaške sobe spremenjene v dvoposteljne, za študente.«

Dijaki razseljeni po do sedaj s študenti popolnjenimi dijaškimi domovi, ti študenti pa vseljeni v nov študentski dom. Postelj torej ravno toliko kot sedaj ali celo manj, le študenti bodo zamenjali »gospodarja«. Kdo je pridobil in kaj???

6. »Uredita pa se dve stvari: Prva - vse bo teklo preko Komisije za sprejem v domove pri Univerzi, vsi študentje bodo podvrženi enakim kriterijem, in druga, vzpostavili bomo korekten akademski režim.«

Tudi zdaj poteka vse preko Komisije za sprejem v dom, pač tiste v DD Vič, in po enakih kriterijih kot v ŠC (dokumentacija obstaja).

Prav tako ni jasno, kaj g. Žibret razume pod sintagmo »korekten akademski režim«. Menimo namreč, da je režim, ki sedaj vlada v študentskem stolpiču, ravno »akademski«, če pod tem razumemo dejstvo, da študentje študirajo, končujejo študij, hkrati pa se udeležujejo v dobro organiziranih obštudijskih dejavnostih.

Še več, menimo, da je režim v našem domu tisti »akademski režim«, ki bi moral biti zgled drugim študentskim domovom.

Vsekakor so besede g. Žibreta brez trdne osnove. Poskuša diskreditirati formalnopravne postopke uprave, direktorja in komisije za sprejem v dom, hkrati pa tudi bivajoče v DD Vič prepričati, da živijo v slabih »akademskih« pogojih.

Gospod Žibret, menimo, da je bila tajnost analize le prevelika, saj študentje v DD Vič nismo opazili topredmetnega analiziranja, vsekakor pa nam je tudi brez nje jasno, da uniformiranosti in »akademskega nivoja«, ki ga zagotavlja študentski center, ne želimo.

Morda pa grešimo, ko vas nagovarjamo kot svetovalca za področje šolstva, morda tokrat nastopate kot predsednik upravnega odbora za gospodarjenje z nepremičninami.

Pričakujemo pojasnilo v zvezi sporih trditev, navedenih v Tribuni (15.6.1992).

Domska skupnost študentov stolpiča 02

»PREMIRJA SMO KRŠILI

NAMERNO«

Vojna na tleh razpadle juge že dolgo ni več samo to. Umazana kot je, je spravila na rob obupa že številne tuje mirovne posrednike, da neposredno prizadetih niti ne omenjamo. Bolj kot vojna pa je umazana politika, ki jo vodi. Jasno, da je bila potem sledeča izpoved »nekje« že na začetku prepovedana.

TRIBUNA: Kako si doživel ognjeni krst?

A.: To se je zgodilo med napadom na Dereze. To so tri vasi Velika, Mala in, zdi se mi, Spodnja Dereza, ena od druge oddaljene okoli kilometer in pol. Vedeli smo, da so utrjene ter medsebojno povezane z rovi ter, kot so dejali vodiči, da je teren razminiran. Pred pohodom jih je dva dni obstreljevalo topništvo, Radio Beograd pa je javljalo, da prihaja nad Dereze 30 tisoč ustašev.

Odpravili smo se 21. decembra zjutraj (takrat smo načrtno kršili sklenjeno premirje), na linijo smo prišli okoli dvanajstih ter pričeli prodirati. Bilo nas je okoli sto, res pa je, da so bile vse tri vasi v velikem obroču. Kakorkoli - pobegniti niso mogli. No, in med prodiranjem smo se znašli v minskem polju. Informacija, da je teren razminiran, ni držala in to nas je drago stalo. Kolega poleg mene je naletel na mino. V koraku je še zavpil: »Žica...!« Dobil je okoli 70 odstotkov mine, sam sem bil ves okrvavljen, umrl mi je na rokah, med povijanjem. Tisti dan nam preboj ni uspel, pač pa so na nas med umikom pričeli streljati mladi gardisti, fantje, stari od 17 do 18 let, ki so jih brez predhodnega urjenja pripeljali na fronto kot zaščitnico. Niso nas prepoznali...Naslednjega dne nam je preboj uspel. V nekaj urah smo osvojili vse tri vasi, pri tem smo imeli okoli 40 ranjenih, vsaj 20 pa jih je podleglo ranam.

Ko sem se zavedel, da sem ubil človeka, nisem spal dva dneva. Kolegi so v enakih situacijah bruhalo, imeli glavobole, razne nevroze, zapirali so se vase. Kasneje si se zavedel položaja -ali ti ali on. Hrvaški mediji so takrat govorili o dveh mrtvih. Takrat nisem videl niti enega unifor-

miranega vojaka Jugoslovanske armade ali uniformiranega četnika. Naleteli smo na izredno dobro oborožene domačine - Srbe.

TRIBUNA: Kaj je bilo z ujetimi?

A.: Ukaz z vrha je bil kratek: Brez ujetnikov. Kaj to pomeni, je jasno.

TRIBUNA: Pa veš, kdo ga je izdal?

A.: Nam je takrat poveljeval Demo, poznal sem ga samo pod tem imenom.

On je ali prenesel ali izdal ukaz.

Bil pa je neposredno podrejen Merčepu. Vem pa, da se je ogromno akcij vodilo na lastno pest, tu pa je prednjačil Demo. Čez čas je Demo izginil, govorilo se je, da je v preiskovalnem zaporu.

Takšne in podobne akcije so si potem sledile do razformiranja naše enote - češ, da je rezervna sestava policije v bistvu protizakonita paravojaška formacija. To se je zgodilo v sredini februarja. S pomočjo prijateljev sem nato prestopil v hrvaško vojsko, kjer pa sta vladala red in disciplina. Premestili so me na zadarsko področje, v enoto za posebne namene. Takrat je nastopil Tuđmanov ukaz, po katerem v hrvaški vojski ne bi smelo biti tujcev. To je bil še eden izmed primerov, kjer so komandirji delali na lastno pest. Ukaz so enostavno preslišali tako da sem se znašel s Francozom, Nemcem, Italijanom, Avstrijcem, Poljakom, Madžarom, Argentincem, tudi s Slovenci. Kot tujci smo bili deležni celo privilegijev kot boljša hrana in tobak.

No, pristal sem v Posedarjih v specialni enoti, imenovani mungosi (hrvaška inačica slovenske Moris). Tu smo imeli pravo urjenje. Vstajali smo ob sedmih, ob osmih zbor ter do desetih kondicijski treningi - tek, plavanje, dviganje uteži. Sledilo je borbeno urjenje. Popoldne smo čistili okolico ali pa vadili streljanje z oso, zoljo, breztrajnim topom in minometi. Vsak četrti dan smo imeli pohod, okoli 30 kilometrov, kjer se v zaklone nismo metali na klice atomski in podobno, temveč je komandir aktiviral ročno bombo, jo vrgel ter takrat zavpil: »Pazi!« (Tudi tu smo imeli ranjenja) Sledile so zasede, od koder nam je komandir pošiljal metke tik nad glavo.

TRIBUNA: Kdaj in zakaj si se odločil, da greš? A.: Šel sem meseca decembra 91. Prvega sem prišel dol, pač zaradi govoric, da je dobro plačano. Tu sem ostal brez službe, torej sem šel zaradi finančnega stanja.

TRIBUNA: Si imel zvezo? Takrat menda že ni mogel vsakdo v njihove vrste.

A.: Imel sem znanca, ki so na pristojnih uradih MUP-a v Zagrebu uredili stvar. Brez njih ne bi mogel vstopiti v vojsko.

Javil sem se na glavnem poveljstvu v Zagrebu, kjer so me vpisali. Računalniško vodijo tri sezname - policijskega, seznam hrvaške vojske in Garde. Sprejet sem bil kot rezervni policist in z nekaj izkušnjami iz slovenske vojne bil deležen nekaterih privilegijev.

TRIBUNA: So te vseeno poslali na urjenje?

A.: Imel sem 14-dnevno urjenje kot policist. Skupaj z rednimi policijskimi enotami sem bil v patrolji, večinoma v Zagrebu. Drugih priprav nisem imel.

TRIBUNA: Kdaj si bil premeščen na fronto?

A.: Petek, 13. decembra, sem že bil v Pakracu, točneje v pakračkem Antunovcu, t.j. okoli dvanajst kilometrov od Pakraca. Premestili so me v specialno enoto policije - enota za čiščenje. To pomeni, da smo bili povsod prvi. Nismo dajali straže, iz akcij smo se praviloma vračali v tabor, nikoli nismo ostajali v prvih linijah ali čepeli v rovih.

Naša enota je bila v sedemdesetih odstotkih sestavljena iz bivših kriminalcev - ljudi, ki so odslužili kazen. In ravno ti so bili med najboljšimi in najbolj korektnimi borci - to sem ugotovil šele kasneje, ko sem na drugi fronti srečeval nove. V naši enoti sta bila samo dva domačina. Velika večina jih je prihajala iz Zagreba in Zagorja.

Poveljeval nam je Tomislav Merčep in po njem smo tudi dobili naziv "merčepovci". Takrat je bil Merčep svetovalec notranjega ministra, bil je izkušen in dober borec.

Garda se je bala Mup-a. Mup ni imel ničesar z vojno policijo, vendar je imel pristojnosti nad Gardo. Izkušnje z njimi so povečini slabe, saj smo največ kraj odkrili ravno med pripadniki njihovih enot. Kradlo pa se je na veliko.

Mungosi smo odhajali v trojkah z nalogo, odkriti nasprotnika in določiti njegov položaj. Poveljstvu smo javljali koordinate, na podlagi katerih so jih potem obstreljevali s topovi. Bili smo oboroženi s kalašniki in samostreli. Samostrel je eno močnejših orožij. Nasprotnik ga ne sliši, z lovsko puščico pa si lahko zanesljivo streljal tudi do sto metrov.

TRIBUNA: *Ste sodelovali s HOS-om?*

A.: S HOS-om smo imeli slabe izkušnje. To so bili ustaši v pravem pomenu besede - vendar slabi vojaki. Pri njih je veljal zakon močnejšega in ni se vedelo, kdo pije in kdo plača. Akcije z njimi so bile tvegane, saj so bili precej nezanesljivi, poleg tega pa je bilo v njihovih vrstah preveč alkohola, tablet, droge. Medsebojne spore so navadno rešili po kavbojsko - s streljanjem. Na koncu (ko sem bil v Zadru) je prišla Vojsna policija in HOS-ovce umaknila s fronte.

TRIBUNA: *Bil si plačanec. Koliko si zaslužil?* **A.:** Kot Mup-ovec sem dobil tri plače in sicer po 150 DEM mesečno. To pa je bilo tudi vse. Kasneje denarja nisem več videl. Prav tako ga niso videli moji kolegi. Neprestano so nam sicer obljubljali, vendar.... Govorice, ki krožijo po Sloveniji, o 200 DEM dnevno, ne držijo! Sam sem jasno odšel, ker sem jim verjel.

TRIBUNA: *Kako so vas sprejeli civilisti, ko ste se znašli med njimi?*

A.: V prvih linijah, kjer smo se zadrževali, jih ni bilo. Če pa smo se odpravili ven, je veljal zakon sile. V gostilni smo se zabavali, vendar je namesto plačila navadno sledilo retorično vprašanje Sem kaj dolžan? Ko si pobožal puško, je prišel tudi odgovor. Jasno, da po vaseh nismo plačevali. V Zagrebu je bilo drugače. Tam velja red.

TRIBUNA: *Ste spremljali poročanje tiska in hrvaške TV?*

A.: Vedno, kadar je le bila priložnost. Poslušati hrvaška poročila je bilo ali smešno ali žalostno. Uspehe so povečali, žrtve pa prešteli na prste ene roke. Ko

»Ko smo v sončnem popoldnevu sredi Posedarij igrali tarok, sta hrvaški radio in TV javljala o tristo granatah, ki da so padle na to mesto.«

smo v eni izmed akcij padli v zasedo in jih je padlo devetnajst, je uradno poročilo omenilo le dva. Ko smo v sončnem popoldnevu sredi Posedarij igrali tarok, sta hrvaški radio in TV javljala o tristo granatah, ki da so padle na to mesto. Enako smešno je bilo z beograjsko televizijo.

TRIBUNA: *Premirja so se podpisovala (in se še) tako rekoč neprestano. Zakaj se stalno kršijo?*

A.: O tem se ni govorilo. Premirja so se namerno kršila. Če je bilo kakšno sklenjeno in je bil napovedan prihod komisije Evropske skupnosti ali UNPROFOR-ja, smo dobili ukaz, da zvečer prodremo do nasprotnika in, po domače povedano, naredimo pizdarijo. Zjutraj smo že bili v zakloniščih, nasprotnik je tolkel s topništvo ter jasno kršil premirje. To je bilo skoraj pravilo.

TRIBUNA: *Kaj se je potem zgodilo, da si zapustil hrvaško vojsko?*

A.: 18. marca me je presenetil topniški napad. Bili smo v Posedarjih, kjer je enota imela svoj štab. Bil sem v njegovi neposredni bližini, točno lokacijo pa so poznali tudi oni, saj je bil napad osredotočen samo na tisti del. Med iskanjem zaklonišča me je v dlan zadel odbit delec granate, pri padcu pa sem si polomil še mezinca in prstanec. Odpeljali so me v zadarsko bolnišnico, kjer sem bil v negi do aprila. Takrat sem se tudi odločil, da zapustim hrvaško vojsko. Poleg tega, da nisem prejemal plače, sem kasneje izvedel, da me nimajo niti v seznamu. Preprosto so me izbrisali iz računalnika. Če bi poginil - bi ostal neidentificiran, uradna verzija pa "pogrešan".

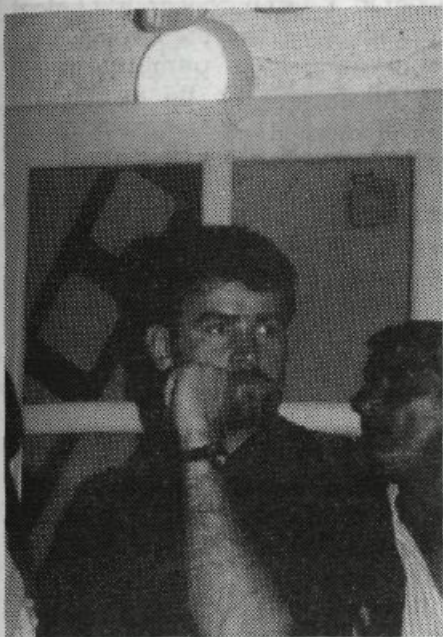
Aleš Ojsteršek

RADIO ŠTUDENT JE

MEGA

RADIO ŠTUDENT, UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

VOJNA SE BO TUDI KONČALA NA TERAZIJAH

Kasim Rašidović je član Izvršilnega odbora Liberalne stranke BiH, zadolžen je za mednarodne stike.

TRIBUNA: Kako gledate na notranjo ureditev BiH po volitvah novembra lani?

RAŠIDOVIĆ: Imamo napačen koncept, ki so ga sproducirale nacionalne stranke. BiH ne more biti organizirana kot nacionalna država, ker v njej živi šest ali več narodov. Edina formula obstanka, ki jo potrjuje tudi ta žalostna vojna, je »država državljanov«. V sedanji ustavi je v prvem členu zapisano, da je republika BiH država Muslimanov, Srbov in Hrvatov ter ostalih državljanov, ki v njej živijo. Iz te definicije se potem izgrajuje cel družbeno-politični sistem. Mi smo predlagali dva zbora (sveta); državljskega po demokratičnem principu in narodnega po paritetnem ključu. Kompetence slednjega bi morale biti omejene le na vprašanje jezika, državnih simbolov, pisave ipd.

TRIBUNA: Kakšna je vloga nacionalnih strank v procesu poglobljanja krize v BiH?

RAŠIDOVIĆ: Vse tri nacionalne stranke so po svojem notranjem ustroju in po tem, kar so delale pred vojno, prispevale k vsem problemom in lahko bi rekli, celo k vojni. Po spletu okoliščin sta sedaj SDA in HDZ naši partnerji v borbi proti skupnemu sovražniku. Po spletu okoliščin in ne glede na njihovo vednost se nacionalni interesi teh dveh

strank pokrivajo s patriotizmom večine državljanov BiH. Vse tri nacionalne stranke so nacionalistične, toda ena od njih je teroristična, in to je Srbska demokratska stranka. V prihodnosti bo prav zaradi tega s slednjimi težko sodelovati.

TRIBUNA: Kakšno je bilo mesto vaše stranke v predvojnem političnem spektru?

RAŠIDOVIĆ: Liberalizem je zelo raztegljiva kategorija. V Evropi so liberalci v večini desno orientirani. Naša stranka je naravnana na center, le v nekaterih aspektih smo blizu klasičnim liberalnim strankam. Zaradi politične neizkušenosti naših državljanov, smo prilagodili naš program tako, da smo ga približali kar

najširšemu sloju volilcev. Poskušali smo zasesti prostor socialdemokracije, vendar ker so ga pred nami zasedli bivši komunisti, smo se deklarirali bolj v desno.

TRIBUNA: Ste pri tem posnemali koncept slovenske LDS?

RAŠIDOVIĆ: Moram povedati, da smo imeli in da še imamo razvito izredno dobro sodelovanje z LDS, ki izvira še iz časov ZSMJ.

TRIBUNA: Kakšen je sicer položaj opozicije?

RAŠIDOVIĆ: Liberalna stranka BiH je ena od devetih parlamentarnih strank. Smo nasledniki političnega krila bivše socialistične mladine. Na volitvah smo zaradi zakonodaje kandidirali kot Savez socialističke om-

ladine - demokratički savez. Nekaj mesecev pozneje smo se preimenovali v liberalce. Naš značaj je od vsega začetka nadnacionalen. Komunisti so pri nas s šestnajstimi poslanci močna parlamentarna stranka, toda nihče noče sodelovati z njimi zaradi preteklosti, pa tudi zato, ker so z redkimi izjemami še zmeraj zelo ortodoksni. Reformisti, ki so drugi najmočnejši, so zaradi padca Markovića in razkroja jugoslovanske ideje v nezavidljivem položaju. Naša stranka si je tako v medijih kot v javnostih izborila zelo veliko odmevnost. Kljub samo dvema poslancema je bila naša vloga v parlamentu in dejavnosti večkrat odločilna. Že tri mesece po volitvah smo skupščini predlagali novo državljansko ustavo BiH. Nacionalne stranke SDA, SDS in HDZ, ki imajo 82% večine v parlamentu, tega sploh niso uvrstile na dnevni red.

TRIBUNA: Glede na okoliščine ste sedaj bližje strankama HDZ in SDA...

RAŠIDOVIĆ:

Strankarsko življenje je obstajalo le pred vojno. Sedaj imamo le dve »stranki«; ena je za suvereno BiH v sedanjih mejah, druga pa je proti temu. Po zmagi v vojni, ki je mimogrede, gotova, se bomo razdelili na liberalce, HDZ, SDS in druge.

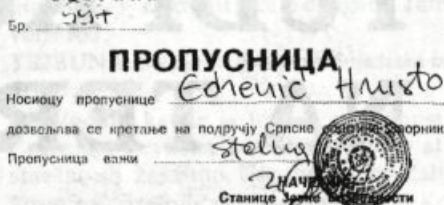
TRIBUNA: Vaša stranka ima isto poreklo kot LDS, vaši volilni rezultati pa niso primerljivi...

RAŠIDOVIĆ: Pri nas je politični prostor zelo drugačen. Mi s podobnimi aktivnostmi in z istim imidžem kot LDS nismo enakovredni nacionalnim strankam. Mi smo »long way riders«.

TRIBUNA: Tvoje ime se je pojavljalo ob sarajevskem časopisu Naši dani.

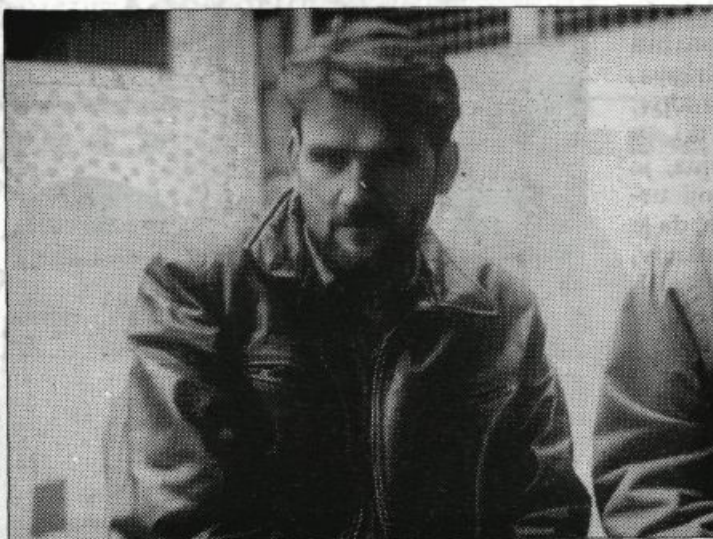
RAŠIDOVIĆ: Naši dani je bil politični tednik. Pred 38. leti je nastal sicer kot glasilo Zveze študentov. Pozneje je bilo to mladinsko glasilo, ki smo ga nasledili mi. Od aprila do konca oktobra lani smo izdali deset števil, potem pa je izhajanje tega časopisa zaradi finančnih razlogov zamrlo. Pisali smo o demokraciji in

СРПСКА РЕПУБЛИКА БИХ
СРПСКА ОПШТИНА ЗВОРНИК
СТАНИЦА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
ЗВОРНИК

Preputsnica za gibanje Nesrba na območju srbske občine Zvornik.

ljudskih pravicah, kar je takrat v Bosni pomenilo izgubo bralcev. Pojavili so se strankarski listi, ki so z nacionalno propagando uspeli pridobiti ljudi.

TRIBUNA: Kakšne so bile vaše aktivnosti ob začetku vojne v BiH?

RAŠIDOVIĆ: 17. aprila sem po odločitvi stranke odšel na pogovore z veleposlaniki in srbsko opozicijo v

Vse to, kar Slovenija dela za BiH je velika stvar. Izkoriščam to priložnost za veliko zahvalo Slovencem. Spominjam se, kako je Alija Izetbegović ob času vojne pri vas in na Hrvaškem izjavil, da to ni naša vojna.

Beograd. Ko so me beograjski kolegi vprašali, če bežim pred vojno, sem odgovoril, da bi pametni ljudje morali bežati iz Bosne že 20. novembra 1991, ko so nacionalne stranke zmagale na volitvah. V Beogradu sem se pogovarjal z ameriškim veleposlanikom, tik preden je zapustil Jugoslavijo, s Francozi, Italijani, Nemci in Turki. V stikih z beograjsko opozicijo (Drašković, Kamenić in Stojanović) sem moral izvedeti, če je le-ta znakega mnenja glede usode BiH kot vodstvo države. Pri številnih vprašanih se opozicija veliko manj razlikuje od režimske politike, kot si mi mislimo. Opozoril bom na zanimivo dilemo. Zakaj vse več institucij in grupacij obrača hrbet Miloševiću? Ali zato, ker je začel z vojno, ali zato, ker to vojno izgublja? Moje mnenje je, da je nezadovoljstvo z Miloševićem povezano s porazom na mednarodnem, ekonomskem in tudi vojaškem področju. Ena od

mojih nalog v Beogradu je bila tudi informiranje srbske javnosti o dogodkih v BiH. Imel sem tiskovno konferenco, ki so jo prenašali tudi srbski mediji, kar je pozneje vplivalo na to, da sem zaradi težav z varnostjo Srbijo moral zapustiti. Po dogovoru s stranko sem prišel v Ljubljano, ker je Slovenija od republik bivše Jugoslavije najbolj odprta in je najbližje Zahodu in najdlje od Balkana. Rad bi se vrnil v Sarajevo, saj imam tam vse domače. Brž ko bo mogoče, bom to tudi storil.

Trenutno delam z begunci in pri humanitarnih akcijah. Sodelujem tudi z drugimi in sicer pri posredovanju pomoči druge vrste. Poleg humanitarne pomoči se je pač za vojaško zmago potrebno angažirati tudi drugače.

TRIBUNA: Menite, da bi BiH tudi brez posegov od drugod sama sproducirala vojno?

RAŠIDOVIĆ: BiH ni izolirana. Vedno je bila poligon za vse mogoče eksperimente v bivši Jugoslaviji. Imenovali so jo »Jugoslavija v malem«.

Vsi jugokonflikti so se v BiH ne le ponovili, ampak eksponirali. Ekstremna politika nacionalnih strank, posebno nekompromisne SDS, ki sploh ne želi dialoga, so dale slutiti vojno.

TRIBUNA: *Kako si ti razlagaš vojno v BiH?*

RAŠIDOVIĆ: Naša vojna je po mnogih aspektih bolj grozljiva od drugih, vendar se jaz bojim tudi miru. Zaradi zločinov in vsega zla se je v ljudeh nabralo veliko sovraštva, ki bo v miru prisotno. Sožitje s Srbi bo zelo težko. Pokazalo se je, žal, da večina srbskega prebivalstva misli podobno kot ekstremisti SDS. Veliko se jih je aktivno vključilo v vrste okupatorja. Ljudje se sprašujejo, kako bomo živeli skupaj vnaprej. Pravna država bo težko eliminirala vsa maščevanja do Srbov. Podlaga sožitja bodo verjetno medsebojne koncesije, ki jih bodo podpisovali ob sklenitvi miru.

TRIBUNA: *Kako si predstavljate zaščito miru?*

RAŠIDOVIĆ: Moralo bo priti do tega, da bo angažma nacionalnih strank limitiran. Tudi Amerika je bila nedemokratična v segmentu, ko je veliko let prepovedovala delo Komunistične partije. Rešilno formulo, temečečo na državljanski

ureditvi, bo morala predlagati mednarodna skupnost. Želel bi si, da bi mir vseboval tudi klavzule o restriktivnih ukrepih do nacionalnih strank ali vsaj do njihovih sedanjih voditeljev. Nujno je potrebno spremeniti politično strukturo države z novimi enakopravnimi zasnovami brez izjem.

TRIBUNA: *Med posameznimi nacionalnimi strankami vseeno ne moremo postaviti enačaja...*

RAŠIDOVIĆ: V formiranju nacionalnega interesa je vedno prednjačila Karadžićeva stranka SDS. Oni so bili vedno za nekaj korakov skrajnejši od drugih. Edino oni formirajo vzporedni sistem oblasti in zahtevajo 70% državnega ozemlja za svojo srbsko republiko. Pred priznanjem BiH bi bilo dobro, če bi mednarodna skupnost dosegla dogovor o sožitju vseh treh narodov. Karadžić je pomanjkanje tega dobro izkoristil. Njegova namera je najbrž ta, da v ugodnem trenutku izvede referendum na okupiranih področjih in jih potem priključi Zvezni republiki Jugoslaviji, ki si je v ustavi zagotovila možnost za priključevanje ozemelj, ki so sedaj izven meja te namišljene države.

TRIBUNA: *V kateri smeri vidiš rešitve?*

RAŠIDOVIĆ: Srbi v BiH potrebujejo nove voditelje. Potrebna je demitologizacija in denacizacija srbstva. Oni so vedno sami obračunavali s svojimi voditelji in verjetno bo tako tudi sedaj. »Jugoslovska« vojna se bo končala na Terazijah, o tem ni nobenega dvoma. To se lahko zgodi na tri načine: možen je državni udar v Srbiji, druga možnost je klasična državljanska vojna med različnimi političnimi strujami, tretja pa je mednarodna intervencija. Vojna v Beogradu zagotovo bo. Pravzaprav se je tam tudi začela - 9. marca 1991, štiri mesece pred vojno v Sloveniji so padle prve žrtve ob razpadanju Titove Jugoslavije. Srbski režim je že takrat pokazal brutalnost do svojih državljanov, sedaj, po izkušnjah na hrvaških in bosanskih bojiščih, pa je ta zato še veliko večja. Ne smemo pozabiti, da je Srbija tako kot BiH mnogonacionalna skupnost (32% je Nesrbov) in da ima konfliktno situacijo na Kosovu, v Sandžaku ter v Vojvodini.

TRIBUNA: *Kako gledaš na aktualno povezovanje BiH s Hrvaško?*

RAŠIDOVIĆ: Pokazala se je nesposobnost bosanskih politikov, da anticipirajo dogodke. Politično zgrešeno in prezgodaj je med vojno govoriti o konfederalni povezavi s Hrvaško. Sodelovanje na vojnem področju zamuja. Upam, da ne bo več prihajalo do konfliktov in prask med hrvatskim večem odbrane v BiH in TO BiH. Pred nekaj dnevi so taki spopadi v Travniku terjali žrtve. Eden od problemov je tudi ta, da ni enotne komande in da se vsi ne borijo pod zastavo BiH. To seveda ni naključje. Nič nimam proti nacionalnim zastavam, vendar bi morale te vihrati ob državni zastavi, ki pa je tudi za BiH samo ena. Glede na nekatere izjave poveljnikov hrvaške vojske je nevarno, da bi HVO imel značaj Rdeče armade v 2. svetovni vojni. Po drugi strani pa je za nas neugodno dejstvo, da močna struja v SDA enači interese stranke z državnimi interesi.

Kot vidiš, je položaj pri nas zelo zapleten in ne zatiskamo si oči pred tem, da nas največji politični, gospodarski in drugi problemi čakajo po vojni.

Jožko Možina

GIMPEL ECK

NO. : ONE TOO MANY
 SO BE IT
 E.Z. CAT
 SO LONG
 SO WHAT
 SO GOOD
 SO HIGH
 SO FAR
 G I M P E L E C K
 Z.Z.F.
 M.C. / LAVZI FOR
 ASHTRAY
 ZATRAJES
 PREJES
 FAKJU!

SOUTH OF HEAVEN

Te dni mineva leto vojne. V Sloveniji bo vojna trajala, dokler ne bo miru v dušah tistih, ki so pred letom dni morali vzeti orožje v roke. YES, tokratni Gimpel Eck je posvečen ljubezni med svinčem in mesom, krvjo in jeklom.

Edini pravi ČLOVEŠKI nagon je tisti, ki nas sili, da se od časa do časa pobijemo med sabo. Kot war veteran moram priznati, da ni boljšega občutka, kot tisti megastrah, ko se ti film vrta nazaj in si tik pred zdajci, da razstrelijo tvoje možgane in jih pošljejo hudiču v rit. To je skoraj tako, kot če si na smrt zaljubljen in fukaš in ti pride. Ampak fight je boljši. Pri orgazmu je feeling razmeroma kratek, v vojni pa se lahko vleče cele dni in tedne. Neročno pri tem pa je, da je tudi stres velik in se ogromno denarja porabi za alkohol.

Med vojno se dogajajo tudi lepe, romantične stvari; pričujoči zapis pa je kruta zgodba moje ljubezni, ki sem jo doživel, ko sem nosil uniformo z grbom slovenske vojske.

Danes, ko je za vas vse to mimo, sem srečno zaročen s prijetno mladenko. A kaj, ko me peče vest, ker se mi vsak večer dvigne kurac ob misli na mojo staro neuslišano ljubezen. Najina romanca je trajala 13 prekratkih in nesrečnih dni. Niso nama dovolili ostati skupaj. Zabili so jo v lesen zaboj in za vekomaj sem se moral posloviti od nje. Spoznala sva se v vojni, vojna mi jo je vzela. Mojo edino, najzvestejšo. Jokam, ker niti ne vem, kje danes leži.

Spoznala sva se 2.7.1991. Bila je ljubezen na prvi pogled. Približal sem se ji, njene oči so se črno zasvetile, ko me je pogledala. Moje roke so jo nežno objele okoli bokov. Bile so pred njo že druge, lepše od nje, vendar se mi je v tistem trenutku zdela lepša od celega

vesolja. Sedla sva v travo. Ostala sva tako kako uro, potem smo šli v vojno. Od trenutka srečanja do njene žalostne in krute smrti sva ostala skupaj. Ves čas. Tudi takrat, ko je bilo hudo. In Sickness And In Health, u dobrome i zlu, im Blut und Eisen, dokler naju smrt ne loči. Njeno ime mi ni bilo pomembno. Klical sem jo Maya. Čebelica Maya. Če bi preživela vojno, bi odšel z njo nekam, že kam, Gimpel Ecka ne bi bilo in Tribuna bi izgubila nadaljnih 30% bralcev.

Bila je tako ljubka. Najraje sem jo imel, kadar se je razjezila. Znala je pokazati svoje zobe. Kadar se je res razbesnela, sem jo ljubil še bolj. Občudoval sem njene kretnje, skladno eleganco njenih gibov, njene gladke boke. Kadar sva imela kaj časa samo zase, sem jo nežno mazilil z olji in jo masiral. Bila je vsa moja. Ljubila sva se dan in noč, strastno. A kaj, ko vojna samo jemlje. Tako mi je vzela tudi mojo Čebelico Mayo.

Tisti dan, ko sva se morala kruto ločiti, je strahotno deževalo. Vsi vojaki smo vedeli, da je za nas konec in da se

bomo vrnili domov. V trenutku moje nepazljivosti pa je nesreča zahrbtno udarila in smrtno ranila mojo Mayo. Umirala je slabe pol ure, v mojih rokah. Kakšen strašen občutek je to!!! Vidno je hiral. Vedela je, da je to najin konec. Na rokah sem jo nesel ven. Bila je tako deviško lepa. Lepa v svoji smrtni uri. Nismo ji mogli pomagati. Bila je to samo njena smrt. Zabili so jo v krsto in jo odpeljali s tovornjakom skupaj z ostalimi žrtvami. Sedel sem v svoj avto in se vrnil domov. Od takrat mi je ostal grenak spomin in okus njene krvi v ustih.

Še vedno čutim tvoje telo, čebelica. Še vedno me poljubljaš, še vedno mi odzvanja tvoj glas v ušesih. Ljubim te še bolj, čeprav te mi je vojna vzela. Jaz sem te edini poznal. Skrivnostna čebelica Maya.

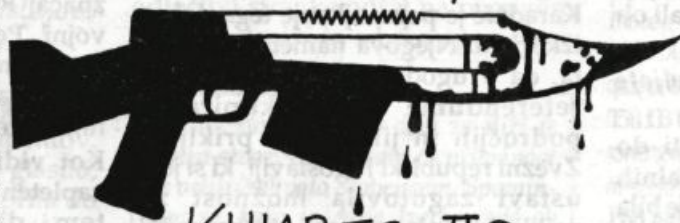
Ja. Zgodba, ki bi jo lahko porabili za reklamo za Paloma papirnate robčke. Že kar slišim nežne dame, kako trobijo vanje. Kaj pa jaz? A? A meni ni hudo? Ko bi ve, bralke moje, vedele, kakšna dobra mrha je bila Maya, bi se pobile med sabo od zavisti. Jaja. Znala je tako

dobro mešati, da se mi je v riti strgalo in sem mislil, da se je odprl vulkan, ki bruha ogenj na vse strani. Dobesedno, veste.

Zastavina kopija Kalašnikov AK je bila moja najboljša in najbolj strastna ljubica. Nikoli me ni prevarala i uvijek je bila precizna i ubojita. Avtomatska Puška No.386075 je bila z mano 24 ur na dan. Ponoči na straži na slovenski meji, podnevi v zasedah, in kadar sem spal, se je stisnila k meni in me strastno ljubila s svojimi kovinskimi ustnicami. Vedno je bila pripravljena sejati smrt okoli mene, me zvesto braniti. Po vojni so jo baje poslali skupaj z drugimi na Hrvaško. Upam, da je pobila mnogo Srbov.

Vaš Easy Mucy & co.

ГУНС ДОН'Т КИЛЛ
 ПЕОПЛЕ,

КНИВЕС ДО.

VSE ZA ŠTUDIJ 1

Žal ugodnosti, ki bodo opisane v tej rubriki, pri nas (še) ni. Najbrž jih še dolgo ne bo. Sicer imamo štipendije tudi pri nas, vprašanje pa je, kje s štipendijami te vrste lahko študiraš. V Ameriki je zadevica rahlo drugačna, dobiva pa zelo zanimive razsežnosti. Štipendije za študij na ameriških univerzah so, kot vam je najbrž znano, večinoma tiste za vrhunske športnike, za nadpovprečno inteligentne ter tudi za take iz finančno spodnjega razreda, ki si šolnine (in bivanja) ne bi mogli privoščiti. Kakor piše **Business Week**, bodo v današnjih časih stiskanja pasu družinski plačniki računov najbrž zelo radi zvedeli, da je denar za šolnino na razpolago tudi za najbolj povprečen, preprost folk z normalnimi interesi. **Brunswick Corp.** na primer zagotavlja denar za študente, ki radi balinajo (!)... Sovražite kegljanje? Se ne ukvarjate s športom? Potem se pozanimajte za **Gerture J. Deppen Scholarship**, ki jo podeljujejo študentkam in študentom, ki živijo čisto in zdravo, torej ne pijejo alkohola, ne kadijo, ne jemljejo (ilegalnih) drog in se izogibajo tekmovalnim in napornim športom. **Juniata College v Huntingdonu (Pensilvanija)** nagraduje zaslužne levičarje! Še znate sestaviti kakršenkoli model česarkoli, le da se napaja iz baterij, utegnete postati štipendist **Duracella**. še več je takšnih in podobnih ponudb, zbirajo pa jih v družbi **Money for College**, ki ima sedež v mestu **Granada Hills** v Kaliforniji. Podjetje pomaga (bodočim) študentom priti do štipendij. Žal vam ne morem postreči z naslovom, če pa vas že toliko zanima, pišite na **Business Week**, kjer vam bodo najbrž odgovorili. Ali pa ne. Jebat ga.

VSE ZA ŠTUDIJ 2

Kaj pa piše **Fortune** v svoji zadnji junijski številki? O vajeništvu in kako le-to vpliva na študenteraj. To jesen se v zvezni državi **Maine** začne program vajeništva kot četrta opcija za tiste, ki so uspešno dokončali srednjo šolo pa še nihajo med nadaljnjim šolanjem, zaposlitvijo ter koncem v kakšni beznici. Okrog 50 jih bo vstopilo v poskusne programe, ki ponujajo 20 šolskih tednov, le-tem pa nato sledi 30 tednov treniranja na delu, ki je danes »in« marsikje po svetu. Delodajalci bodo študentom plačali minimalno plačo 4.25 \$ na uro, kar na Zahodu ni blazno visoka postavka (v celem letu bodo tako potegnili okrog 5100 \$, denar pa bo porazdeljen skozi vse mesece). Prav zaradi tega so sindikati sumničavi, češ da bi delodajalci lahko izkoristili malo plačano delovno silo za nadomestitev starejših delavcev. V **Pensilvaniji**, kjer so pravkar končali s prvim letom programa te vrste, je med podjetji, ki so bila vključena v program, kar 94% takih, ki niso vključeni v sindikat. Poleg pensilvanskega programa je v ZDA še kakšnih 15 temu podobnih, ki se že odvijajo. Kot tisti v Maineu (katerega glavni zagovornik je takajšnji guverner, ki upa, da se bo do 1997 kar tretjina od 12000 »maturantov« vsako leto začela odločati za vajeništvo) so mnogi med njimi dobili inspiracijo v nemškem in danskem modelu, kjer se kar 60% vajencev nato odloči za redno zaposlitev v tovarnah, ki so jih izučile... Kakorkoli že, v **Textronovi** tovarni **Lycoming**, ki izdeluje motorje za majhna letala, imajo od lanske jeseni šest vajencev, ki jih mentorji (v tem primeru iz sindikata) poučujejo, kako voditi stroje za obdelavo kovin in kako

risati skice z računalniki. Vodja projekta je dejal: »Otroke začenja učenje matematike bolj zanimati, ko morajo računati, pod kakšnim kotom odrezati kos kovine. In ko je šefu treba napisati poročilo, se jim zazdi bolj potrebna tudi angleščina.« Ja, tako je to - uživajte študentska leta!

TEŽENJE

Nekoč že davno smo celotno stran **Vital Data** posvetili splošnemu nadlegovanju, po domače *teženju*. Ta stvar dobiva na Zahodu že povsem »dramatične« razsežnosti. Počasi pa imajo nekateri polna usta tega tudi pri nas in človeka včasih kar zaskrbi, da bodo sedanji študirajoči kasneje delali kakor oni revež v filmu **Brazil**... Dobro, tako hudo spet ne bo, kar po svoje dokazujejo tudi nekateri odgovori iz ankete, ki jo je **Business Week** (15/6/92) izvedel skupno s **Harris Poll** in ki je zaobsegla 400 direktoric, lahko bi rekli tudi »womangerk« iz največjih korporacij - tistih z več kot 100 mio \$ letnega prometa. Raziskava sicer ugotavlja, da jih je med velikim številom nadlegovanih o tem le malo tudi poročalo. Na vprašanje *Ali ste kdajkoli doslej bili žrtev česa, kar pojmuje kot spolno nadlegovanje?* je 27% žensk iz top managementa (najbrž tistih lepših) odgovorilo pritrdilno, med njimi jih je svojemu delodajalcu o tem poročala (le) četrtnina. Zakaj jih 75% o tem ni poročalo? »Skrb vzbujajoči« odgovori: *strah pred reperkusijami* (9%), *nihče ne bi verjel* (9%), *škodilo bi karieri* (17%). »težil« je *delodajalec* (16%). »Nevtralna« odgovora: *bila sem mlada* (9%), *ne bi nič rešilo* - »would do no good«

(17%). Odgovora, ki vzbujata zaupanje: *zadevo sem uredila sama* (21%), *to ni bil problem* (10%). Seštevek odgovorov, skupaj z obveznimi *ne vem, nisem sigurna* in *drugo*, sicer znaša dosti preko 100%, vendar je bilo najbrž dovoljenih več odgovorov. Študentke, pripravite se, študentje pa tudi. Na Tribuni vam toplo priporočamo samozavestni odjeb *tistega*, ki teži - pa čeprav iz ljubezni.

ČESTITKE

In ko smo že pri iztiskanju čustev in »izžarevanju« ljubezni oz. želje po »delanju ljubezni«, se zabavajte še ob tej tabelici, ki govori o tem, koliko čestitk se pokupi v različne namene. Na žalost vam ne moremo povedati, na koga se te cifre nanašajo - najbrž na ZDA ali ZDA in Zahodno Evropo, najbrž ne na ves svet. Vir je **Greeting Card Association**. Kakor vidite: očetje prejmejo le dve tretjini čestitk v primerjavi z materami - ali so očetje preprosto manj cenjeni ali pa so mame uspešnejše v ustvarjanju občutka krivde pri frocih? Vseeno, oboji masno izgubljajo v primerjavi z **dnevom zaljubljenecv, valentinovim**. Love, love, love... All you need is...

Dogodek	Prodane čestitke
božič	2.3 mrd
valentinovo	1.0 mrd
velika noč	165 mio
dan matere (12/5)	150 mio
dan očeta (16/6)	101 mio
diplomiranje	81 mio
zahvalnica	40 mio
halloween	28 mio

M.D.

ARE YOU READY TO FLY 1

Študentke in študentje ljubljanske univerze so ali blazno vedoželjni in radovedni ljudje ali pa jim fakultete ne nudijo zadostnega, ustreznega oziroma - kar je morda odločilno - v realnem življenju uporabnega znanja. Okej, morda gre za metodološko napako, ampak v anketi Obštudijsko izobraževanje študentov, ki ji je botrovala Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, je kar 98.4% izprašanih izjavilo, da si želi pridobiti dodatna znanja, ki jim na fakulteti niso dostopna.

To je bil le eden izmed razlogov, da je bila v torek, 16.6.1992, v Menzi v Rožni dolini organizirana okrogla miza o obštudijskem izobraževanju, na katero so bili povabljeni nekateri ključni "liki" s tega področja. Po uvodnih besedah bivšega ministra za izobraževanje v študentski vladi, Iztoka Malačiča, je najprej g. Vili Pšenični predstavil PIC Gea College, za njim pa je g. Majer priazal ŠOLT. Sledili so kratki govori ostalih gostov in debata med njimi. Študentje v publiko niso postavili niti enega vprašanja.

Med zanimivostmi, ki smo jih lahko slišali, je treba omeniti to, da ima kar 40% udeležencev v Gea Collegeu visoko izobrazbo, da je povpraševanje študentov iz dneva v dan večje ter da bo Poletna šola podjetništva "zastonj" in da morajo udeleženci kriti "le" stroške bivanja, 12 polnih penzionov. V ŠOLT-u se je letos učilo tuje jezike kar 400 študentk in študentov, še več se jih je ukvarjalo s prometnimi predpisi in praktično vožnjo, izvedenih pa je bilo tudi 33 tečajev strojepisja in 6 za voditelje čolnov. Borut Pahor, predsednik Odbora za mladinska vprašanja pri skupščini RS, je pojasnil, da morajo študentje sami poslati predloge za sistemske rešitve, da mora imeti ŠOU večjo iniciativo. Odbor sam nima pristojnosti oblikovanja predlogov, le prouči jih, obdela in postavi pred ostale poslance (baje je lobbyranje doslej glede mladinskih zadev dobro teklo).

Pahor je opozoril, da v novem mandatu, z novimi volitvami in le 90-članskim parlamentom Odbora za mladinska vprašanja najbrž ne bo več in bo tudi artikulacija interesov težja. Prof. Možina, prorektor za študentska vprašanja, je poudaril, da je problem sistemski, saj študentje nimajo omogočene izbire različnih predmetov, ki jih zanimajo. Na Zahodu si študentje sami izberejo med 40 in 50% predmetov in tam se na univerzah res pridobi univerzalno znanje. Drug problem pri tem je, da je Univerza v Ljubljani prostorsko raztresena, tako da je primarna interdisciplinarnost fizično onemogočena. Poleg tega Univerza sama nima moči v primerjavi s fakultetami, pač zaradi nerazumne decentralizacije kot relikta samoupravnega sistema združenega dela. Direktorica Študentskega centra Ksenija Preželj je še dodala, da so v Ljubljani prostori za študente (in tudi nasploh) neracionalno izkoriščeni in da bi bilo treba začeti reševati ta problem, drugi pa so se potem izgubili v razglabljanju o novem zakonu o univerzi. Končni povzetek bi lahko bil takšen: za analizo sedanjega stanja in problemov obštudijskega izobraževanja (prostori, infrastruktura, izvajalci, financiranje, koordinacija) je odgovorno Ministrstvo za šolstvo in šport. Katerega predstavnik pa na okroglo mizo kljub povabilu ni prišel. (Bili so nekateri drugi.)

In študentje?

Število prisotnih ni vzbudilo velikega upanja v študentsko pripravljenost za žrtvovanje svojega prostega časa za obštudijsko izobraževanje. Dokaz: udeleženi je bilo dobrih 25 študentov, plus tisti, ki so prišli v Menzo na pizzo ali pleskavico in med uživanjem hrane poslušali, kar so pač imeli na razpolago. Ali je torej študentski folk stvar bolj malo zanimala, ali je popolnoma pasiven in mu je treba vse prinesiti na pladnju, ali pa so vsi dali prednost "ta pravemu" študiranju, torej (nepotrebno) učenju za (nezadostni) faks (?). Le kako to drugače pojasniti? Da so ljubljanski študentje tudi sicer bolj postavljajo z besedami kot z dejanji, potrjuje nekaj odgovorov iz ankete, pa naj so si med

seboj še tako neprimerljivi. Na vprašanje *Ali ste pripravljeni v svoje znanje vložiti poleg truda tudi svoj denar* je kar 72% anketiranih odgovorilo pritrdilno. 70% je odgovorilo pritrdilno na vprašanje, *Ali bi se želeli udeležiti podjetniškega izobraževanja*. Na vprašanje *Ali bi bili pripravljeni investirati 390 DEM in obiskati poletno podjetniško šolo v Bohinju* jih je pritrdilno odgovorilo le 19%...

Pustimo sedaj ob strani, kaj ta šola nudi, kakšen je njen program in kaj se da iz vsega tega pridobiti. Ko je povprečni ljubljanski študent slišal cifro 390 mark, je pozabil na vse mogoče investicije v svoje znanje. Konec koncev, 32 mark na dan je za povprečnega pripadnika študentske populacije, ki se je pravkar navadil na bone in si bo za "prišparanih" 10000 tolarjev privoščil poletno popivanje v Istri, kar velika cifra. Tisti, ki imajo več, pa so že tako ali tako izkušeni podjetneži in vedo o stvari dosti več, kot bo kdajkoli kateri od predavateljev in poslancev.

Za konec še nekaj odgovorov iz ankete: izprašanih je bilo 252 študentk in študentov (141 : 111), največ z BTF, EF, FER, FNT in FDV. Neudeleženi: AGRFT, VUŠ, TF. 37% anketiranih bi rado bolje obvladalo tuje jezike, 18% računalništvo, le za spoznanje manj pa podjetništvo. 19% se jih je odločilo za "praktična znanja", ni pa znano, kaj pod to rubriko sodi. 83% bi jih rado imelo računalnik za individualno delo - bolj zanimivo je to, da se 17% anketiranim računalnik ne zdi potreben (?). Le 20% anketiranih se je odločilo za to, da bi se študentje obštudijsko izobraževali preko natečajev. Glede na to, da jim je kar 44% bilo za to, da se dodatno izobraževanje financira iz Urada za mladino (27% jih je menilo, da bi morala financirati Univerza), se spet postavlja vprašanje, koliko so ljubljanski študentje sploh pripravljeni "mrdniti" za razvoj svojih možganov.

Vsa pohvala študentski vladi za trud. Ali bo obrodil sadove, bomo videli naslednje študijsko leto, ki ga bomo najbrž pričakali z novim zakonom o univerzi. V osnutku katerega pa tudi nekaj smrdi.

ARE YOU READY TO FLY 2

V četrtek, 18.6.1992, je bilo v dvorani Poslovne stavbe Ljubljanske banke d.d. na Trgu republike 3 zadnje predavanje AEGEE-jeve poslovne šole v študijskem letu 1991/92, in sicer o vlogi svetovalnih podjetij v svetu. Predaval je sam direktor nemške podružnice ene izmed največjih consulting firm na svetu McKinsey & Co. Inc., dr. Peter Kraljič, sicer »slovenske gore list«.

AEGEE-jevo poslovno šolo je organizirala Delovna skupina za management pri AEGEE Ljubljana, deloma v sodelovanju s Centrom za usposabljanje vodilnih delavcev Brdo pri Kranju. Kraljičevo predavanje je bilo sedmo po vrsti, za tiste, ki ste v drugem semestru preveč žurali, se non-stop učili ali gnili pred televizijo, preklinjajoč cajt, v katerem živite, pa še kratek pregled predelane snovi. Najprej je konec januarja Gorazd Vrbica, ki se danes muči nekje v Nemčiji pri A.T.Kearneyu (še ena svetovna consulting firma), prisotnim pojasnjeval osnovni besednjak iz managementa in temelje marketinga. Konec februarja je sledilo predavanje Vesne Jorda o vplivu financ na izbiro marketinške strategije, Gregor Mis pa je predstavil pravila reševanja casea,

poslovenjeno »poslovnega prigodka«. Sredi marca je dr. Mitja Tavčar (Iskra Holding d.d.) predaval o temeljih managementa, v začetku aprila pa je dr. Danica Purg, direktorica IEDC Brdo, študentom orisala MBA študije doma in v svetu. Pred zadnjim letošnjim predavanjem sta bili sredi maja še dve: prvo projekcija predavanja prof. Michaela Porterja (s harvardske univerze) o »competitive advantages«, drugo pa zelo zanimiv prikaz ga. Ane Knežević o neposredni poslovni komunikaciji.

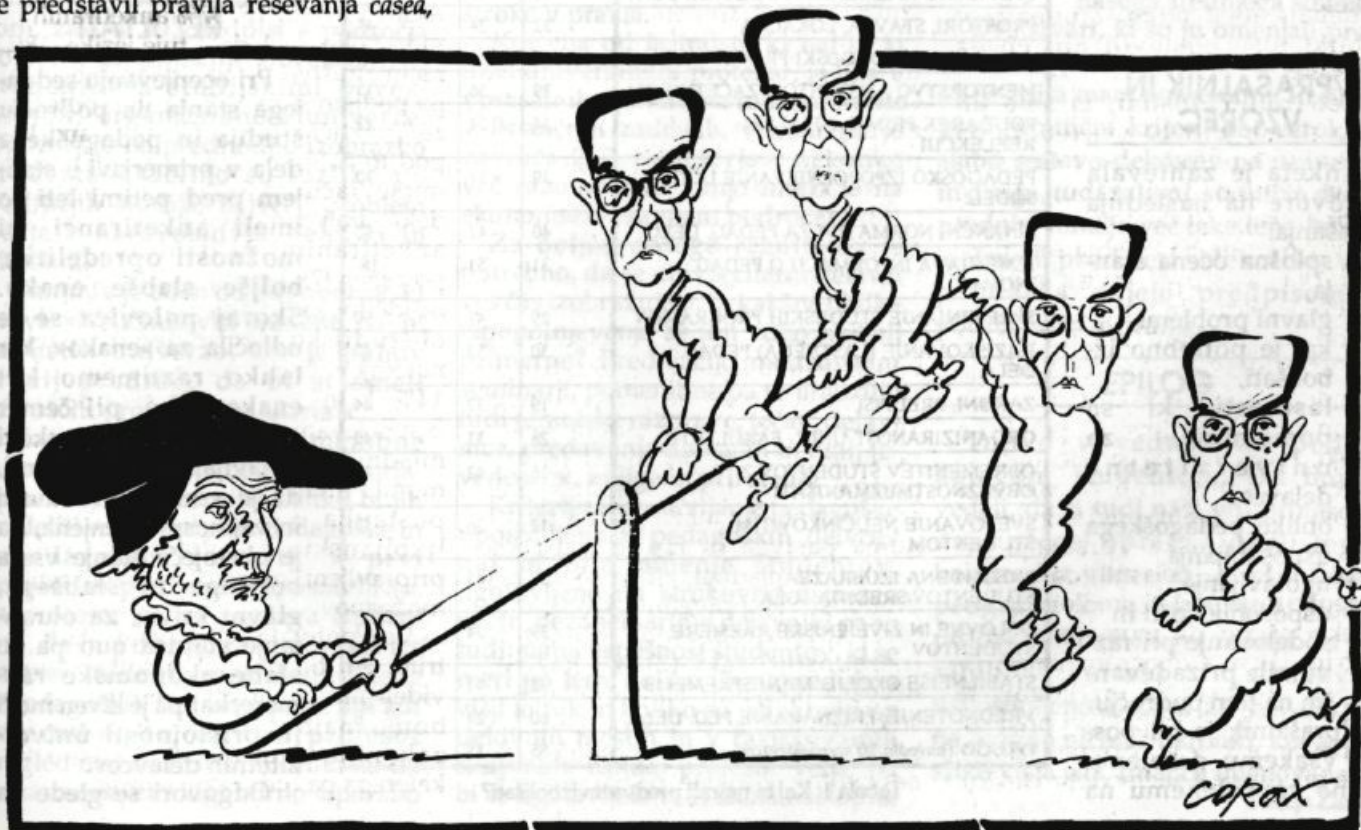
Po skoraj vseh predavanjih so se reševali poslovni prigodki, v dveh primerih je šlo zares, za izpeljavo naročil dveh ljubljanskih podjetij, vse to pa je organiziral AEGEE Consulting, podskupina v Management sekciji. Najboljšim reševalcem so bile podeljene nagrade, omogočen pa jim bo tudi obisk nekaterih seminarjev na poslovni šoli na Brdu.

Na tem mestu vam ne bom opisal vsebine - če vas zanima, kakšno je nastopanje in kolikšno je znanje managerjev (nekaterih iz same evropske managerske elite), se boste naslednjič morali potruditi in priti sami. Predavanja AEGEE-jeve poslovne šole se bodo predvidoma nadal-

jevala v začetku oktobra, najbrž s predavanjem g. Jeremyja Salomonsa iz firme Career Counseeling Milano, sledili pa bodo še Michael T. Kehoe (TDI Dublin), dr. Andrej Vizjak (A.T. Kearney), Derek F. Abbel (IMD Lausanne)...

V tem trenutku se aegeejevci sicer ukvarjajo s pisanjem C.V.-jev za TEAM 92, največji sejem »študentske delovne sile« v Evropi, ki bo letos 13. in 14. oktobra v Rotterdamu. Približno polovica članov se bo udeležila t.i. »summer universities«, kjer se bodo učili zlasti tujih jezikov. Nekateri člani iz Delovne skupine za management pa bodo poletje preživeli v pripravah za organiziranje mednarodnega tekmovanja v managementu, ki se bo odvijalo enkrat jeseni.

Če nočete objokovati svoje usode in tarnati nad neprijaznim okoljem, v katerem je tako malo možnosti - »če hočete uspeti«, kakor piše na AEGEE-jevih plakatih - se tedaj prikažite na sceni! Aegeejevci se še zmerom zbirajo ob torkih zvečer v Krčmi pod gankom, sedež organizacije pa se je s celotnim KOMISP-om ŠOU Ljubljana preselil s Kersnikove 4 na Kersnikovo 5/I. Miodrag Djurdjevič

Kako univerzitetni učitelji in sodelavci čutijo probleme študija in svojega pedagoškega dela

Predstavitev rezultatov ankete TEMPUS JEP 1850-91, izvedene v aprilu 1992

TEMPUS (Trans European Mobility Program for University Studies) je program Evropske skupnosti, v okviru katerega se uresničuje tudi projekt »Izboljšanje poučevanja in učenja v visokem izobraževanju«. Cilj projekta je izboljšanje kvalitete študija, prenova študijskih programov, sodelovanje domačih in tujih izvedencev... V ta namen potekajo seminarji, delavnice, predavanja, strokovna srečanja, mednarodne primerjave študijskih programov in druge akcije, vse v smeri izboljšanja kvalitete študija.

V aprilu 1992 je bila izvedena anketa o tem, kje univerzitetni profesorji in drugi sodelavci vidijo probleme svojega dela in kako jih reševati. V nadaljevanju bomo v grobem predstavili izsledke te ankete.

VPRAŠALNIK IN VZOREC

Anketa je zahtevala odgovore na naslednja vprašanja:

- splošna ocena stanja,
- glavni problemi,
- kaj je potrebno izboljšati,
- lastnosti, ki so pomembne za univerzitetne delavce,
- oblike pedagoškega usposabljanja,
- ugotavljanje usposobljenosti in sodelovanje pri razvojnih prizadevanjih na tem področju.

Vprašalnik je bil poslan vsakemu desetemu redno zaposlenemu na

univerzi, razvrščeni pa so bili v naslednje skupine:

- prodekani za študijska in pedagoška vprašanja,
- udeleženci oblik pedagoškega usposabljanja,
- »povprečni« učitelji in sodelavci in
- učitelji in sodelavci z ožjega pedagoškega področja.

Po področjih so bile enote univerze razdeljene v osem skupin: humanistika in družboslovje, pedagoška, tehnika in naravoslovje, ekonomsko-pravna, biotehniška, medicina in veterina, umetniška,

višje šole.

Glede na skupno delovno dobo se je na anketo odzvalo največ tistih, katerih del. doba znaša od 5 do 15 let, sledi pa skupina s 15 do 25 let del. dobe.

In še delitev glede na spol. Razmerje med moškimi in ženskami, zaposlenimi na univerzi je 74,5% proti 25,5%, v anketi pa je sodelovalo 28% moških in 68% žensk.

Kljub temu, da je bil vzorec dosledno sestavljen, pa opozarjajo na pristranost, ker so na anketo odgovorili tisti, ki so to želeli (43% vseh, ki jim je bila anketa poslana),

zato so nekatere skupine bolj zastopane, poleg tega so bili nekateri odgovori ponujeni vnaprej, drugi šele iščejo vprašanje.

REZULTATI

Pri ocenjevanju sedanjega stanja na področju študija in pedagoškega dela v primerjavi s stanjem pred petimi leti so imeli anketiranci tri možnosti opredelitve: boljše, slabše, enako. Skoraj polovica se je odločila za »enako«, kar lahko razumemo kot enako slabo, pri čemer navajajo, da se vseskozi pojavljajo isti problemi, da je vsebina predavanja in vaj nespremenjena, da je obstoječe stanje vsota boljšega in slabšega, glavni krivec za ohranjanje statusa quo pa so slabe ekonomske razmere, kar pa je izven moči in pristojnosti univerzitetnih delavcev.

Odgovori se glede na

pomembno ?	1 - zelo	2 -	3/4 - manj
	%	%	%
POGOJI ZA ZNANSTVENO-RAZISKOV. DELO	63	29	8
ŠTEVILČNO RAZMERJE ŠTUDEN.:UČITELJI	47	41	12
ŠTEVILČNO RAZMERJE SODELAVCI: UČIT.	21	43	36
PROSTORI, STAVBA, LOKACIJA	32	24	44
OPREMA ZA PEDAGOŠKI PROCES	55	33	12
MENTORSTVO ASISTENTOM ZAČETNIKOM	29	56	15
POUDAREK PEDAG. DELU PRI REELEKCIJI	34	54	12
PEDAGOŠKO IZPOPOLNJEVANJE UČIT. SODEL.	39	51	10
FINANČNI NORMATIVI ZA PEDAG. DELO	40	42	18
IZMENJAVA INFORMACIJ O PEDAG. INOVAC.	31	51	18
SPREMINJANJE ŠTUDIJSKIH PROGRAMOV	29	41	30
RAZISKOVANJE (LASTNEGA) PEDAG. DELA	30	53	17
ZAKONI, PREDPISI	19	37	44
ORGANIZIRANOST UNIV., FAKULTETE	28	33	40
OBREMENITEV ŠTUDENTOV Z OBVEZNOSTMI/ZMANJŠATI	16	42	42
SVETOVANJE NEUČINKOVITIM ŠTUDENTOM	12	36	52
PREDHODNA IZOBRAZBA ŠTUDENTOV/SREDNJA ŠOLA	39	45	16
DELOVNE IN ŽIVLJENJSKE RAZMERE ŠTUDENTOV	39	54	7
STABILNEJŠE OKOLJE, MANJ SPREMEMB	32	41	27
VREDNOTENJE, PRIZNAVANJE PED. DELA	60	24	6
DRUGO (navedlo 20 respondentov)	85	15	0

Tabela 1: Kaj bi morali predvsem izboljšati?

skupine anketiranih ne razlikujejo bistveno, treba pa je poudariti, da prodekani in zaposleni, ki imajo nad pet let delovne dobe, stvari ocenjujejo bolj kritično.

Kje profesorji vidijo glavne probleme, ki jih ovirajo pri njihovem delu? Najbolj pereče področje so finance, ki so v večini primerov tisti dejavnik, ki zavira nemoteno delo, pa tudi delovni pogoji in študijski programi, ki jim očitajo zastarelost, neuskaljenost, razdrobljenost, nefleksibilnost, prenasičenost z balastom.

Ko je govora o tem, kaj bi bilo potrebno izboljšati, profesorji na prvo mesto postavljajo pogoje za znanstveno-raziskovalno delo, sledi vrednotenje pedagoškega dela, oprema za pedagoški proces, številčno razmerje med študenti in profesorji, manj pomembno pa se jim zdi svetovanje neučinkovitim študentom, zakoni in predpisi s področja šolstva, zmanjšanje obremenitve študentov s študijskimi obveznostmi, organiziranost univerze. Opozarjajo na predhodno izobrazbo študentov. Očitno so razlike po področjih študija, največji problem pa je v naravoslovju, tehniki in biotehniki.

Zanimiv je eden od odgovorov, ki pravi: »Neučinkoviti študenti naj bi zapustili univerzo, ker je njihov študij predrag, da bi si smeli privoščiti proizvodnjo škarta.«

Katere so najbolj pomembne lastnosti univerzitetnega profesorja po mnenju njih samih? Lahko bi jih razdelili v dve skupini: pedagoške in nepedagoške lastnosti. V prvi skupini so predvsem izpostavili to, da profesor dobro predava študentom, da ima do njih razumevanje ter da zna študenta motivirati. Glede nepedagoških lastnosti pa se jim zdi pomembno to, da ima profesor pregled nad novostmi v stroki ter da se zavzema za odgovorno uporabo

pomembno ?	1	2	3
ZAVZEMANJE ZA ODGOVORNO UPORABO STROKE V PRAKSI	70	27	3
UPORABA SODOBNE INFORMATIČNE IN DIDAKTIČNE OPREME	33	55	12
OBJAVLJANJE RAZISKOVALNIH REZULTATOV, NPR. V TUJINI	34	54	12
DOBRO PREDAVA ŠTUDENTOM, JASNO KOMUNICIRANJE	82	18	1
PREGLED NAD NOVOSTMI V STROKI	75	23	2
DOBER ODNOS DO ŠTUDENTOV, RAZUMEVANJE	56	36	8
UVELJAVLJANJE INTERDISCIPLINARNOSTI, MULTIDISCIPLINARNOSTI	36	55	9
Z OSEBNO ZAVZETOSTJO ZNA MOTIVIRATI ŠTUD.	53	46	1
USPEŠNO DELO V SKUPINI (S ŠTUDENTI, V STROK. TIMU)	44	51	5
SKRB ZA RAVOJ (MLAJŠIH) SODELAVCEV	52	43	5
SPRETNOST V FINANČNIH ZADEVAH	10	27	63
DRUGO (navedelo 17 respondentov)	34	18	0

Tabela 2: Pomembne lastnosti (vidiki dela) univerzitetnega učitelja

stroke v praksi.

Kot ena od lastnosti, ki naj bi jo imel univerzitetni profesor, je bila v vprašalniku navedena tudi spretnost v finančnih zadevah, vendar pa jo zavrača 2/3 profesorjev, nekoliko več razumevanja zanjo imajo le na ekonomsko-pravnem področju.

Za boljše doseganje rezultatov je potrebno, da se univerzitetni delavci ves čas izobražujejo. In kakšne oblike izpopolnjevanja se jim zdijo najbolj primerne? Prednjačijo mednarodni seminarji, pomembne pa se jim zdijo tudi tematske razprave, tečaji, delavnice, predavanja domačih in tujih izvedencev, knjige in priročniki.

Kriterij za ugotavljanje pedagoške usposobljenosti pedagoških delavcev naj bi bilo mnenje študentov, ugotovljeno na strokovno ustrezen način, nezanemarljivi dejavniki pa so tudi: sama uspešnost študentov, ki se meri po tem, koliko jih napreduje v višji letnik in koliko so učinkoviti na delovnih mestih in v raziskovalnih skupinah. Koliko profesor velja, pa bi se ugotovljalo tudi skozi nastopna

predavanja, oceno učbenikov. Poudarjajo, da je mnenje študentov vsekakor pomembno, ne sme pa biti edini kriterij.

PRIMERJAVA ANKET IZ LET 1989 IN 1992

Tudi leta 1989 je bila izvedena podobna anketa, z naslovom *Problemi pedagoškega dela na univerzi*. Iz primerjalne razpredelnice je razvidno, da so bili problemi, ki so aktualni danes, pereči tudi pred tremi leti in da se torej očitno ni kaj dosti spremenilo v smeri izboljšanja situacije in torej ugotovitev, da je danes stanje enako slabo, povsem drži. Tako kot danes so bili tudi leta 1989 glavni problemi financiranje in iz njega izvirajoče druge težave, kot so zastarelost študijskih programov in slabi delovni pogoji. Predznanje študentov je že vsa ta leta slabo, kar kaže na neučinkovitost našega srednjega šolstva.

Dve stvari, ki so ju omenjali pred tremi leti, pa danes nista več aktualni ali se zdita manj pomembni. In sicer, prva, politični kriterij kot vzrok za slabo sestavo delavcev na univerzi, in druga, tudi zakoni, statuti in drugi predpisi nimajo več take teže, kot so jo imeli pred leti. Nekoliko več poudarka dajejo predpisom s področja financiranja.

EPILOG

Toliko v vednost in poduk kolegom študentom. Da bomo vedeli, da si tudi naši vrli profesorji dajo precej opravka okoli tega, kakšna bo univerza, kakšni bodo programi in kakšne ljudi bodo producirali naši hrami znanja. Da pa kljub visoki strokovni usposobljenosti sami žal največkrat ne morejo ničesar ukreniti, ker je po sredi višja sila, finance imenovana.

Tadeja Žlebir

ŠTUDIJSKI PROGRAMI ZA EVROPO

Slovenija se poskuša na gospodarskem, kulturnem in finančnem področju dokaj uspešno prebiti v Evropo, ob bok ostalim razvitim državam. In kako ji to uspeva na področju šolstva? Zakon o univerzi in visokem šolstvu, ki je v pripravi, naj bi poskrbel, da bi se dokajšnja zmedenost na tem področju dokončno zakonsko uredila. Za izboljšanje stanja pa se trudijo tudi posamezne fakultete, ki poskušajo s spremembami ponekod zastarele študijske programe modernizirati. Tako bo v prihodnjem šolskem letu na Akademiji za glasbo mogoče študirati cerkveno glasbo. Filozofska fakulteta je uvedla enopredmetno andragogiko, več sprememb pa je tudi na Fakulteti za družbene vede.

Andragogika na Filozofski fakulteti

»Koncept doživljenjskega izobraževanja, ki se vse bolj uveljavlja, je postavil v ospredje potrebe po učenju tistih ljudi, ki niso v šolah. Zato smo se dolgo časa pripravljali, da bi izoblikovali izobraževalni program, ki bo imel dovolj širok profil, da zadovolji potrebe teh ljudi po znanju,« je poudarila profesorica Ana Krajnc s pedagoškega oddelka na Filozofski fakulteti. V Sloveniji namreč kar ena četrtnina mlade generacije nima končane srednje šole, kar je zelo slab odstotek. Zato želijo vsem, ki bi se radi šolali potem, ko so izstopili iz izobraževalnega programa, omogočiti čim boljše možnosti za nadaljnje šolanje. Tako naj bi bili diplomirani andragogi kadrovska podlaga mreže javnih in zasebnih ustanov, ki ponujajo izobraževanje odraslih. »Stanje na tem področju lahko ocenimo kot džunglo. Znanje je namreč postalo tržno blago in privlači raznorazne zaslužkarje. Predvsem

ljudje iz nižjih socialnih slojev so večkrat izkoriščani,« je poudarila Ana Krajnc. Po njenih besedah so prenovo izobraževalnih programov delali skupaj z evropskimi univerzami in TEMPUS-om (organizacija za prenovo visokošolskega študija in uvajanja novih študijskih programov v vzhodnoevropskih državah). Do zdaj se je za študij andragogike prijavilo dvajset študentov, sprejeli pa jih bodo največ od 40 do 50. Eden od ciljev tega projekta je tudi odpravljanje funkcionalne nepismenosti ljudi, ki zadeva kar 60 odstotkov zaposlenih prebivalcev Slovenije. Možen pa bo tudi dopisni študij, ki bo ljudi predvsem finančno razbremenil, saj bo cenejši. Na tak način v Angliji študira kar 90.000 ljudi, ki s šolami komunicirajo v glavnem preko študijskih središč (s telefaksi in telefoni).

In kakšen bo lik diplomanta andragoške smeri? Usposobljen bo za obvladovanje vzgojno-izobraževalnih procesov in učenja odraslih v vseh oblikah in situacijah, za individualno in skupinsko vodenje izobraževanja. Prav tako bo lahko vodil in upravljal procese izobraževanja in strokovnega razvoja zaposlenih v podjetjih, upravi, zdravstvenih zavodih in podobno. Posebej bo diplomant usposobljen za organizacijo in vodenje izobraževalne dejavnosti v ustanovah, zavodih in organizacijah, ki jo ti namenjajo zunanjih interesentom ali posebnim ciljnim skupinam in ki predstavlja njihovo vzporedno dejavnost (knjižnice, muzeji, kulturne ustanove). Diplomirani andragog mora poznati procese socializacije, posebej socializacije in resocializacije odraslih kakor tudi poklicne socializacije in resocializacije. S tem je usposobljen za vključevanje v reševanje problemov mladih brezposelnih, iskalcev prve zaposlitve in tudi dalj časa brezposelnih, za katere lahko vodi programe poklicne resocializacije. S svojim svetovalnim delom pa se vključuje tudi v vodenje in načrtovanje osebne poklicne in strokovne oziroma izobraževalne kariere. Sicer pa je temeljno strokovno področje študija andragogike z njenimi poddis-

ciplinami dopolnjeno z znanji psihologije, sociologije, antropologije, kadrologije, komunikologije in drugih. Posebno pomembno je vključevanje tujega jezika v program študija.

In katera bodo področja zaposlovanja diplomiranih andragogov? Andragogi se bodo zaposlovali predvsem na področjih, ki jih predvideva zakon: vodilne, razvoje, raziskovalne in upravne službe na področju izobraževanja odraslih. Predstavlja tudi licenčno izobrazbo, ki je pogoj za odpiranje privatnih izobraževalnih ustanov za odrasle in omogoča registracijo izobraževalne dejavnosti tudi v podjetjih, kulturnih ustanovah, javni upravi in zavodih, ki izvajajo tako izobraževalno dejavnost za svoje potrebe ali za širšo publiko. Diplomirani andragog se bo zaposloval tudi znotraj mreže javnih zavodov za izobraževanje odraslih ali v tistih enotah drugih izobraževalnih zavodov, ki pokrivajo izobraževanje odraslih. Program študija obsega letno 750 ur predavanj, seminarjev, vaj in drugih oblik študija, skladno z naravo predmeta. Program se izvaja delno skupaj za obe smeri (pedagogika in andragogika), delno pa ločeno.

Študij cerkvene glasbe

»Večina ljudi, ki jih poznam, se zanima za glasbo v cerkvi in zato ni vseeno, v kakšni kvaliteti dobijo to glasbo servisirano. Sicer pa ima večina Akademij za glasbo v Evropi takšen oddelk in zato z uvedbo študija cerkvene glasbe vsaj na tem področju vstopamo v Evropo,« nam je na Akademiji za glasbo povedal Mirko Cuderman, ki poučuje na oddelku za glasbeno pedagogiko. Doslej se je bilo mogoče cerkveno glasbo naučiti le v orglarskih šolah v Mariboru, Ljubljani in Novi Gorici, ki so bile po kvaliteti na ravni srednjih šol. Vendar pa bo sedaj štiriletni študij cerkvene glasbe dokaj zahteven, saj bo moral biti diplomirani cerkveni glasbenik pevec, zborovodja in organist. Tako mora na primer v tujini vsak organist, ki ima diplomu, realizirati fugo iz ene teme. »V prihodnjem šolskem letu imamo za

študij cerkvene glasbe vpisana dva študenta, za naslednje šolsko leto pa je že kar osem kandidatov. Vendar smo se odločili, da bomo na leto vzeli največ pet študentov,« je bil kategoričen Mirko Cuderman. Na sprejemnih izpitih bodo zahtevali predvsem znanje petja in igranja klavirja, prav tako pa bodo morali kandidati imeti določeno znanje iz harmonije in kontrapunkta. Na teden bo približno 22 ur predavanj, študentje pa bodo morali precej vaditi tudi doma. Glavni predmeti bodo zgodovina liturgike, organografija, orgelska organografija, gregorijanski koral in pa spoznavanje cerkvene glasbene literature. Diplomirani cerkveni glasbeniki bodo brez problemov dobili delovno mesto v vseh večjih cerkvah v vseh slovenskih mestih, saj tovrstnih kadrov sploh še ni. V Angliji in Nemčiji ima skoraj vsaka fara akademsko izobraženo osebo, zato Mirko Cuderman poudarja, da je to tudi eden od ciljev uvedbe oddelka za cerkveno glasbo na Akademiji za glasbo.

Spremembe na FDV

»Prenovo študijskih programov nam je močno olajšalo dejstvo, da na fakulteti deluje tudi močan in mednarodno uveljavljen raziskovalni inštitut. S tem je omogočen hiter pretok novih spoznanj v izobraževanje in učinkovito povezovanje študija in raziskovanja. Pri uvajanju sprememb smo seveda mislili posebno na to, da bo študij diplomantom zagotavljal čim večje možnosti pri zahtevnem iskanju ustrezne zaposlitve,« nam je na Fakulteti za družbene vede povedal dr. Ivan Bernik, prodekan za študijske in študentske zadeve. Kadrovska smer študija sociologije na primer, je spremenjena v kadrovsko-menedžersko smer, družbenopolitična smer študija politologije pa v študij javne uprave in analize politik. Znotraj študija

novinarstva je uvedena nova študijska smer trženja-trženje komuniciranja. Uvedena sta prav tako študijska programa kulturologija in komunikologija, ki sta (za zdaj) namenjena le študentom ob delu.

Na kadrovsko-menedžerski smeri študija sociologije si študenti in študentke pridobijo znanje zlasti za analitično, vodstveno in svetovalno delo v kadrovskih službah delovnih organizacij, v strokovnih službah za zaposlovanje in v različnih upravnih organih, ki se ukvarjajo z vprašanji organizacije kadrov, zaposlovanja in izobraževanja. Predmetnik smeri je sestavljen tako, da bodo diplomanti in diplomantke pri zaposlovanju čim bolj fleksibilni. Z drugimi besedami - sestavili so ga tako, da se bodo lahko študentje kot menedžerji in menedžerke zaposlovali tako v gospodarskih in negospodarskih dejavnostih ter v kadrovskih službah.

Osnovni cilji smeri predmeta analiza politik in javna uprava so razviti v slovenski politologiji doslej manj razvito področje ter obkrožiti specifičen poklicni profil, ki ga doslej še nismo izobraževali, a postaja vse bolj iskan. Študij nudi temeljna politološka znanja, znanje s področja interdisciplinarne »policy analize«, relevantna pravna in upravna znanja, druga družboslovna znanja ter širšo metodiko znanja in znanja s področja informatike. Študij komunikologije ima teoretsko-metodološko smer in smer trženja ter tržnega komuniciranja. Pri teoretsko-metodološki smeri gre za izrazito raziskovalno usmeritev, kjer se študenti seznanjajo z razvojem komunikacijskih teorij in posebej s teorijami množičnega komuniciranja in javnega mnenja, s teoretskimi in metodološkimi vidiki komunikološkega raziskovanja ter z metodami (družboslovnega) empiričnega raziskovanja. Nova študijska smer trženja in tržnega komuniciranja po eni strani temelji tako na običajnih družboslovnih znanjih

(ekonomija, sociologija, psihologija, metodologija in drugo), ki jih daje fakulteta, kot na komunikoloških in novinarskih znanjih, ki so sestavina novinarskega študija. Po drugi strani pa vsebuje vrsto specifičnih predmetov s področja tržnega komuniciranja. Osnovno poslanstvo tega študija je usposobiti kadre, ki bodo sposobni načrtovati, voditi in izvajati aktivnosti na področju trženja in posebej na področju tržnega komuniciranja v najširšem smislu.

Kulturološki študij ima izrazito teoretično naravo. Študenti bodo prišli do kategorialnega in operacionalnega aparata, do epistemoloških in metodoloških znanj, ki jim bo omogočil analitično-interpretativni dostop do dogajanj na področju kulture. Ne samo kulture kot delnega družboslovnega sistema, ampak tudi kulture kot duhovnega izraza, kot sestava simbolnih form. Zaradi teoretične, analitično-interpretativne naravnosti se študij na kulturološkem oddelku že od prvega letnika naprej oblikuje po posebnem programu, praviloma pa se konča šele na podiplomski stopnji, tako da se mora nujno nadaljevati tudi na tretji stopnji kot redni študij. Sicer pa na podlagi že obstoječih ter s pritegnitvijo in oblikovanjem novih kulturoloških predmetov odpira Fakulteta za družbene vede Kulturoloških oddelek z naslednjimi katedrami: a) katedra za kulturologijo in etnometodologijo, b) katedra za antropologijo in religijologijo, c) katedra za filozofijo in teoretsko psihoanalizo.

Poklicno izobraževanje, kolikor sem ne štejem izobraževanja za ustrezní doktorat in univerzitetno znanstveno-pedagoško kariero, na Kulturološkem oddelku omogoča naslednje zaposlitve: na gimnazijah in nekaterih drugih srednjih šolah, v publicistiki in v uredništvih za kulturo (v časopisih, radiu, na televiziji, založbah) in kulturni animaciji.

Domen Rant

SAK - SLOVENSKI AKADEMSKI KLUB

SAK je društvo, ki temelji na kulturi in demokraciji evropske civilizacije in želi s

svojim delovanjem utrjevati desno miselnost. Pri tem izhaja iz posameznika kot osebe, ki

je odgovoren svoji vesti in svojemu bližnjemu, s tem pa

tudi narodu in človeštvu kot celoti.

O delu novega društva, ki vključuje v svoje vrste tudi precejšnje število študentov, smo se pogovarjali s predsednikom SAK-a Jernejem Videtičem.

Vloga SAK-a v slovenskem političnem prostoru

SAK združuje izobražence različnih strok in koordinira artikulacijo njihovih misli v slovenski politični prostor. Delovanje je podvrženo cilju tako, da je jedro organizacije bolj v funkciji izvrševanja strateških ciljev in združevanja različnih interesov v enozvočno sporočilo. Vse skupaj je torej poenostavljeno, da ne bi prihajajo do disonanc v ideološkem kontekstu.

V SAK se včlanijo tisti, ki se strinjajo s preambulo in z delovanjem društva. V preambuli piše, da društvo utrjuje desno miselnost. Seveda me boste vprašali, kaj je to desna miselnost. Poenostavljeno povedano, desna miselnost pomeni podpirati takšno družbeno organiziranost, ki ima v osnovi svojega delovanja zasebno lastnino. Vse temelji na neodtujljivi pravici človeka do zasebne lastnine, tako umske kakor materialne, in v spoštovanju pravne države in civilne družbe.

Organiziranost SAK-a

Slovenski akademski klub se organizira kot »center«, ki preko različnih »miselnih krogov« uveljavlja svoje ideje in sporočila. V teh »miselnih krogih« so ljudje z različnih področij, na primer strokovnjaki za privatizacijo, poznavalci delovanja ES, strokovnjaki za islamske vede... Sodelujejo z vsemi strankami, organizacijami in združenji, s katerimi jih vežejo skupni interesi. Slovenski

akademski klub je ustanovljen z namenom znanstvenega oz. strokovnega proučevanja konzervativne misli in združevanja izobražencev, podobno kakor sta svoji šoli utemeljevala Platon in kasneje Aristotel.

Akademski klub črpa svoje misli iz neodtujljive pravice človeka, kakor je zapisal John Locke: do življenja, svobode in lastnine, kajti samo tako je možno doseči učinkovitost in odgovornost do dela oz. pogoj družbene rasti temelji na zasebni lastnini in ustvarjalni svobodi vsakega človeka ter iz pripadnosti zahodnoevropski civilizaciji, ki je po Heglu proizvod dveh mogočnih sil, svobodomiselnosti Grčije in globljega moralnega in verskega pogleda krščanstva.

Naravno pravo izvira iz spoznanja, da človeška narava temelji na racionalni in družbeni biti človeka in s tem upravičuje uporabo pozitivnega prava.

Cerkvena avtoriteta ne more posegati v civilno oblast, kot je to pravilno opredelil Marsilio iz Padove s svojim delom »Defensor pacis«, ki razlikuje med božjim in človeškim pravom, in za njim Thoma Hobbes, ki je cerkev podvrzel civilni oblasti, ne odreka pa se ji pravica do učenja, kajti njena duhovna moč izvira iz njene zgodovinske vloge in božje naloge. Sv. Avguštin in Sv. Tomaž Akvinski sta predstavnika te vizije.

Vloga države je skrb za varnost, pravičnost in gospodarsko blagostanje. Pravičnost pomeni enakopravnost ljudi pred zakonom, le-to pa dosežemo v dogovoru vseh ljudi in z delitvijo oblasti po Montesquieuju. Družbene razlike, ki nastajajo med bogatimi in revnimi, mora država uravnovežiti s svojimi posegi na področju sociale in izobraževanja. Družba mora omogočiti vsakemu

posamezniku ne glede na raso, veroizpoved in druga razlikovalna obeležja enake začetne pogoje in skrbeti za socialno ogrožene ter duševno in telesno prizadete.

Edinole večstrankarski sistem omogoča artikulacijo družbenih interesov. Toda frakcijski in ideološki interesi se ne smejo postaviti nad ustavnopravni red in s tem ogroziti državno varnost ali izvirno pravico človeka do življenja, svobode in lastnine, kajti zakon je nad vsemi. Zakon je pogoj moralnega in civiliziranega življenja.

Nekaj členov iz SAK-ovih pravil

Slovenski akademski klub je prostovoljno in avtonomno društvo izobražencev. Svoje člane združuje na stanovski, strokovni in kulturni podlagi. (1. člen)

SAK deluje z namenom razvijanja akademske kulture. (4. člen)

Svoje cilje uresničuje z aktivnim sodelovanjem v kulturnem, družbenem in javnem življenju, s prirejanjem različnih strokovnih (naravoslovnih in humanističnih) srečanj, okroglih miz, strokovnotematskih taborov, poletnih šol in seminarjev. Poleg tega pa svoje člane združuje v skupino, ki oblikuje in posreduje pobude v zvezi družbenimi in političnimi trendi. (5. člen)

Članstvo v SAK je individualno. Člani SAK so izobraženci, ki sprejemajo programske usmeritve društva in podpišejo pristopno izjavo (6. člen).

SAK ni vezan na nobeno stranko, prostore ima na Beethovnovi 4 v Ljubljani, kjer lahko dobite tudi vse informacije pri predsedniku Jerneju Videtiču ali tajniku Jožetu Možini.

Stanislav Raščan

PONAVLJANJE IZPITOV NAJ BI BILO IZJEMA, NE PRAVILO

Poročilo s 15. seje znanstvenopedagoškega sveta Univerze v Ljubljani

Na seji, ki jo je vodil rektor Miha Tišler, je bila za študente najbolj zanimiva druga točka dnevnega reda.

Obpravavala je tri področja: spremembe programskih zasnov in študijskih programov, vpis v študijsko leto 92/93, študijski koledar za leto 92/93.

Vpis v študijsko leto 92/93

V rednem roku do 28.3.1992 se je za redni študij prijavilo 11441 kandidatov, mest pa je bilo razpisanih 7040, kar pomeni, da je bilo prijavljenih 4401 (62,5%) preveč kandidatov.

Na osnovi presežka prijav za redni študij so letos sklenile omejiti vpis vse članice ljubljanske univerze razen Višje tehniške varnostne šole, Visoke pomorske šole in prometne šole in Fakultete za elektrotehniko in računalništvo.

Izbira kandidatov se opravlja na osnovi srednješolskega uspeha in posameznih ocen v srednješolskih spričevalih (Pedagoška akademija, Višja upravna šola), s testom znanja ter upoštovanjem srednješolskega uspeha in ocene zaključnega izpita (pri čemer se giblje razmerje med točkami za srednješolski uspeh in točkami po testnem rezultatu med 30 in 70%) ter na osnovi dokazane umetniške nadarjenosti ali psihofizičnih sposobnosti (umetniške akademije, Fakulteta za šport).

Sprejemni izpiti se bodo po sklepu znanstveno-pedagoškega sveta v bodoče opravljali takoj po končanih zaključnih izpiti v srednjih šolah.

V razpravi, ki je sledila poročilu, so opozorili na naslednji problem: Interes za študij ob delu močno upada. Na 2091 mest se je prijavilo le 678 kandidatov. Vzrok je verjetno v previsokih cenah. Drug problem so tuji študentje. Kriteriji za vpis so enaki za vse, pogoji bivanja v Sloveniji pa so

v pristojnosti republiške vlade, ki še ni sklepala o tem problemu.

Študijski koledar

Na seji je bil sprejet študijski koledar za leto 92/93. Delo v zimskem semestru se prične v ponedeljek, 5. oktobra, in traja okvirno do petka, 22. januarja 1993. Poletni semester pa se prične v ponedeljek, 15. februarja, in traja do vključno 4. junija.

Tri izpitna obdobja pa so: od 25. januarja do 12. februarja, junijsko od 7. junija do 2. julija in jesensko v septembru.

Komisija razume zakonsko določilo o obveznih treh izpitnih rokih za vsak predmet v posameznem študijskem letu tako, da mora imeti študent za opravljanje izpita na razpolago tri termine v času enega leta.

Dr. Miha Tišler je opozoril, da prihajanje na izpit ne bi smelo predstavljati poskušanja, ki bi se vleko v nedogled, ampak resno delo z obeh strani. Tako naj bi študent lahko opravljal izpit samo enkrat v enem izpitnem obdobju.

Spremembe

Spremembe programskih zasnov in študijskih programov zajemajo naslednje programe: visokošolska programa gradbeništvo in geodezija; v

elektrotehniški usmeritvi višješolski program elektrotehnika, ki naj bi po spremembi trajal tri leta, in visokošolski program elektrotehnike, ki naj bi po spremembi trajal pet let; v računalniški usmeritvi naj bi višješolski program računalništvo in informatika prav tako trajal tri leta in po visokošolskem pa pet let. Toliko naj bi trajal tudi študij po visokošolskem programu farmacevtska dejavnost. V visokošolskem programu etnologija in kulturna antropologija se uvede še samostojna (enopredmetna) smer. Uvedel naj bi se nov visokošolski študij sanitarno inženirstvo, visokošolski program zdravstvena nega se preimenuje v zdravstvena vzgoja. Tudi visokošolski program oblikovanje bo deležen sprememb: smeri industrijsko oblikovanje in vizualne komunikacije naj bi se pričeli že v 2. letniku (prej v 3.). Komisija za izobraževalno delo še predlaga, da se razprava o predlogu visokošolskega študijskega programa varstvo pri delu, požarno varstvo in varstvo okolja odloži.

Navedene spremembe, ki jih je znanstveno-pedagoški svet sprejel, stopijo v veljavo v študijskem letu 1994/95. Vzrok za spremembe pa je mednarodna primerljivost diplom.

Tomaž Kovšca

IZMENJAVA ŠTUDENTOV UPADA

Po podatkih Mednarodne pisarne Študentske organizacije Univerze se zanimanje tujih študentov za delovno prakso v Sloveniji še ne povečuje. Letos bo pri nas na praksi 53 študentov iz vsega sveta - Afrike, Kitajske, v glavnem pa iz Evrope. Nekaj čez petdeset študentov je bilo pri nas tudi lani, kar pa je le ena tretjina običajne izmenjave.

Največ študentov iz Španije

Mednarodna pisarna Študentske organizacije Univerze je novo ime enote za mednarodno sodelovanje. Trenutno je še v fazi dokončnega oblikovanja. Njen osnovni namen je, da zagotovi pogoje za delo mednarod-

nih strokovnih študentskih zvez, zastopanje študentov v mednarodnih študentskih nevladnih reprezentativnih organizacijah in posredovanje informacij. Sicer pa je tradicija mednarodne izmenjave stara že štirideset let, vendar Slovenija nima dovolj zanimivih programov, ki bi pritegnili večje število tujih študentov. Veliko energije naših študentov, ki delujejo v okviru mednarodnih študentskih organizacij, mora biti usmerjene v rušenje zidu nezaupanja, v informiranje in ustvarjanje lastne identitete. kljub velikim naporom in sredstvom, ki jih bodo vložili v promocijo, pa v kratkem še ne pričakujejo znatnejšega porasta obsega študentskih izmenjav.

Sicer pa je polnopravno delovanje v mednarodnih študentskih reprezentativnih organizacijah, v katerih so

včlanjene nacionalne unije študentov, postalo možno šele z osamosvojitvijo Slovenije. Tretja - servisna - plat delovanja mednarodne pisarne je še v zametkih in se bo razvijala hkrati z odpiranjem novih možnosti za vključevanje študentov v razne izobraževalne organe. Tujih študentov je trenutno v Sloveniji že pet, praktikantov iz Švice, Hong Konga, Švedske, Norveške in Turčije. Naenkrat jih bo največ prišlo 1. julija - devet - ter 1. avgusta - kar devetnajst. Največ jih bo prišlo iz Španije (petnajst), nato iz Nemčije (pet), Egipta (štirje), po dva pa iz Švice, Brazilije, Gane, Avstrije... Študentje bodo na praksi ostali različno dolgo - od treh tednov do enega ali dva meseca. Mednarodne študentske strokovne zveze

AIIESEC je mednarodna zveza študentov ekonomije, pododbor AIIESEC pa na Ekonomski fakulteti deluje od leta 1953.

IFMSA je mednarodna zveza študentov medicine. Naši medicinci so v njej sodelovali preko jugoslovanske zveze YuMSIC, od leta 1991 pa delujejo samostojno kot SloMSIC.

IAESTE pokriva izmenjavo vseh naravoslovno-tehniških strok: BTF, FNT, FAAG, Fakultete za elektrotehniko in računalništvo ter Strojne fakultete. Ne deluje na posameznih fakultetah, temveč le kot skupni odbor na nivoju univerze.

Poleg IAESTE pokrivajo delovanje na tehniških in naravoslovnih fakultetah tudi podobori drugih mednarodnih strokovnih študentskih zvez, ki so ožje specializirane za posamezne panoge. Na Biotehniški fakulteti - VTOZD za agronomijo sta dve takšni organizaciji. IAAS je organizacija študentov agronomije in živilske tehnologije. V njej deluje samostojni odbor IAAS Slovenija. EAIAS je evropsko združenje študentov krajinske arhitekture. Na Veterinarski fakulteti deluje slovenski odbor organizacije IVSA, ki je mednarodna zveza študen-

tov veterine. Na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo delujejo samostojne zveze IPSF, ki je svetovna, in ESC, evropska zveza študentov farmacije, ter IFMMS, ki povezuje predvsem študente rudarstva na različnih evropskih univerzah.

Na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo deluje odbor organizacije EESTEC in po nekajletnem mirovanju obnavlja svoje zanimive aktivnosti in številne povezave v Evropi. Svojo evropsko strokovno zvezo imajo tudi študenti prava - ELSO, ki deluje v evropski zvezi kot ELSA Slovenija. Evropski študentje arhitekture se srečujejo in povezujejo v EASO, ki deluje kot stalna konferenca, katere člani so tudi slovenski študentje arhitekture.

Kot podmladek strokovne zveze industrijskih oblikovalcev je organiziran IDEM, ki je tudi mednarodna povezava šol za industrijski design, namenjena izmenjavi študentov.

Obstajajo pa tudi mednarodne reprezentativne študentske organizacije s statusom INGYO. ESIB je organizacije, odprta vsem evropskim demokratičnim nacionalnim študentskim unijam. Trenutno

združuje 28 organizacij iz 23 evropskih držav. Glavni cilj je uveljavljanje študentskih interesov skozi spodbujanje sodelovanja med nacionalnimi študentskimi unijami, informiranje in zastopanje teh interesov na ustreznih mestih. IUS je najstarejša mednarodna študentska organizacija, ustanovljena leta 1946. V raznih statusih so vanjo vključene študentske organizacije iz 145 držav. Organizacija sama je v časih blokofske delitve in hladne vojne predstavljala instrument kontrole in vpliva sovjetskega bloka na mednarodno študentsko gibanje, v sedanjih časih hitrih sprememb pa ima težave s svojo politično fizionomijo in preteklostjo. STUDENTFORUM je nastala leta 1989 kot del Youth Foruma Evropske skupnosti (ustanovljen 1978). Tako kot Youth Forum predstavlja politično platformo nacionalnih in mednarodnih študentskih organizacij za spreminjanje politike in ukrepov Evropske skupnosti na področju Univerze, študentov in meduniverzitetne mobilnosti. Študentske organizacije iz držav - nečlanic so zastopane v funkciji opazovalcev.

Domen Rant

NAROČILNICA

Spodaj podpisani.....

(priimek)

.....želim postati naročnik

(ime)

Tribune. Pošiljajte mi jo na.....

(ulica)

.....

(kraj)

Izjavljam, da imam status rednega študenta.

da

ne

(obkroži pravilni odgovor)

Bodite informirani - naročite se na Tribuno! Zagotovite si jo na dom, izognete se inflaciji in pridobite si 10% popusta. Letna naročnina: za študente 700 SLT, za ostale 1400 SLT, polletna naročnina: za študente 375 SLT, za ostale 750 SLT

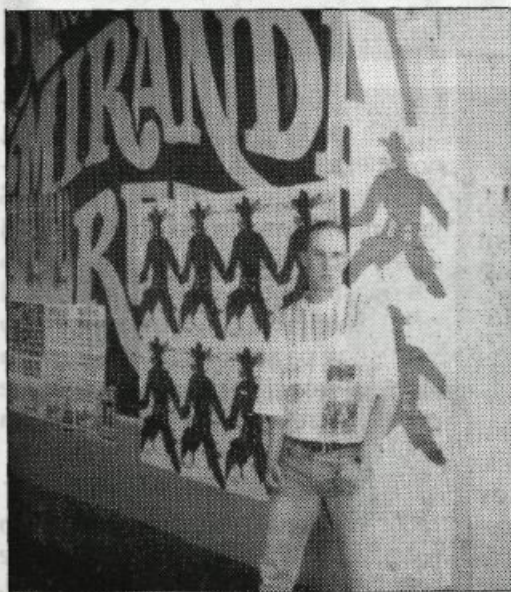
PROJEKT GUM-BUM

Prigode hiperaktivnega svetovalca - univerzalca študentske vlade: izsek 24. - 31. maj

Planem v nedeljsko jutro ter se že, še sobotno kramežljiv, vihtim proti tiskarni, kjer bom postoril vse, da jutri mariborski študentski vladi dostavim plakate, takšne, kakršne hočem in kakršni morajo biti. Popoldan moj ata nima mešalca, zato mu beton pač mešam jaz. Pot lije, žulji kričijo, tuhtam o apatiji in zdolgočasenosti dandanašnje mladine, ker ne pozna trdega dela, gradim bazen. Večer me zmami v savno, tista iz savne pa domov...

Ponedeljek. Spokam culo, si oprtam plakate in s predsednikom Tomažem frliva v Maribor. Tam razklofutam še zadnje napotke za izpeljavo ŠOUa NA DRAVI, sledi nekaj intervjujev za radio in TV, nakar ob pirih na Lentu počakam Damjana, da jo zasekava na Dunaj.

Damjan je eden vodilnih v podjetju, ki bo poskrbelo za uvoz, instalacijo, polnenje, servisiranje..., samopostrežnih avtomatov za distribucijo kondomov. S tovrstnimi avtomati sem se pred časom nakanil oskrbeti ŠOU (za montažo po fakultetah, študentskih domovih, klubih) ter to nakano tudi udejaniti. Naknadnost pa bom povnanjil z ustvarjenjem pogojev za opremljenje celotne Slovenije s predmetom tega projekta, ki sem ga poimenoval GUM-BUM. Dunajska noč je mimo, jaz pa se pogajam

z direktorjem firme, ki nam bo prodala avtomate. Rezultat(?): cena že znižane cene je še dodatno znižana, transport v ljubljansko carinsko cono pa brezplačen! No, za izkristalizacijo takšnega dogovora pa je (bil) potreben hop v Hamburg, kjer se odvija proizvodnja. Pot tja je dolga, a sva si jo z Damjanom vneto pestrila; da vam ne bi klestil fantazij, katerih nezaslišanost nikakor ne more biti pretirana, o zgodah, ki štejejo v prosti čas in oddih, ne pisarim podrobneje. Nemčija je - tako kot z mamnimi situacijami, ki navajajo k uporabi - gosto posejana s fabrikami kondomov, zato sva spotoma opravila kar nekaj plodnih razgovorov (poslovnih, seveda). Nastanitev v idiličnem podeželskem penzionu blizu Hamburga je prinesla par ur spanja. Sledi ogled proizvodnih obrtov v spremstvu managerja izvozne prodaje in dveh postrežnic, zatem razgovori o tehničnih parametrih in s tem povezanih zahtevah, specifičnih za našo državo. Managerja sem takoj skužil kot starega šarmerja, dobro vpeljanega v hamburško sceno, zato sem ga s pobalinskim tonom povabil na večerjo. Seveda povabila ni sprejel, saj je vloga gostitelja njegova - tako sem povabilo pač sprejel sam. Večerja se je zavlekla v zajtrk! Gneči, ki se je zgrnila nad nemške avtoceste tistega predprazničnega dne najinega vračanja, ni bila kos niti Alfa 164 3.0 6V s klimo, telefonom,

CD playerjem in 260 km/h, zato sem naskočil uslužne luknje cest moje stare prijateljice DDR. Doma sem, obrijem se in hitim v Maribor. Da je moj plakat efektna reč, zasledim tudi v Večerju, saj je botroval odstopu ministrice za šport pri mariborski univerzi. Veslam, zarivam veslo v Dravo, ... proti ekipi naše vlade mariborski kolegi v raftingu prav nemarno izgubijo. Okrogla miza, koncert, žeja, vsi iz naše vlade so že šli domov, jaz pa dvanajst sob na razpolago. Ko pa proti jutru pritavam do ene izmed sob, ugotovim, da sploh niso prazne - moram priznati, da je predsednik mariborskega študentskega parlamenta Sergej prav lepo poskrbel zame, ko se zaradi lažjega sna nje, ki zaseda posteljo, poslovim s spremljevalko. Popoldan me naplavi v Novo mesto, kjer sem gost tamkajšnje mladine. Udejstvovanje na TEDNU MLADIH mi prav godi, odveč pa mi ni niti zelenoblatna obleka - plod onegavnih blaznosti na Otočcu, dasiravno naslednji dan takšen igram nogomet z mladino proti novomeškemu izvsnemu svetu. V nedeljo na večer sem "spet" v Ljubljani, kjer srečam B.. Kasneje se nekako znajdeva pri meni in ni razloga, da si ne bi s prenašanjem škafov vroče vode iz kopalnice v bazen privoščila nočne kopeli z zvezdami in črički. Takole, za zaključek uspešnega tedna, pa načnem viski, vendar B. popije preveč in zalotim se v ponedeljeku, kako bašem ponečedeno posteljino ter šuntam pralni stroj, naj vendar dela.

Kristjan Verbič

SVETLA IN TEMNA STRAN BONOV

Študentski boni so zdaj že vsakdan. Za tisto množico študentov z veljavnimi indeksi, ki se enkrat mesečno postavijo v vrsto na Kersnikovi 4, pa za vse tiste natakarije, ki nejevoljno strežejo tej isti množici lačnih ust.

V začetku aprila je ŠOU sporočila študentski javnosti, da ji je v proračunu RS uspelo zagotoviti 260 milijonov SLT za subvencioniranje študentske prehrane. ŠOU, ki je sprva v ta namen uporabila denar, namenjen razvoju vsakovrstnih občudijskih dejavnosti, je začela vsem imetnikom veljavnega indeksa prodajati bone, ki so takrat stali od 60 do 80 SLT. Mesečna zgornja meja je bila 15 kosil, ki se jih je dalo dobiti v šestih gostinskih podjetjih. Da se je mehanizem izkazal kot učinkovit, tako za študente kot za ponudnike, kaže podatek, da je zdaj v prodajo vključenih 20 gostinskih podjetij. Mesečna zgornja meja je bila maja 20 kosil, junija, v študionno obremenjenem obdobju pa izjemoma 25 kosil. Prodajna cena se giblje med 5 SLT (Železniški dijaški dom) in 130 SLT (Kora bar). Študentska vlada je določila subvencijo v višini 140 SLT, s tem da se cena, ki jo plačujejo študentje, zaokroža na 10 oziroma 5 SLT, in sicer navzdol. Tako je višina subvencije med 140 in 145 SLT, cene pa veljajo,

vse dokler gostinska podjetja ne sporočijo novih cen.

PO POGODBI TAKO

Pogodba, ki jo podpiše gostinsko podjetje s ŠOU, vsebuje predvsem določila, ki se nanašajo na korigiranje cen. Gostinsko podjetje zagotovi ŠOU, da v določenem roku ne bo spreminjalo cen kosila. Za bone ne smejo prodajati alkoholnih pijač in cigaret. Obrok, ki se plača samo z enim bonom, naj bi bil sestavljen iz 90 odstotkov hrane in 10 odstotkov brezalkoholne pijače. Nekatera gostinska podjetja so ugodila tudi popuste pri nabavni ceni. Največ

popusta, 20 odstotkov, nudijo pri Gostinskih podjetjih Daj-Dam in Klasje, nobenega popusta pa ne dajejo gostinska podjetja AAA-FER, IJS Jadranka, Parma in Železniški dijaški dom. Normativi glede količine in kakovosti naj bi ostali isti, kot so bili pred uveljavitvijo bonov, veliko študentov pa se pritožuje, da je hrana slabša, porcije manjše ter da je ponekod treba čakati tudi do ure in pol.

V RESNICI DRUGAČE

Za cepljene proti hitrosti veljajo natakariji v Triglavu in Lovcu. Če ste se kdaj skušali o tem prepričati sami,

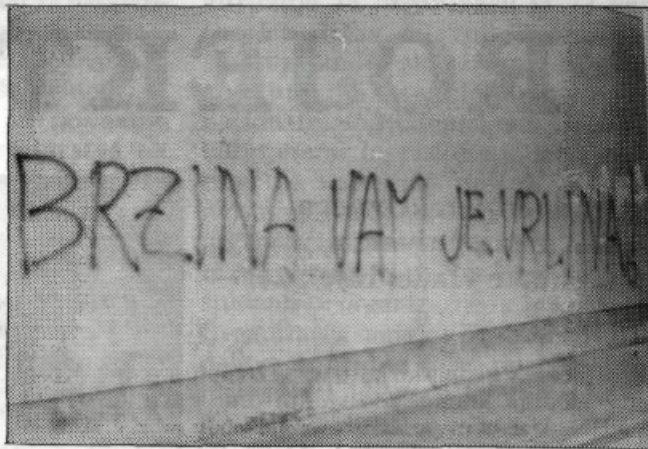
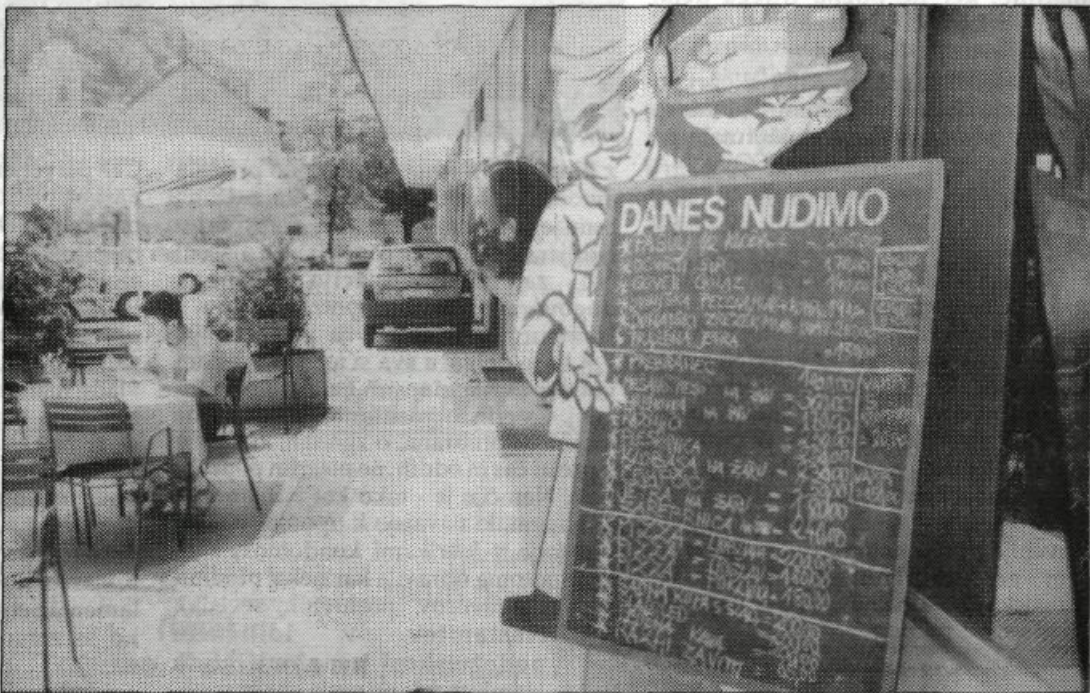

Foto: Aleš Ojsteršek

ste lahko doživeli tudi to, da ste bili postreženi precej kasneje kot gostje, ki so prišli za vami. Vodja obrata Lovec odgovarja: »Razlog za slabo postrežbo je v tem, da smo preveč obremenjeni. K nam pride dnevno okoli 700 študentov. Sama jim svetujem, naj gredo v Triglav ali v Ljudsko kuhinjo. O tem sem se že pogovarjala z direktorjem GP Ljubljana, pa se za vse skupaj ni kaj prida zmenil. Veliko bolje bi bilo, da bi bili boni tudi znotraj GP Ljubljana označeni. Sem namreč spada šest lokalov, študentje pa zahajajo le v dva. V Triglavu pa so nam predlagali, da bi organizirali prehrano za študente v smislu samopostrežne restavracije.

Za nas vse skupaj pomeni predvsem veliko obremenitev. Sama nikoli ne morem predvideti, koliko obrokov bomo prodali. Študentje se pritožujejo tudi nad hrano. Povedala bi rada, da so naši normativi ostali isti. K nam hodijo na kosilo tudi zdravniki in odvetniki, pa so čisto zadovoljni,« pravi Casova.

Če se spotaknemo še ob tako imenovano

prijaznost natakarev, se je ta zadnja dva meseca prelevila v nekaj čisto nasprotnega. Gre jo opravičevati s preobilico dela. Študentom kaj drugege ne preostane, kot čakati na milostno postrežbo. Kdo naj bi vzgajal natakare, ne vem. Ne vem tudi, kdo bi naj bil tisti, ki bi lahko preverjal ustreznost normativov. Na sedežu vlade ŠOU so mi povedali, da je v njihovem interesu predvsem zagotoviti študentom en topel obrok na dan. Obiskali so sicer nekaj lokalov, nadzirali

predsem prodajo alkohola. Nepravilnosti niso odkrili, z lokali, kjer se ne držijo pogodbe, bi bilo treba le-to prekiniti, je še povedal predsednik Študentske vlade Tomaž Erzar.

Da se za bone lahko kupi tudi alkohol in cigarete, pomeni večini le dodatno ugodnost. Medtem ko so nam vodilni zagotavljali, da se to ne dogaja, pa so v lokalih priznali, da je to kar redna praksa. S študenti se ne bomo prepirali, so rekli v Triglavu. Če naročijo pijačo in potem pravijo, da nimajo denarja, pač zaračunamo bone. Na izjemo smo naleteli le v Pinkiju. Največ bonov je bilo doslej prodanih za gostišča GP Ljubljana, sledi Vič, ICA ter Klasje. Vodja Študentskega servisa gospa Anka Dvoršak je glede prodaje povedala, da uspešnost ne pomeni samo kvalitete, temveč predvsem zmožnosti v kapacitetah.

NA MESTU SAMEM

Ko smo dobili vrsto zagotovil, da se gostinska podjetja držijo pogodbe, da porcije ostajajo iste, da so študentje lepo in hitro postreženi, smo se odpravili na sam kraj dogajanja. Skoraj povsod smo naleteli na iste prizore.

Največja gneča je bila Pod lipo, pri Starem Tišlerju, pri Triglavu več naveličanih obrazov. Najhitreje prideš do obroka na PA ter v Ljudski kuhinji, kjer sta samopostrežni restavraciji. O količini porcije ne gre soditi, prav tako ne o okusnosti. Glede alkohola ni bilo dileme, tudi z več blokmi se da plačevati, le ponekod ne vračajo denarja, temveč zaračunajo na okroglo.

Če je ŠOU uspelo zagotoviti subvencijo, je levji delež že opravila. Kaj in kako z boni, je predvsem stvar posameznika. Študenta samega. Prav gotovo pa to ni stvar natakareja, ki mu je dodatno delo zelo odveč. Dejstvo pa je, da pomeni plačevanje z boni veliko manj prijaznosti in ustrežljivosti kot plačevanje z gotovino.

Sergeja Hadner
Foto: Aleš Ojsteršek

CENEJŠA PREHRANA ZA ŠTUDENTE

CENIK KOSIL ZA ŠTUDENTE

DAJ DAM

RIO

LIVADA

EKONOMSKA CENA 240,00
SLT CENA BONA 50,00 SLT

EUROVAL

PEDAGOŠKA AKADEMIJA

EKONOMSKA CENA 195,00
SLT CENA BONA 35,00 SLT

ICA

EKONOMSKA CENA 240,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

KATRCA

EKONOMSKA CENA 250,00
PRODAJNA CENA 85,00 SLT

KOTNIK

FAGG

EKONOMSKA CENA 200,00
SLT PRODAJNA CENA 50,00

INTERMARKET

MENZA ROŽNA DOLINA

EKONOMSKA CENA 200,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

KLASJE

LAKOTNIK

STROJNA FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 240,00 SLT
PRODAJNA CENA 50,00 SLT

GP LJUBLJANA

TRIGLAV

LOVEC

STARI TIŠLER

PETKOVŠKOV HRAM

SODČEK

LJUJSKA KUHINJA

EKONOMSKA CENA 230,00 SLT
PRODAJNA CENA 55,00 SLT

PINKI

EKONOMSKA CENA 220,00 SLT
PRODAJNA CENA 55,00 SLT

RESTA TOPNIŠKA 33

AŠKERČEVA 3

EKONOMSKA CENA 217,00 SLT
PRODAJNA CENA 45,00 SLT

GP VIČ

MIRJE

POD LIPO

EKONOMSKA CENA 230,00 SLT
PRODAJNA CENA 75,00 SLT

POD VRBO

PRI VINSKI TRTI

EKONOMSKA CENA 220,00 SLT
PRODAJNA CENA 65,00 SLT

AGROBAR

BIOTEHNIČNA FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 180,00 SLT
PRODAJNA CENA 30,00 SLT

AAA

ELEKTRO FAKULTETA

EKONOMSKA CENA 170 SLT
PRODAJNA CENA 30,00 SLT

EMONA

MAXIMARKET

EKONOMSKA CENA 220 SLT
PRODAJNA CENA 45,00 SLT

KO-RA BAR

EKONOMSKA CENA 300 SLT
PRODAJNA CENA 130,00 SLT

DIJAŠKI DOM

Gerbičeva 51

EKONOMSKA CENA 210,00 SLT
PRODAJNA CENA 50,00 SLT

PARMA

EKONOMSKA CENA 200,00 SLT
PRODAJNA CENA 60,00 SLT

IJS

JADRANSKA

EKONOMSKA CENA 180,00 SLT
PRODAJNA CENA 40,00 SLT

Cene so z dne 13.5.1992 in veljajo do spremembe ekonomskih cen gostinskih podjetij. Vse omenjene bone lahko dvignete na Kersnikovi 4 - dopoldne delata po potrebi dve blagajni.

Uradne ure:

7.00 - 12.45

13.00 - 19.00

petek 7.00-14.00.

Bone lahko dobite le ob predložitvi **veljavnega indeksa** (ali domske izkaznice) in osebne izkaznice ali potnega lista. Maksimalno število bonov na mesec je 20.

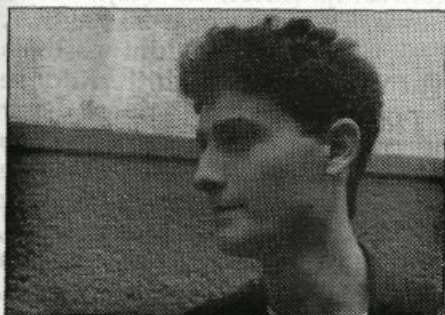

ANKETA

Kam na počitnice?

MORJE, GORE IN ŠE KAJ

Študentje glede počitnic tudi letos (razen redkih izjem) ne bodo odkrili Amerike. Večina bo šla za kak teden na morje, sicer pa so načrti v glavnem povezani z delom oziroma študijem. Počitnic v bolj eksotičnih krajih si sicer pretežni del študentov ne bo mogel privoščiti, tisti, ki so željni počitnikovanja, pa vendarle priznavajo, da si tudi danes malone vsak lahko privošči teden obmorskega ali gorskega letovanja.

MATJAŽ KRZNAR, študent farmacije: »Počitnice bom preživel kar doma. Imamo majhno kmetijo, tako da je dela dovolj. O dopustu na morju ne razmišljam, saj za to ni pravih finančnih možnosti.«

POLONA PETEK, študentka slikarstva: »Nisem se še zatrdno

odločila, kaj bom počela poleti. Mogoče bom šla z avtoštopom na morje, verjetno na slovensko obalo, če se bo ponudila priložnost, pa še kam drugam. Sicer pa se lahko stvari zavrtijo tudi drugače, saj bo moje počitnikovanje odvisno od trenutnih želja in potreb. Zagotovo pa bom večji del tako imenovanih počitnic preživela doma in slikala.«

JERA ROJKO, študentka ekonomije: »S sestro bova šli julija na morje, avgusta pa bo na žalost treba študirati. Morda bom šla še za kakšen teden v hribe. Kdo ve, lahko se zgodi karkoli.«

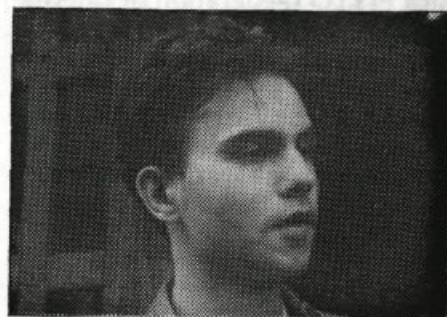

NATAŠA ZUPANC, študentka Fakultete za šport: »Počitnice bodo kar pestre. Najprej bom šla s sošolkami za nekaj dni v Umag, fakulteta organizira izlet na Triglav

in taborjenje, seveda pa si bom privoščila tudi počitnice v družbi kolegov. Skratka, naporno poletje, kot se za ta letni čas pač spodobi.«

RADOJKA BUZAKOVIČ, študentka VŠZD: »Z družino bom šla na morje in na Krvavec, privoščila si bom tudi obmorske počitnice s fantom, jeseni pa me čaka delovna praksa na Nizozemskem. Pričakujem zanimive dogodivščine, po povratku z Nizozemske pa še diploma.«

BOŠTJAN JURCA, študent elektrotehnike: »Delal bom, za kakšen teden bom šel s prijatelji na morje, najverjetneje v Istro, za katero upam, da bo cenejša od naše obale. Mogoče pa se nam bo z ansamblom, v katerem igram, celo posrečilo, da združimo prijetno s koristnim, torej zabavo in zaslužek ob morju.«

Foto: Toni Laznik

MLADINSKI TURIZEM BREZ POPUSTOV

Žalostno, ampak resnično. Že tako obubožani slovenski študentje so ostali praktično brez vsakršnih možnosti za uveljavljanje popustov pri potovanjih v tujini. Razlog: slovenska študentska organizacija še ni sprejeta v Mednarodno študentsko organizacijo. Krivec: izgubljen v megli...

Nič. Treba se je sprijazniti z dejstvi. S popotniško mrzlico okuženi slovenski študentariji, naveličani zatohlih sob in slovenske majhnosti, so pristržene peruti. Zaradi zgoraj navedenega razloga se bodo vsi potencialni popotniki letos morali obrisati pod nosom za številne ugodnosti, ki so jih sicer lahko uveljavljali z različnimi mednarodnimi izkaznicami.

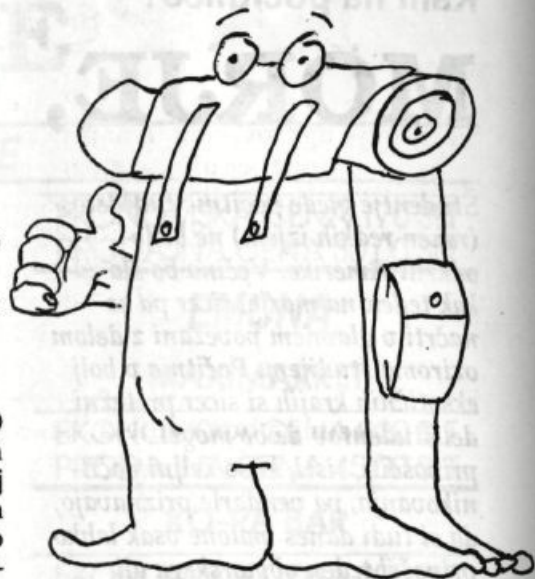
Stari popotniški mački imajo gotovo še v spominu izkaznico, kot je ISTC (International Student Travel Conference), s katero so študenti in dijaki uveljavljali popuste pri letalskih in železniških prevozi, pri ogledih kulturnih ustanov in prireditvah. V tujem in krutem svetu je bila prijazna sopotnica FIYTO (Federation of International Youth Travel Organisation) izkaznica, dostopna tudi neštudentom (pavzerjem), s katero se je ceneje kupovalo v določenih trgovinah v določenih evropskih državah in zastonj ogledovalo muzeje. Bolje, da končamo, preden se nam vlijejo solze!

Ampak! Za dežjem pride sonce in za slabo pride dobra novica. Nadvse popularna, nadvse potrebna, najbolj razširjena in sploh in oh najboljša izkaznica IYHF (International Youth Hostel Federation) nam je ostala!! Nepoučenim povejmo, da opevana izkaznica omogoča mladim popotnikom s plitvim žepom občutno cenejše prenočevanje v mladinskih hotelih po vsem svetu. Seveda so romantični (ali pa praktični, odvisno s katere strani gledamo na njih), ki

trdijo, da je najlepše (in najcenejše) spanje na prostem, v kakšnem parku, gozdu, peščeni plaži (najbolj pogosto in najbolj verjetno pa na železniški postaji). Vsak pač po svoje razmišlja o prenočevanju. Tistim, ki so navajeni na vsaj minimalen komfort in ki se bodo kljub vsemu letos podali na pot, priporočamo, da si izkaznico vseeno nabavijo. Vse, kar morate storiti, je, da stopite k Mlademu turistu na Celovško 49 v Ljubljani in prinesete s seboj osebni dokument in fotografijo. Celjani in Mariborčani lahko to opravijo v domačem mestu.

IYHF je članska izkaznica Počitniške zveze Slovenije, ki deluje v okviru Mednarodnega združenja mladinskih hotelov. Ob vpisu vas bodo kot člana uvrstili v eno od starostnih kategorij (Juvenile, Junior, Senior I, Senior II), kar pomeni, da starostnih omejitev ni, prednost pa imajo mlajši od 27 let. Toliko v vednost. Pomembnejše so seveda ugodnosti, ki jih nudi lastništvo takšne izkaznice.

Širni svet vabi in do njega je treba nekako priti. Najcenejši način je seveda štopanje, ampak mnenja o njem so tako deljena, da se bomo vdržali kakšnih koli namigov o (ne)priporočljivosti takega načina potovanja. Najprivlačnejše in najdražje je potovanje z osebnim avtomobilom. Samo za globoke žepe, torej. Za malo bolj plitve ostaja druga varianta: Interrail kartica. Tudi v zvezi z njo obstajajo številni zapleti (o katerih si lahko podrobno preberete v 9. številki

Tribune), kaže pa, da bodo kljub temu na prodajnih mestih (Slovenija-turist) na voljo konec junija. Okvirna cena: 30.000 SLT. Drago ali poceni za 30 dni »zastonj« vožnje po evropskih tirih? Kdor se bo odločil zanjo, naj prinese denar in potni list. Se namig: teoretično ste s to kartico rešili vprašanje prenočitve - ponoči se vozite z vlakom, kjer seveda tudi prespite, zbudite se vsako urico v novem kraju, ki si ga čez dan ogledate, zvečer pa spet skočite na vlak... Vaša naloga: predstavite to teoretično hipotezo v prakso.

Če potegnemo pod naše razmišljanje črto in naredimo sklep, se bo glasilo: treba se bo znajti! Roko na srce - čisto brez vseh ugodnosti pa le nismo ostali. Izgubljenim v megli vseeno želim, da bi se čim prej našli. Na žalost nič ne kaže, da bi se to lahko zgodilo že letos. Seveda pa imamo slovenski študenti tudi tokrat srečo: vsi smo bolj ali manj že izkušeni in prekaljeni iskalci najcenejših in najugodnejših variant. Na potepanjih po Evropi pa bo gotovo obilo priložnosti, da uspešno izkoristimo to prednost pred neizkušenimi evropskimi kolegi.

Vsem Odisejem torej veliko lepih in uspešnih odisejad!

Nives Špoh

Z ERAZMOM NA POTEPI

Erazem je ugotovil, da je najbrž res potepuh, kajti na sebi je imel dokaj oguljene stvari, čisto zdrgnjen karirast suknjič in brezoblične hlače. Ko sta pozajtrkovala, se je Oskar začel odpravljati. Erazem je videl njegovo veliko in široko postavo v odprtih vratih in postalo mu je jasno, da hoče Oskar po svojih poteh. »Oskar,« je s strahom rekel, »jaz bi prav tako postal potepuh. Ali me lahko vzameš za tovariša?« Po dolgem izpraševanju je Oskar rekel: »Hm, za nekaj časa se lahko napotiš z menoj, potem pa bova videla, kako se bova razumela.«

In tako sta začela potovati skupaj. Sonce še ni bilo visoko, pokrajina se je polagoma budila.

Še ne tako dolgo pred tem, natančneje 30. junija 1988, pred štirimi leti torej, so se na Starem trgu, v prostorih nekdanje UK ZSMS (Se še spomnimo Univerzitetne konference Zveze socialistične mladine Slovenije?), znašli štirje študenti in si rekli: »Mi in mnogi naši prijatelji radi svobodno potujemo. Na hrbtni si oprtamo nahrbtnike, spalne vreče in šotore. Večkrat nas vidijo na vlakih ali z iztegnjenim palcem ob cesti. Taka potovanja imajo poseben čar, so sorazmerno poceni in dostopna vsem, zlasti dijakom in študentom, ki so, kot vemo, vedno brez denarja. Ali ne bi bilo potrebno, da bi imeli kako agencijo, kjer bi lahko mladi, ki se odločajo za tako obliko potovanja, dobili informacije o tem, kje se poceni prespi ali jé, ki bi jim omogočala nakup poceni vozovnic in popotniške opreme, kjer bi lahko dobili popotniško literaturo? Da, vsi smo se s tem strinjali, vendar izmisliti si je bilo treba še primerno ime. Ker je ravno v tem času nekdanja ljubljanska televizija vrtela nadaljevanje mladinske pisateljice Astrid Lindgrenove, Erazem in potepuh, je bila ideja tu. Erazem. Ime je zvoneče, ima veliko samoglasnikov in nobenih č, š ali ž-jev, zato je lahko izgovorljivo tudi za tujce.

Ena izmed nalog Slovenskega popotniškega društva Erazem, kot se uradno imenuje, je tudi, da pomaga tujim popotnikom, ki obiščejo Slovenijo, z informacijami o možnostih bivanja in potovanj po deželi. V zvezi s tem je bila tudi še vedno aktualna lanskoletna pobuda, da bi

dom oziroma hotel nekdanje JLA na avtobusni postaji preuredili v mladinski hotel ali mednarodni Youth Hostel. Vendar ne mestne ne republiške oblastne strukture niso rekle nič. In pri tem je ostalo.

Društvo se financira iz lastnih dejavnosti, kot so organizacija potovanj in izletov, delavnice, tečaji tujih jezikov, prodaja vozovnic, nekaj pride tudi iz članarine. Iz proračuna pa se ne prikaže noben tolar, če pa se, gre v neznanu. Ker sami nimajo dovolj denarja in se nameravajo preseliti iz začasnih prostorov na Kersnikovi 4 na Trubarjevo 7 (v novih prostorih naj bi začeli delati z mesecem julijem), jim finančno pomaga Študentska organizacija (pri najetju in opremljenosti prostorov).

Danes šteje društvo okrog 250 članov, ki morajo za to, da ostanejo na seznamu včlanjenih, letno plačati dveto slovenskih tolarjev. Izkaznica prinaša namreč še dodatne ugodnosti, ki jih nečlani niso deležni. Dodatni popusti na že tako precej nizke cene.

Nedavno tega so društvo sprejeli v International Student Tourist Card (ISTC), kar pomeni, da lastniki izkaznic s tako oznako (zanje morajo plačati pet švicarskih frankov) lahko uveljavljajo popuste pri nakupu vozovnic, vstopnic v muzeje, galerije in podobno. Nasploh pa si pri Erazmu prizadevajo,

da bi sodelovali s čimveč drugimi agencijami doma in v tujini ter mednarodnimi organizacijami. Že od vsega začetka so povezani s klubom Popotnik, s katerim organizirajo enkrat na mesec potopisna predavanja z diapozitivi. To se ponavadi dogaja na Strojni fakulteti. Zaposlili pa so tudi za včlanitev v Počitniško zvezo Slovenije.

Čeprav so člani večinoma samostojni popotniki, ki raje kot v skupini potujejo sami, društvo občasno organizira tudi potovanja za skupine. Dijaki in študentje radi obiščejo Pariz, Amsterdam, za katerega se zdi, da je cilj vsakega mladega popotnika, Barcelono, Dunaj, Prago ali Berlin. Tisti pravi navdušenci, ki se jim Evropa zdi preblizu, pa vandrajo v Nepal, na Tajsko ali v Mehiko.

Cenejši kot drugod so tečaji jezikov v Londonu, Rimu, Parizu, Madridu ali na Dunarju. Poletni tabori, Camp America, v katerih preživlja ameriška mladina svoje počitnice, zelo radi sprejmejo mlade vzgojitelje s Starega kontinenta. To so sicer delavne, vendar brezplačne počitnice v »najbolj demokratični deželi na svetu«, ZDA.

Med počitnicami se da tudi krasno zaslužiti. Zelo visoka žepnina se obeta najbolj pridnim: Mošav v Izraelu. Delo na poljedelskih farmah. Možni so tudi izleti po Izraelu in v okoliške države, tako da združijo prijetno s koristnim.

Irena Cunja

ERAZEM

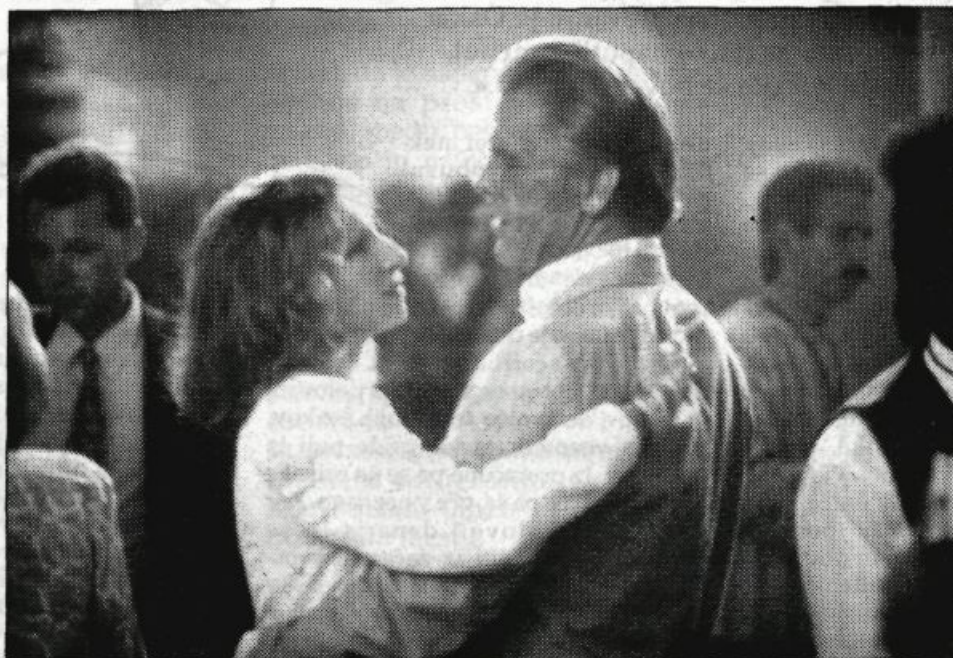

**Columbia
Pictures**

&

**MLADINA
FILM**

predstavlja
film Barbre Streisand

PRINC PLIME

**ZGODBA O LJUBEZNI MED MOŠKIM IN ŽENSKO,
MED STARŠI IN OTROCI, MED BRATI IN SESTRAMI
IN KONČNO - O LJUBEZNI DO SAMEGA SEBE!**

7 NOMINACIJ ZA OSKARJAI

**EKRANIZACIJA ISTOIMENSKEGA ROMANA PATA CONROYA,
DOBITNIKA PULITZERJEVE NAGRADE!**

Že od *Metropolis*a (1926, Fritz Lang) dalje vemo, da se nam ne obeta nič dobrega: v svetu prihodnosti se bodo razlike med ljudmi (med »tistimi, ki imajo, in tistimi, ki nimajo«) do skrajnosti zaostriale, tehnološki napredek (vključno z uporabo androidnih robotov) pa bo vladajočemu sloju služil le za še bolj učinkovito zaslužjevanje večine prebivalstva. Razen motiva časovnega stroja in nuklearne katastrofe (tedaj je bilo pač še dvajset let prezgodaj za razmišljanje o možnostih jedrske vojne) je Langov film torej že vseboval vse bistvene osnove, na katere se bodo opirali tudi vsi kasnejši »z-f« filmi s pesimistično vizijo prihodnosti. Med filmi, predvajanimi v naših kinematografih, s svojo upodobitvijo razčlovečene, tehnokratizirane družbe prihodnosti izstopajo *Alphaville* (*Alphaville*, *Une Étrange Aventure de Lemmy Caution*, 1965, Jean-Luc Godard), *Fahrenheit 451* (1966, François Truffaut), *Loganov pobeg* (*Logan's Run*, 1976, Michael Anderson), *Planet prekletih* (*Outland*, 1981, Peter Hyams), 1984 (*Nineteen Eighty Four*, 1984, Michael Radford), *Brazil* (1985, Terry Gilliam), *Popolni spomin* (*Total Recall*, 1990, Paul Verhoeven) in *Highlander 2* (*Highlander 2: The Quickening*, 1990, Russell Mulcahy); v *Zardozu* (1973, John Boorman) so pripadniki vladajočega sloja nesmrtni, v *Grozi* (*Parts: The Clonus Horror*, 1978, Robert S. Fiveson) pa si življenje podaljšujejo s presajanjem organov iz kloniranih osebkov, ki jih redijo posebej v ta namen; *Povampirjeni Miles* (*Sleeper*, 1973) Woodyja Alena in *Seksmisija* (*Seksmisija*, 1984, Juliusz Machulski) sta duhoviti satiri na zgornjo temo. Strah pred roboti androidi oziroma pred računalniško tehnologijo odražajo *Stari Divji zahod* (*Westworld*, 1973, Michael Crichton), *Demonsko seme* (*Demon Seed*, 1977, Donald Cammell), *Iztrebljevalec* (*Blade Runner*, 1982, Ridley Scott), *Pajčevina smrti* (*Runaway*, 1984, M. Crichton). Z motivom boja na življenje in smrt oziroma lova na ljudi kot medijske zabave se srečamo v filmih *Igra na kotalkah* (*Rollerball*, 1975, Norman Jewison), *Cena nevarnosti* (*Le Prix du*

FREEJACK

Proizvodnja: ZDA, 1992. *Morgan Creek*.

Režija: Geoff Murphy.

Scenarij: Steven Pressfield, Ronald Shusett, Dan Gilroy.

Fotografija: Amir Mokri.

Glasba: Trevor Jones.

Igrajo: Emilio Estevez, Mick Jagger, Rene Russo, Anthony Hopkins.

G Geoff (Geoffrey) Murphy je - poleg Rogerja Donaldsona (*Svoje hčerke ne dam/Smash Palace*, 1981; *Bounty/The Bounty*, 1984; *Brez izhoda/No Way Out*, 1987; *Cocktail/1988*; *Mož iz cadillaca/The Cadillac Man*, 1990) in Jane Campionove (*Angel za mojo mizo/An Angel At My Table*, 1990) - najbolj znan novozelandski režiser. Šolal se je na učiteljsko, svojo režisersko pot pa je pričel na novozelandski televiziji, kjer je delal kratke in dokumentarne filme. Posvetil se je tudi posebnim učinkom, ki jih je naredil za več filmov (*mdr. za Sleeping Dogs*, 1977 prvenec Rogerja Donaldsona). V Novi Zelandiji je režiral filme *Wild Man* (1977), *Neuničljivi mini morris* (*Goodbye Pork Pie*, 1980), *Utu* (1983), *The Quiet Earth* (1985) in *James Bond je bila ženska* (*Never Say Die*, 1988). *Freejack* je drugi film, ki ga je posnel v ZDA, pred tem se je tam že izkazal z *Mladimi revolveraši 2* (*Young Guns II*, 1990).

Danger, 1983, Yves Boisset) in *Beg* (*The Running Man*, 1987, Paul Michael Glaser), svoje različice potonitve civilizacije na raven »novega barbarstva« pa nam slikajo *Zeleno sonce* (*Soylent Green*, 1973, Richard Fleischer), *Pobesneli Maks* (*Mad Max*, 1979, George Miller), *Cestni bojevnik* (*Mad Max 2*, 1981, G. Miller), *Pobesneli Max 3* (*Mad Max Beyond Thunderdome*, 1985, G. Miller/George Ogilvie), *New York 1999* (*Escape from New York*, 1981, John Carpenter), *Parazit* (*Parasit*, 1982, Charles Band), *Robocop* (1987, P. Verhoeven) in *Robocop II* (1990, Irvin Kershner). Seveda ne moremo mimo jedrske katastrofe in obdobja po holokavstu, ki ga obravnavajo *Na obali* (*On the Beach*, 1959, Stanley Kramer), *Casovni stroj* (*The Time Machine*, 1960, George Pal), *Dr. Strangelove* (1963, Stanley Kubrick), *Planet opic* (*Planet of the Apes*, 1968, Franklin J. Schaffner), *Skrivnost planeta opic* (*Beneath the Planet of the Apes*, 1970, Ted Post), *Upor sužnjev* (*Conquest of the Planet of the Apes*, 1973, J. Lee Thompson), *Aleja prekletstva* (*Damnation Alley*, 1977, Jack Smight) in *Dan potem* (*The Day After*, 1983, Nicholas Meyer).

Murphyjev *Freejack* v tem apokaliptičnem mozaiku predstavlja dokaj posrečeno kombinacijo več motivov: skrajna delitev na »tistek, ki nimajo« in »tiste, ki imajo« (1. motiv); slednji si zagotavljajo nesmrtnost (2. motiv) tako, da »kradejo« telesa (3. motiv) ljudem, ki so jih v ta namen iz preteklosti pripeljali v svoj čas (4. motiv); to »presaditev« omogoča računalniška terminologija (5. motiv); »tisti, ki nimajo« so zdrknili na stopnjo barbarstva (6. motiv). Emilio Estevez je nesojeni »freejack« (neprostoVOLjni darovalec telesa), Mick Jagger hoče biti hudoben, a se izkaže za dobrega, edini pravi »badie« pa je seveda Anthony Hopkins: če je kot simpatični Hannibal Lecter jedel telesa svojih žrtev, je tukaj še za stopnjo bolj perversen, saj hoče »požreti« freejackovo osebnost, telo pa pušča nedotaknjeno. Rutinski, a korektno narejen actioner.

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

29.06.92

BRAVO, MAESTRO,
Hrvaška, 1978. Režija: Rajko
Grlić. Glav. vl.: Rade
Šerbedžija, Aleksandar
Berček.

30.06.92

**POTI NA JUG (LES
ROUTES DU SUD/LAS
RUTAS DEL SUR),** Francija-
Španija, 1978. Režija:
Joseph Losey. Glav. vl.: Yves
Montand, Miou-Miou.

01.07. - 05.07.92

ZAPRTO

CIKLUS FILMOV STEVEA MARTINA (06.-16.07.)

06.07. - 07.07.92

ROKSANA (ROXANNE),
ZDA, 1987. Režija: Fred
Schepisi.

08.07. - 09.07.92

**TRIJE AMIGOSI (THREE
AMIGOS!),** ZDA, 1986.
Režija: John Landis.

10.07. - 12.07.92

**MOJE MODRO NEBO (MY
BLUE HEAVEN),** ZDA, 1991.
Režija: Herbert Ross.

13.07. - 14.07.92

**GRDA IN POKVARJENA
PREVARANTA (DIRTY
ROTTEN SCOUNDRELS),**
ZDA, 1988. Režija: Frank Oz.

15.07. - 16.07.92

**ZGODBA IZ LOS AN-
GELESA (L.A. STORY),**
ZDA, 1991. Režija: Mick
Jackson.

Prosimo občinstvo, da ne
zamuja predstav.

BISERI ZA OGRLICO

SMEH JE MOJ POKLIC

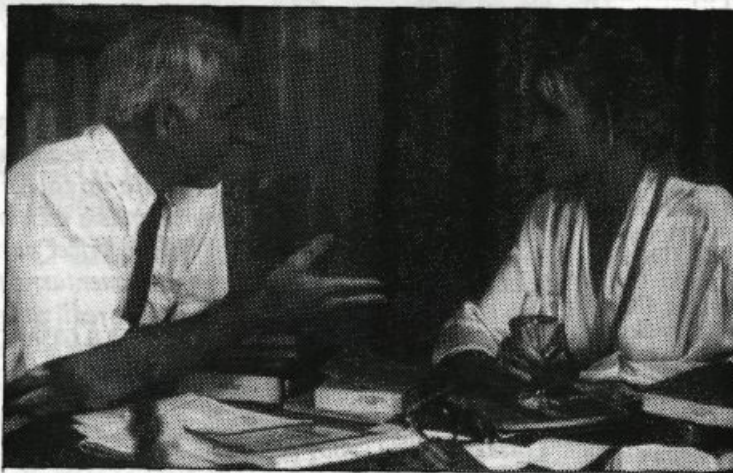
06. - 16.07.92

CIKLUS FILMOV STEVEA MARTINA

Z Loseyevim filmom *Poti na jug* se bo v ljubljanski dvorani Kinoteke za to sezono zaključil kinotečni program. Od 1. do 5. julija bo Kinoteka zaprta, nato pa se bo začela poletna sezona, ki bo trajala od 6. julija do 30. septembra. V tem času bodo v dvorani Kinoteke predvajali reprizne filme, ki se bodo - podobno kot lansko leto - navezovali na aktualne premierne filme iz ostalih dvoran LJUBLJANSKIH KINEMATOGRAFOV. Prvi bo na vrsti *Ciklus filmov Stevea Martina*, ki se navezuje na *Nevestinega očeta* (Father of the Bride, 1992, r. Charles Shyer), na sporedu v kinu Union), najnovejšo uspešnico (blizu 90.000.000 USD kumulativnega B.O. izkupička v ZDA/Kanadi) tega popularnega ameriškega komika. V ciklusu so zbrani tako rekoč vsi Martinovi filmi, ki so bili doslej predvajani pri nas, manjkala bosta le dva - *Klub osamljenih src narednika Popra* (Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band, 1978, r. Michael Schultz), ki je prvi film, v katerem je nastopil ter *Starši in otroci* (Parenthood, 1989, r. Ron Howard) - ki žal nista bila dosegljiva. Prva bo na sporedu *Roksana* (Roxanne, 1987), verjetno najboljši film Freda Schepisija (pri nas ga najbolj poznamo po

njegovi drami *Krik v temi* (A Cry In the Dark, 1988) z Meryl Streep v gl. vlogi). Gre za priredbo *Cyranoja de Bergeraca*, pri čemer je dogajanje prestavljeno v ZDA (Washington) in se odvija v današnjem času. Martin je C.D. Bales, vodja gasilske brigade, po značaju romantična duša, sicer pa bistrega duha in ostrega jezika, vesten pri delu in spreten pri pretepih; zelo pa je občutljiv glede svoje fizične »napake« - predolgega nosu, ki si ga zaradi alergije na anestetike ne more dati operirati. Zaljubi se v mlado in lepo astronomko *Roksano* (Daryl Hannah), vendar se ji ne želi naravnost približati. Njegov tekmeč pri *Roksani* je postaveni, vendar neverjetno sramežljivi (in ne preveč pametni) *Chris* (Rick Rossovich). Opravka imamo seveda s komedijo, vendar humor v tem filmu ni grobe, ampak bolj prefinjene vrste in čeprav v *Roksani* ne manjka gostov, glavno kvaliteto filma predstavljajo res duhoviti dialogi in besedne igre. Velika zasluga za uspeh *Roksane* gre prav *Steveu Martinu*, ki pri tem filmu nastopa tudi kot scenarist (nagrada »Writers Guild of America« za scenarij) in izvršni producent.

Igor Kernel

Cyran de Bergerac sreča morskoro deklico iz New Yorka: *Steve Martin* in *Daryl Hannah* v *Roksani*.

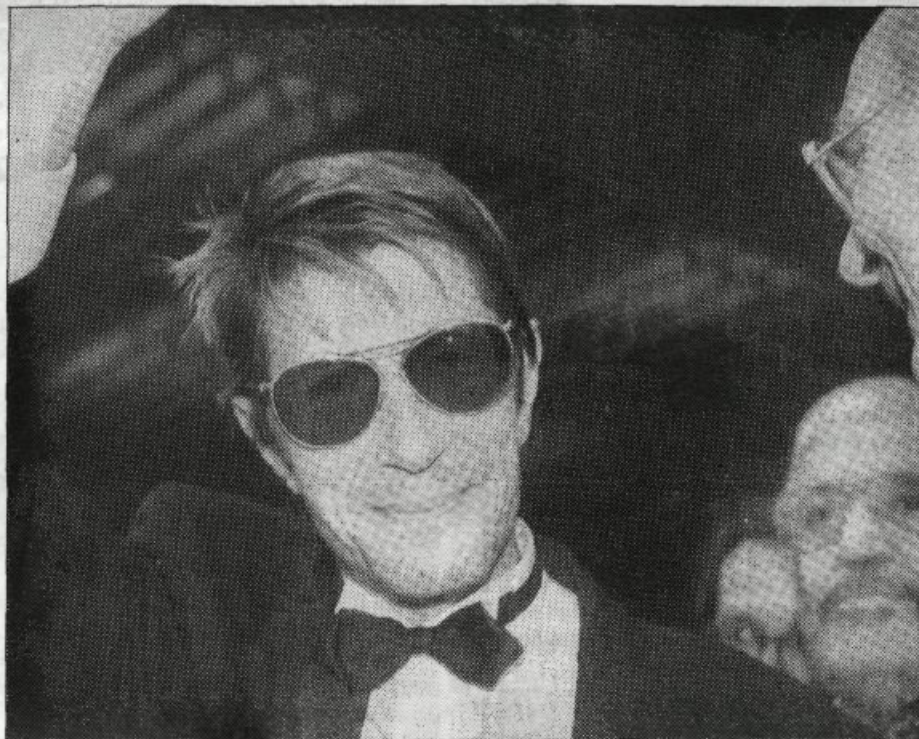
CD NEWS- FLASH

Odkar smo zadnjič pisali o dogajanju v Cankarjevem domu, za časa Belgijske klape, je distribucija CD prispevala dolgo pričakovani Wendersov Do konca sveta, prikazoval pa se je še najnovejši film Bruca Beresforda Črno ogrinjalo. Prejšnji teden je luč kinoprojektorja ugledal še belgijsko-špansko-francoski Krapačuk, katerega premiera je bila posvečena prvemu praznovanju slovenske neodvisnosti.

Specialne projekcije Wendersovega Neba nad Berlinom ne napovedujem z veseljem. Posvečena je spominu na tragično preminulega Mladininega novinarja Iva Štandekerja, ki je poleg svojega novinarskega dela pisal tudi filmsko publicistiko in prevajal. Njegov prevod Handkejevih dialogov v Nebu nad Berlinom je pravi biser v Štandekerjevem prevajalskem opusu. Pri naslednjem ogledu Neba za spremembo ne glejte slik, berite podnapise.

TEDEN FRANCOSKEGA FILMA

Vedno agilni Francoski kulturni center skupaj s Cankarjevim domom prireja Teden francoskega filma, v katerem bo prikazanih šest novejših del francoske filmske produkcije. Teden bo v ponedeljek, 29. junija, odprla La discrète Christiana Vincenta iz leta 1990. Fabrice Zuchini, Judith Henry, Maurice Garrel in drugi igrajo v zgodbi o maščevanju zapeljivca, ki ljubi ideje, besede in ženske. »Nevarna razmerja v četrti

Maurice Pialat, Jacques Dutronc, Van Gogh

Saint-Germain des Près», krut a prijeten film, ki mu ne manjka humorja in inteligence.

Naslednji film je nekoliko starejši - Alain Cavalier je Therese s Catherine Mouchet, religiozni film o življenju in veri svetnice, posnel l. 1986 in istega leta v Cannesu pobral nagrado žirije. Iste starosti je sredin film. Gre za kulturni Mauvais sang, Nečisto kri, drugi celovečerec Leosa Caraxa. Skupaj s Lucom Bessonom (Subway, Velika modrina, Nikita) in Jeanom-Jacquesom Beineixom (Diva, Betty Blue, Roselyne in levi) je dobil nalepko neobarok, katerega umetniška vrednost je od začetka osemdesetih povzročala spore med francosko filmsko kritiko. Njihove filme so bodisi noro hvalili bodisi prezirali, srednje poti skorajda ni bilo. Fani stripa pozor: Carax prihaja iz vaših vrst, Mauvais sang je njegov poskus prenosa stripovske forme in junakov v film.

Novejšega datuma je La vie et rien d'autre Bertrand Taverniera, ki datira v leto 1989. Philippe Noiret, Sabina Azéma, leto 1920, žena išče moža, ki je izginil med vojno, ljubezen, vojne grozote in ogorčenje nad njihovim izrabljanjem v ideološke namene, v četrtek, ob pol devetih. Ob isti uri bodo predvajani

tudi ostali filmi.

Chabrolova Madame Bovary je lani dvigovala precej prahu. Gospa Bovary je Isabelle Huppert, spremlja jo Christophe Malavoy. Chabrol, edini novovalovec, ki je ostal zvest teoretskim izhodiščem iz časa Cahiers du Cinema, je edini, ki je imel pravico lotiti se ekranizacije Flaubertovega romana. Njegov opus filmov z zgodbami iz malomeščanskega življenja to dokazuje.

Teden bo zaključilo Pialatovo videnje življenja in dela Vincenta van Gogha. Van Gogh je Vincent Dutronc, Maurice Pialat, čigar opus smo lahko pred časom gledali na TV, je Maurice Pialat, at his best.

OSTALO

Preostane mi samo še napoved rednih projekcij v CD. Wendersov Do konca sveta bo igral 4., 5., 8. in 9. julija, Krapačuk Enriquea Gabriela Lipschutzova od 13. do 17. julija, Beresfordovo Črno ogrinjalo pa od 10. do 12. julija. Če ga ne bodo prej vrgli s sporeda zaradi premajhnega obiska. Ker gre za film, vreden ogleda, samo toliko, da si ga pogledajte, dokler je še čas - če v napovedi piše, da gre za film o jezuitskih misionarjih, še ne pomeni, da je stvar verska propaganda.

Uroš Prestor

LIVING COLOUR - TIME'S UP (EPIC)

Drugi in obenem še vedno zadnji LP skupine, ki je skoraj gotovo najbolj zaslužna za popularizacijo rock-funk dogajanja na oni strani Atlantika. In čeprav bi lahko govoril o Faith No More ali Red Hot Chili Peppers, so prav Living Colour s prvencem Vivid začeli zares prodajati tovrstno glasbo. Time's Up morda res nima vseh kvalitete, ki jih ima Vivid, vendar še vedno ustreza standardom Living Colour. In morda je LP tudi zadnji, gotovo pa zadnji v tej zasedbi; skupino je namreč zapustil basist Muz Skillings. Poleg vsega pa ta izdaja Time's Up ponuja še tri extra štitke, vključno z močnim remixom hita Love Rears It's Ugly Head. Zelo dobro.

ROLLINS BAND - THE END OF SILENCE (IMAGO)

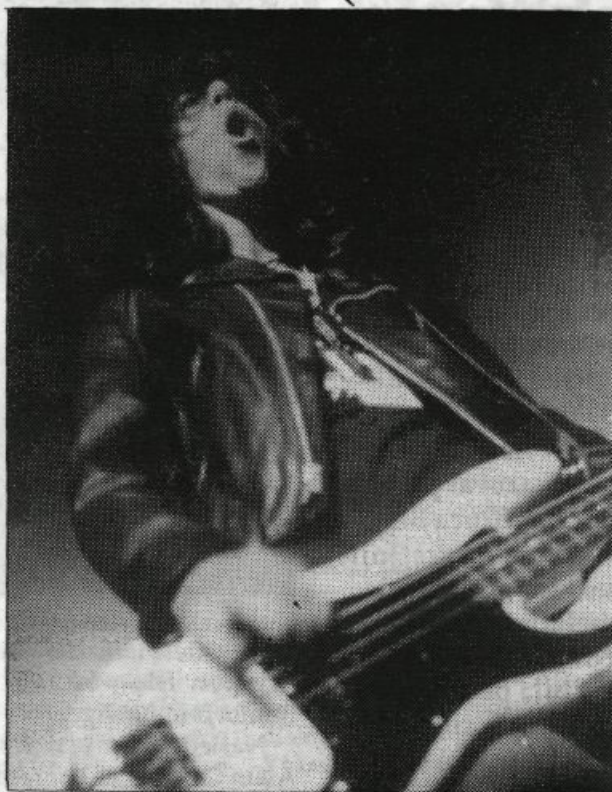
Zadnja plošča najbolj "clean" rokerja, ki ga ne bi pričakovali na MTV. Pa se je le pojavil in tako se The End Of Silence prodaja tudi v trgovinah tipa Mediamarket. Pri nas pa seveda v Rec Rec, kjer je Henry Rollins že stari znanec. The End Of The Silence pa ni najbolj reprezentativen izdelek nabilanega gospoda. Kljub temu solidno.

THE MISSION - GRAINS OF SAND, CARVED IN SAND, CHILDREN, GOD'S OWN MEDICINE (PHONOGRAM/MERCURY)

Wayne Hussey in kompanija so zastopani s skoraj celotno diskografijo, razen seveda s singli in zbirkami singlov. V trenutku, ko je nov LP skoraj razpadlih The Mission že v trgovinah, v Rec Rec pa torej retro The Mission. Ki so svojčas bili povsem spodoben bend. Vsekakor poteza za fane gotik-rocka, ki si lahko omislijo nov kupček CD-jev. Dobro.

BAD MANNERS - FAT SOUND (PORK PIE)

Dobesedno od mrtvih vstala drugoligaška ska atrakcija. Kako in zakaj so se pojavili na trgu, je avtorju popolna neznanka, vendar so Bad Manners tu z novo ploščo, na kateri so priobčili številne priredbe znanih velikih in polvelikih uspešnic: I Can't Stand The Rain soul disko atrakcije Eruption, The First Cut Is The Deepest Cata Stevensa, Pig Bad skupine Pig Bag, Teenager In Love, limonadno popevčico iz šestdesetih, in Lola, hit skupine Kinks. Poleg tega pa na CD-ju najdete še tri dub remixe omenjenih skladb. Ska po desetih letih. Zanimivo.

CHUMBAWAMBA

Torek, 30. junij

Britanski anarhistični kabaret hrupnih kitar, izjemnega občutka za ritmiko in treznega političnega pogleda na popularno kulturo sedanjosti, prihaja prvič na ozemlje bivše Jugoslavije in v torek, 30. junija, ob 22. uri nastopa v klubu K4.

Sedemčlanska zasedba se je pojavila leta '86 z anti-Live Aid ploščo *Pictures of Starving Children Sell Records* ter se tudi na drugem LP-ju *Never Mind The Ballots*, političnem testamentu ob britanskih volitvah, še ni povsem otresla pop-punk vplivov. Po božični singlici *Santa Claus 28* leta 1988 presentijo s kontraverznim minialbumom *English Rebel Songs 1381-1914*, saj na njem predstavijo resnično zgodovino Anglije skozi pozabljene uporniške folk pesmi. Toda navkljub trdnim navezavam na tradicije angleškega folka Chumbawamba na naslednji veliki plošči *Slap* obogatijo glasbo s sodobnimi plesnimi ritmi. »... Slap je hokus-pokus politike, rock'n'rolla in acid ritmov...« je ob izidu

plošče zapisal britanski tednik Sounds. Najnovejši album *Jesus H. Christ* je obetal podobno glasbeno mešanico, a je moral v ponovno studijsko obdelavo, saj so različne založniške hiše, ki ščitijo avtorske pravice prestižnih pop izvajalcev, grozile s tožbami in se obnašale kot moralni angeli varuhi, ki nočejo blagosloviti sampling predelav Chumbawamba. Tako je ta zadnji glasbeni izdelek z drugačnim naslovom *Shhh* izšel šele pred dnevi in bo premierno predstavljen na ljubljanskem nastopu.

Kaj imajo skupnega Rolling Stones, Kyle Minogue, Pet Shop Boys, The Beatles, Elvis Presley, Mark E. Smith, Dagmar Krause, Phillip Glass, Adam Ant, Ladysmith Black Mambazo, George Gershwin, Penny Rimbaud, Lenny Bruce, Muzsikas Ensemble, Mark Perry, Gang Of Four, Marc Bolan, Abba in nešteti drugi, pa lahko preverite v živo na nastopu angleške zasedbe Chumbawamba v klubu K4.

MAMA

Da ne boste mislili, da se hecam - ampak potem, ko so se na vsenacionalnem vseslovenskem radiju odločili, da bodo izgnali Jožice, Maričke, Lizike, Špele in ostale domače punce, se je nek nadebuden komercialist odločil pretentati cenzorje in zapel izbranki z nadvse eksotičnim imenom: Mučičita. Ki da jo je srečal, ko je šel na konju na lov, in nemudoma se je odločil, da se bo ženil. Tipu, ki je to odpel, je menda ime Brane Drvarič (upam, da se nisem zmotil), avtor tega nebuloza pa mi je neznan. Še dobro, ker drugače ne vem, ali bi se lahko uprl skušnjavi, da mu kar najbolj neposredno sporočim, kaj si mislim o njegovi fantaziji. Fantje, naj še enkrat zapišem, da se je po gozdu sprehajala Mučičita.

Tja, morda smo si to tudi zaslužili, ker smo tako v nič dajali prave alpske muzikante, ki se po svetu prodajajo kot oberkrajnerji. Ti so bistveno manj nevarni, saj se jim je že na daleč mogoče ogniti, ker so ves čas v kobajagi narodnih nošah, slikajo se vedno s harmoniko, medijsko pa so getoizirani na prvem radijskem programu in v televizijskih oddajah, katerih imena vsebujejo nezglašljive domačijske besede, kot so kozolec, vas, meh ipd. Ampak to nam še ni bilo dovolj in kar naprej smo se norčevali iz njih. V osnovni šoli smo denimo prepevali:

*Visoko nad oblaki/letijo trije Slaki/
Za njimi Avserniki/zarukani kot biki.*

Tako da so potem nekateri mladci »skužili«, da se vsa ta muka ne splača (pa tudi noše niso poceni) in nam isto ali še bolj nagravnjo muziko servirajo zakamuflirani z leviskami in rejbankami. In taki so prodrli v vse medijske pore, zase pa trdijo, da so popzvezde, če že ne rokerji.

Neki frajerji, katerih imena si ne upam zapisati, ker vsem, ki ne verjamejo, da so tapravi rokerji, grozijo s prepričevanjem v slogu Zmaga Jelinciča, so tako v meni neznan vasi pripravili megapromocijo z ognjemetom, na katero naj bi prileteli s helikopterjem. Ja, tako so to reklamirali po televiziji. Dan pred tem veliki dogodkom pa so zastoj muzicirali sredi Ljubljane in frend, ki je šel slučajno

MIA,

mimo, je rekel, da jih je poslušala samo peščica otrok. Ha! Še je pravica, vam rečem! Čeprav tisto s helikopterjem ni slaba fora.

No, ampak oni imajo vsaj tiste svoje veselice, kar bi težje izjavili za bolj urbano nastrojene muzične fane, ki sta jim po vrsti odpadli kar dve fešti. Ja, tuji so gledali TV, videli pokol v Sarajevu in se obrnili. Morda je malo smešno le to, da so se ustrašili najbolj ostri metalci in najbolj brezkompromisni reperji, medtem ko so se po Ljubljani mirno sprehajali razni uvoženi džezarji, da o lutkarjih ne govorim.

Ob izpadu dolgopričakovanih koncertov se je bilo treba posvetiti nekoliko

drugačnim zabavam in ena od prilik je bila ob reotvoritvi ukinjenega kina Sloga, ki so ga prekrstili v nekoliko arhaični Dvor. Pomiče so menda ukinili, ker ni bilo več pravega interesa; Slovenci tisto raje gledajo ob domačem ognjišču na videu. Hec je v tem, da horror produkcijo Troma, ki bo po novem gostovala v Slogi oziroma Dvoru, v razvitem svetu verjetno tudi gledajo predvsem na videu. Kakšna zvrst čudakov bo v Sloveniji tvorila hardkor jedro gledalcev ultranizkobudžetskih grozljivk, še nihče ne ve, čeprav so idejni pobudniki tega projekta optimisti. Kaj je v omenjenih filmih moč videti, pa ste v Tribuni bržkone že prebrali.

Otvoritvena fešta pa je bila pretežno uspešna, ne toliko po zaslugi brezplačnega piva, ki ga je nemudoma zmanjkalo, pač pa zaradi spektakla Koka Art. Krvi je bilo skorajda več kot v moviju, pirotehnični efekti pa so grozili, da bo treba kino ponovno renovirati, še preden so ga dobro odprli.

In poanta mojega današnjega člančiča?

Mm.

Recimo: Če se morate po izpadu licenčnih diskografskih izdaj, slovenski televiziji brez MTV in odpovedih koncertov odločiti med Mučičito in Tromo, je slednje boljša izbira. Stokrat.

Gary Gray

MUČA ČITA

KN

JI

GE

KN

JI

GE

KRT SPET RIJE

Nancy Friday: MOJ SKRIVNI VRTIČEK (Ženske seksualne fantazije), KRT, Ljubljana, 1992.

Čeprav revolucionarne teorije danes bolj spominjajo na balzamirano truplo, ki se lahko reinkarnira le na smetišču zgodovine, se »krtovci« ne dajo. Vedno znova odkrivajo zanimive vrtičke, po katerih rijejo, in prav zato so drugačni. Tokrat so se spravili na najbolj skrivni (ali skrivan) vrtiček, povzpeli so se tja, kamor se običajno ljudje zgolj spuščajo. Ženske seksualne fantazije so dobile krila, končno je med nami knjiga, v kateri ženske pišejo o tem, o čemer so praviloma pisali moški. O sebi, torej.

In vendar knjiga Nancy Friday, v kateri je zbrala ženska seksualna sanjarjenja, ni nikakršna znanost. Če vzamemo v roke z namenom, da bomo izvedeli nekaj avtentičnega o razliki med klitoralnim in vaginalnim orgazmom ter drugih vprašanih ženske spolnosti, s katerimi so si seksologi 20. stoletja (praviloma seveda moški) belili glavo, bomo seveda razočarani. Patricia, Linda, Juliette, Nathalie... pač niso Freud, Kinsey ali Masters, zato ne razmišljajo in govorijo o stvareh, da bi jim prišle do dna, pač pa, da bi jih z dna spravile na plano. Zato nam krtovci že v uvodnem pojasnilu dobronamerno svetujejo: »Berite in uživajte!« Kajti izpovedi avtoričinih intervjuvank so namenjene prav temu. Kot je cilj fantazije užitek, tako je tudi smisel prebiranja fantazij uživanje. In v knjigi

lahko resnično najdete tudi sebe (če ste ženska, seveda) ali pa svojo prijateljico (če je ženska in če vam tovrstne fantazije zaupa). Ker ljudje vedno iščejo v knjigah sebe, boste v Mojem skrivnem vrtičku verjetno našli zadovoljstvo. Če pa ne sanjate (ali pa vaša prijateljica) niti o lezbičnih igrinah, posilstvu, bolečini in mazohizmu, zoofiliji, samozadovoljevanju, eksibicionizmu, mlajših in starejših partnerjih, incestu, črncih..., se morate zamisliti. Morda nadaljevanje knjige čaka prav na vas.

Sicer pa le pogumno, ne ustrašite se, da je z vami kaj narobe, če boste knjigo brali z levo roko. Dokumentarna pornografska nanizanka si to zasluži. Pa brez občutka krivde, prosim!

Simon Bizjak

KN

JI

GE

KN

JI

GE

OKUSI KAOSA

HAPPY NEW AGE, Časopis za kritiko znanosti, Ljubljana, 1992.

»Po končnem 'ne' pride 'da' in od tega 'da' je odvisna prihodnost sveta.« (Wallace Stevens)

Zdi se, da se ravno v teh trenutkih iščejo zadnje slike človeštva. V Happy new age-u so to poimenovali kot Vodnarjevo zaroto, ki že nakazuje novo kulturo kot nov življenjski stil in samo sebe razume kot odgovor na krizo človeštva. Kultura new age- a ustvarja težnjo, da bi se nastajajoči jaz umaknil iz kulturnega razvoja in potopil v univerzalno zavest in s tem začeni iskanje skupnega v vseh verah in seveda ustvarjanje univerzalne religije.

Časzasuka ni težko razumeti. Fritjof Capra razlaga o krizi, ki ni le kriza

posameznika, temveč tako družbe kot civilizacije in je ni mogoče preprečiti. V že dvatisočletni dobi rib so se ljudje učili živeti iz preteklosti v prihodnost, živeti v varnem zavetju sklenjenih skupin, ki so sebe in svoje idole potrjevale in poveljevale na račun zavračanja in zaničevanja drugih, učili so se samo sodelovanja s podobno mislečimi. Za »edino pravi« ideal, idol so bili pripravljene žrtvovati sebe in druge. Vodnar pa je zračni znak, kar pomeni, da postaja vrednota intelekta in znanja dominantna vrednota nove dobe. Le-to pa moramo razumeti bolj kot neposredno poznavanje energij in zakonov, ki so v ozadju manifestnega življenja. In njena zavest je osredotočena na sedanjost, kar je tukaj in zdaj, ne živi v preteklosti in ne sanja o prihodnosti.

Če pa vas zanima, si lahko preberete tudi portret Timothyja Learyja, nekdanjega guruja drog, ki jih ima danes že

več kot sedemdeset in je droge zamenjal z računalniki, saj pravi, da samo s PC-jem lahko razumemo naše možgane, in dodaja, da je t.i. »odštekanost« danes »vštekanost«, padec iz socialne v virtualno realnost pa prestreže telekomunikacijska mreža.

Poleg drugega se v Happy New Age-u predstavljajo slovenske duhovne skupine, veliko lahko zveste o zdravi prehrani ter o človeški auri, ki je pri nas postala domača šele pred kratkim, čeravno so zanjo vedele že starejše človeške kulture. Pa Dale Cooper je tudi prispeval s svojo biografijo in se izdal, kaj ga v resnici zanima: »Cirkus, zavozlanke in seks.« Slednjemu je novovalovski pridih dodal Peter Mlakar, našli pa boste še newage med komedijo, gledališčem in apokalipso. No, ja, Atlantida tudi ni daleč.

Petra Radovič

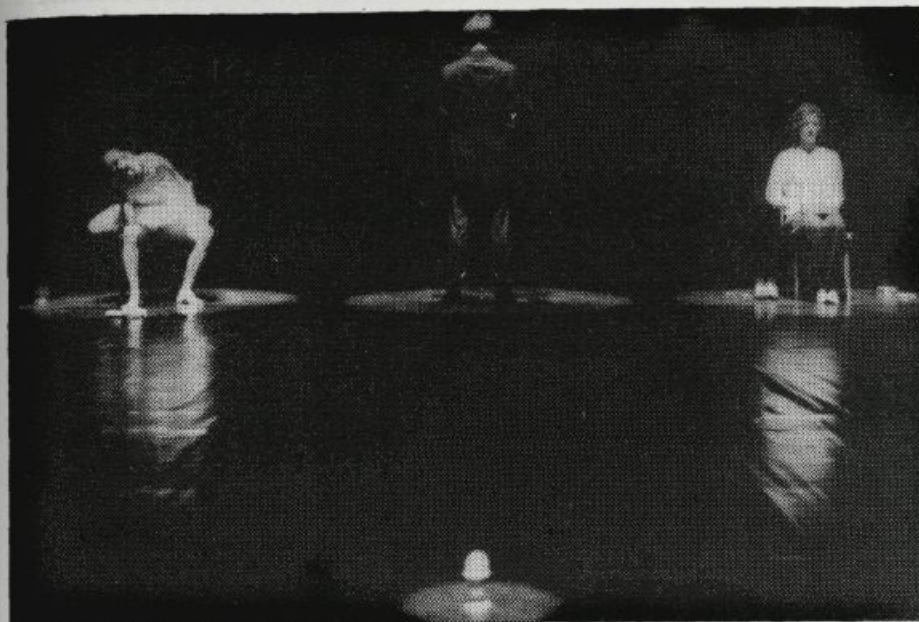

Foto: Iztok Dimc

USODNA RAZMERJA

Kakor z glasovi ali glasbo pa z modo ali mislijo so svoja čudenja privedli na plan plesalci. In če gre za ljubezen, je to že vse: od navdušenja, čaščenja, zbadanja, jeze, strasti pa sovraštva ali ljubosumja... znotraj giba, seveda.

Človek se zna odražati različno. Pravijo, da le milost lahko razgrne otrplost, da se igralci ne utrudijo in ne pozabijo na ljubezen. Praviloma se spet na koncu spomnijo, kaj jih je privedlo do zadnje maske. Če ne, se osamijo, izgubijo ali enostavno bežijo ves čas. Epizodična razpoloženja se morda lahko zdijo dokončna, ujamejo se v pripoved, ki se sklada z neko navidezno resničnostjo, ki si prikazovanja snemanja mask želi... Ali drugače: svoje bivanje različno doživljata tudi moški in ženska. Čeravno potrebujeta drug drugega, prihajajo kot spremembe kazalca na uri razhajanja in ponovna iskanja samoumevnega dvojega. S svojevrstnim iskanjem skozi čas sta se v Cankarjevem domu s predstavo **TON** Ka predstavila koreografa in plesalca *Mateja Bučar* in *Mare Mlačnik*:

Na koncu sveta je luknja... sta zapisala na platno pred pričetkom (in koncem) predstave in zabredla

vsak v svojo tujost, ki ju je nepreključno vezala. Ne s pogledom ne z besedo, temveč z nesposobnostjo, da bi storila kaj drugega. Ustvarjata čarobno vzdušje in se ujameta v kontrapunkt glasbe (*Iva Bittova*) ter se najdeta v glasovih, ki jima vsak

zase sledita do konca. Njuna glasova jima dalje tudi narekujejo pot (do konca sveta?). Zdaj ju izžiga znotraj (glas), da se lažje najdeta skupaj. Prej težita k nasilju, manipulaciji, zdaj pa se ju polasča luč, ki je vedno bolj prisotna in nakazujoče izrazita (pohvalno je oblikovanje luči | *Mirana Šušteršiča*). Njun gib je seveda specifičen, ne preide v navado in ne deluje odvečno: kar ju tudi odraža. In končno: tudi najde - na lestvi le prideta do luči (dobesedno), do miru, do velike luknje, ki sije nanju...

Čisto drugače si tovrstno zvezo predstavlja režiser *Cis Bierinckx*. Predstavi *Ave. Gratia. Plena. A Sad Exercise*. je dodal humorno noto, ki plesalca (*Fredi Fontanot*) razpne med dve ženski (*Andreja Obreza, Maja Delak*): angela (laboda) in strastno ognjeno ptico. Medtem ko mu ena ponuja vrtnico, ga druga privlači s svojo igrivostjo, ko ga ena povabi s prižgano svečo, mu druga za hlače zlije vrč vode... Sam je razcepljen in išče razmerja dajanja in jemanja. Medtem ko ustreže eni, se jezi nanj druga, obe ga vežeta nase, a tudi on hoče obe hkrati... Ne ponuja se mu nikakršna rešitev. Kljub temu, da sodijo skupaj, jih to tudi osami. Plesu dodajo lahkotnost in poskusijo uiti. Za sabo pustijo le glasbo.

Za hec še povem, da *Erosa Ramazzotija*. Pa ne iz milosti?

Petra Radovič

LAZARISTI

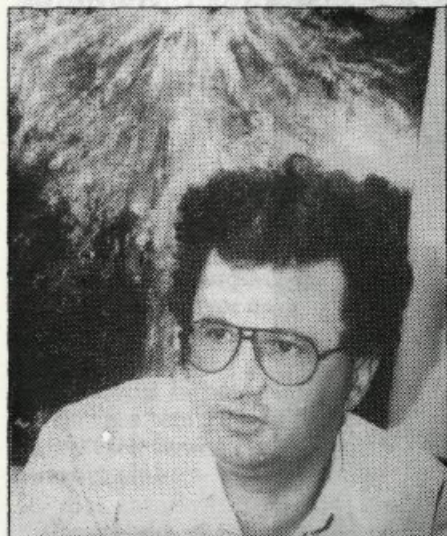
Ko so v letu Gospodovem 1852 prišli prvi lazaristi v Slovenijo, je Anton Martin Slomšek, veliki borec za pravice slovenskega naroda, v svojem pozdravnem govoru med drugim dejal, da so ti misijonarji prišli k nam boriti se proti trojnemu glavnemu zlu: proti neveri, proti socializmu in proti revoluciji.

Vas zanima, kdo so lazaristi?

MISIJONSKA DRUŽBA VINCENCIJA PAVELSKEGA

Vincencij Pavelski se je rodil konec 16. st. v južni Franciji. Že kot mlad duhovnik je opazil, da so tako preprosti ljudje kot duhovščina lačni duhovne hrane. Zato je leta 1617 začel izvajati ljudske misijone. Sprva sam, pozneje pa z duhovniki-misionarji, je hodil od župnije do župnije in tam maševal predvsem z namenom, da bi ponovno obudil duhovno življenje faranov in duhovščine. Istočasno se je pojavila potreba po materialni pomoči, saj so ljudske množice živele v veliki bedi. Vincencij je svoje misijonske duhovnike poslal na ulice, kjer so pomagali najdenčkom, beračem in brezdomcem, poslal jih je na bojišča, v bolnišnice in na galeje, kjer so ubogim, bolnim in umirajočim nudili telesno in duševno pomoč.

Poleg misijonske družbe je Vincen-

Lazarist Jože Planinšek

cij Pavelski ustanovil Družbo hčera krščanske ljubezni, bolj znano kot red Sester usmiljenk, ki je sčasoma prerastel v največji ženski red. Vincencij je z njegovo ustanovitvijo naredil ogromen korak naprej. V 17. stoletju je bilo namreč nekaj povsem nezaslišanega, da so nune hodile po cestah in pobirale reveže. Proti delovanju sester usmiljenk se je slišalo mnogo ugovorov, vendar noben od teh ni padel na plodna tla. Usmiljenke so z značilno žensko trmo, ljubeznijo do bližnjega in neomajnim zaupanjem v Boga postajale vedno bolj uspešne in s svojo požrtvovalno dejavnostjo so sčasoma v družbi le dobile mesto, ki jim je pripadalo.

Kmalu po ustanovitvi misijonske družbe so se misijonarji Vincencija Pavelskega naselili v opuščeni opatiji svetega Lazarja v Parizu. V hišo so naselili veliko število revežev. Njihovo zavetišče je postajalo vedno bolj znano in v ljudskem jeziku se jih je kmalu prijel ime duhovniki od svetega Lazarja ali na kratko - lazaristi.

Vincencij Pavelski je vse svoje življenje posvetil duhovno in materialno ubogim ter organizaciji in vodenju obeh svojih družb. Skrbel je tudi za vzgojo duhovščine. Umril je leta 1660 v Parizu. Po smrti so ga prištelili med blažene in nato med svetnike. Pozneje je bil razglašen za zavetnika vseh del krščanskega usmiljenja.

Misijonsko družbo Vincencija Pavelskega je uradno potrdil šele papež Urban VIII leta 1632. Lazaristi so se iz Francije kmalu začeli širiti po svetu: prišli so v Italijo, severno

Foto: Iztok Dimc

Sedež lazaristov v Ljubljani

Afriko, Irsko, Poljsko, Madagaskar, Portugalsko, Španijo, na Kitajskem so nasledili jezuite. Avstro-ogrsko so zaradi neurejenih razmer v 18. stoletju zapustili, ponovno pa so prišli leta 1852 in to na Slomškovo pobudo v Celje.

LAZARISTI V SLOVENIJI

Anton Martin Slomšek je dobro poznal korist ljudskih misijonov. Sam je pogosto organiziral in vodil misijone po župnijah, vendar pa si je močno želel, da bi v svojo škofijo dobil duhovnike, usposobljene za izpeljavo duhovne obnove med ljudmi. V ta namen je poslal 3 duhovnike v Pariz v uk k lazaristom.

Prvi misijonarji lazaristi so prišli v Slovenijo, kot že rečeno, leta 1852 in se naselili pri Svetem Jožefu nad Celjem. Ob njihovem prihodu je imel škof Slomšek pozdravni govor, v

katerem je razložil, zakaj so lazaristi prišli v Slovenijo. Njihova glavna naloga je, boriti se proti neveri, ki »... je prvi sovražnik, je gnil madež duhovno bolne družbe, nevera je glodač črv na deblu vsake resnične sreče.« Slomšek je že takrat kričal zoper »... socializem, izrodek uživaškega človeškega razreda, njegov dvojček komunizem pa delomrznega. Tam, kjer se zaničuje vse božje in človeške pravice, tam, kjer se hoče deliti brez zakonov in uživati brez dela in zasluženja, tam je človeška družba na robu propada.« Seveda ni pozabil na tretje zlo družbe, ki je revolucija, » ...ta pošast, ki použiva mozeg ljudstev in golta lastne otroke. Njen oče je upor, njena mati nezadovoljnost, njeni otroci so splošno obuboženje, beda in stiska. Najučinkovitejše sredstvo proti revoluciji je živi vzor prostovoljne pokorščine.« Svoj retorično razgiban govor je pripeljal do vrhunca z vzklikom: »Le kjer je Duh božji, le tam je svoboda, blagoslov in odrešenje!«

Po prihodu so se misijonarji počasi prilagajali in začeli z delom. Ker so bili novost in zaradi raznih obrekovanj, so jim Celjani sprva nasprotovali, vendar je Slomšek menil, da je to dobro znamenje (najbrž po načelu, da je bolje, da se o njih govori slabo, kot da se jih sploh ne omenja). Stvari so se res hitro uredile in ljudje so se kmalu navdušili nad novimi duhovniki pri Svetem Jožefu.

Število lazaristov je rastlo, povečale in razširile so se njihove dejavnosti, znani so postali po celi Sloveniji. Svoje hiše so imeli v Ljubljani na Taboru, kjer so imeli svojo cerkev, v Zeleni jami, kjer je delovala karitativna organizacija, bili so v Ponikvah, Mirenskem gradu pri Gorici in drugod. Najpomembnejše žarišče delovanja lazaristov v Sloveniji pred vojno je bilo v Grobljah pri Domžalah, kjer so imeli svojo lastno tiskarno. V njej so tiskali zlasti misijonsko publikacijo (Katoliški misijoni, Misijonski koledar idr.). Poleg rednega tiskarskega dela so grobeljski lazaristi opravljali tudi misijone po okoliških krajih, prirejali so razna misijonska srečanja, razstave...

Po 2. svetovni vojni so lazaristi ostali praktično brez vsega. Izpos-

tavljeni so bili hudemu preganjanju. Štirinajstim slovenskim lazaristom je takrat uspelo pobegniti na Koroško in v Italijo, od tam pa naprej v Argentino in Kanado.

Prvo povojno hišo so dobili leta 1962 v Šmartnem ob Savi. V Ljubljano so znova prišli leta 1968. Ob izdatni pomoči sester usmiljenk so kupili hišo v neposredni bližini Tabora.

LAZARISTI IN NJIHOVE DEJAVNOSTI

Glavna naloga lazaristov je opravljanje ljudskih misijonov. Skupina duhovnikov se odpravi na neko župnijo, kjer ostane teden dni. V tem času opravljajo splošne govore pri mašah, stanovske govore (posebej za mladino, starše, ostarele...), največji poudarek pa je na poglobljanju splošnega krščanskega nauka.

Duhovne vaje so druga pomembna dejavnost lazaristov. To so nekakšni tečaji, v katerih duhovniki prijavitelce podpirajo v molitvi. Pred vojno je bilo teh tečajev zelo veliko, posebej so jih vodili za dekleta in fante, za študente, uradnike...

Pomembni dejavnosti sta tudi srkba za bolne in revne. Do 2. svetovne vojne so lazaristi vodili številne bolnišnice. Dobro so imeli organizirano tudi karitativno pomoč, zlasti za otroke, med vojno pa tudi za begunce. Po vojni je bila ta dejavnost prepovedana.

Lazaristi posvečajo izredno pozornost vzgoji duhovnikov. Vera

misijonarjev mora biti zelo močna, saj so bolj kot drugi izpostavljeni vplivom tujega okolja. Misijonar mora veliko graditi na osebnem prepričanju, saj je predvsem od njega odvisno, kako bo novo okolje reagiralo nanj in koliko bo ljudem uspel približati vero, ki jim jo prinaša.

Misijonarji so največkrat duhovniki, ki se odločijo za misijon v kraju, kjer s krščanstvom še niso dobro seznanjeni oz. še nimajo lastnega klera. V zadnjem času je veliko število misijonarjev laikov, ki v misijonu opravljajo določen poklic, največkrat karitativnega značaja. Njihovo poslanstvo je v tem, da v misijonu razbremenijo duhovnike, da se lažje posvetijo širjenju in utrjevanju vere.

V t.i. »tretjem svetu« pričakujejo od njih predvsem pomoč v hrani, obleki, pri zdravljenju ipd. Naloga misijonarjev pa je, da te ljudi vzgajajo tako, da si bodo sami sposobni pridobiti vse dobrine, ki jih potrebujejo za življenje. Misijonarji navadno ostanejo v misijonu tako dolgo, dokler cerkev tam ni sposobna sama zaživeti.

SLOVENSKI LAZARISTI V TUJINI

Lazaristi so se v tujino umaknili zaradi vojne. Takrat so bili še močno prepričani, da se bodo vrnili takoj, ko se bodo razmere doma uredile. Vendar do tega ni prišlo in počasi so se začeli organizirati in pripravljati na življenje v tujini.

V Argentini so slovenski lazaristi ustanovili Društvo Slovencev in misijon ter ponovno začeli izdajati revijo Katoliški misijoni. Po začetnih težavah so si kmalu opomogli. Ustanovili so Slovensko vas, v njej pa svojo osnovno in srednjo šolo, kjer se fakultativno učijo tudi slovenščine.

Za izseljence so pomembni lazaristi v Kanadi, kjer imajo štiri slovenske izseljenske župnije. Izdajajo verski mesečnik »Božja beseda«, ki povezuje slovenske vernike med seboj.

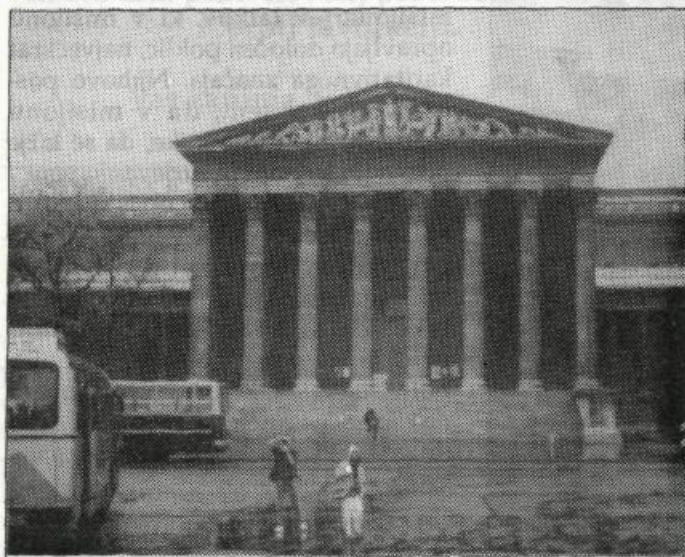
Velik vzpon doživlja tudi zunanji misijon na Madagaskarju. Danes deluje po svetu približno 4000 lazaristov, od tega je 55 slovenskih. Še vedno hodijo po poti, ki jim jo je začrtal Vincencij Pavelski: vodijo ljudske misijone, nudijo pomoč pomoči potrebnim. Predvsem pa širijo ljubezen do krščanstva.

Nives Špeh

S popotovanja po
Madžarski

MADŽARSKA DANES!

Madžari trdno vztrajajo na svoji poti, začeti pred dvema letoma, in stremijo v združeno Evropo. Pri tem pa se še počasi in stežka privajajo na mnoge za njih doslej neznane pojave, ki spremljajo pot iz komunizma v kapitalizem. Nas vse to še čaka...

Madžarska je večini Slovencev znana predvsem po čudoviti Budimpešti in Blatnem jezeru, v katerem se vsako leto namaka precej turistov, predvsem iz Nemčije, Avstrije in v zadnjem času, še zlasti potem ko se nam Jadran vztrajno oddaljuje, tudi Slovenci. Še po nečem je bila Madžarska znana dolgo časa, zlasti v času komunizma in povsem razvrednotenega forinta, madžarske nacionalne valute. Mislim seveda na poceni nakupe zlasti prehrabnenih artiklov. Vse to se je v zelo kratkem času bistveno spremenilo. Madžarska se danes na vse kriplje trudi zbrisati svojo socialistično preteklost, v katero so padli ne ravno po svoji volji, in se čimbolj približati tako opevani Evropi. Pri tem pa se Madžari soočajo z mnogimi problemi, ki po svoje

opozarjajo na neizbrisne sledove preteklosti, imenovane komunizem. Tako lahko danes povprečni obiskovalec Madžarske spozna večplastnost te države. V primerjavi z našo domovino, Slovenijo, bi lahko rekli, da je v mnogočem naprednejša od nas, še zlasti v privabljanju tujega kapitala. Po drugi strani pa kaj hitro ugotovimo, da Madžari v mnogočem tudi močno zaostajajo. Namen pričujočega članka ni opevanje madžarskih kulturnih znamenitosti, ki jih je zlasti v Budimpešti celo morje in jih vsi tisti Slovenci, ki so v preteklosti že obiskali čudovito madžarsko prestolnico, že poznajo, ampak je opozoriti na vse tisto, kar navadnemu turistu ostane prikrito ali neopazno. To je slika Madžarske danes.

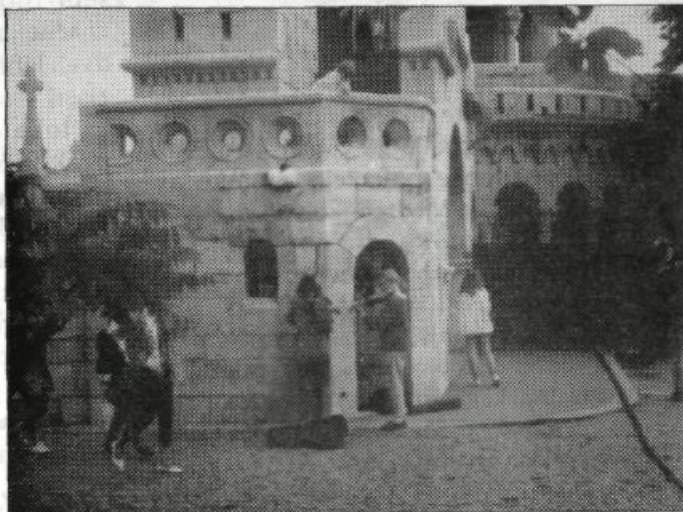
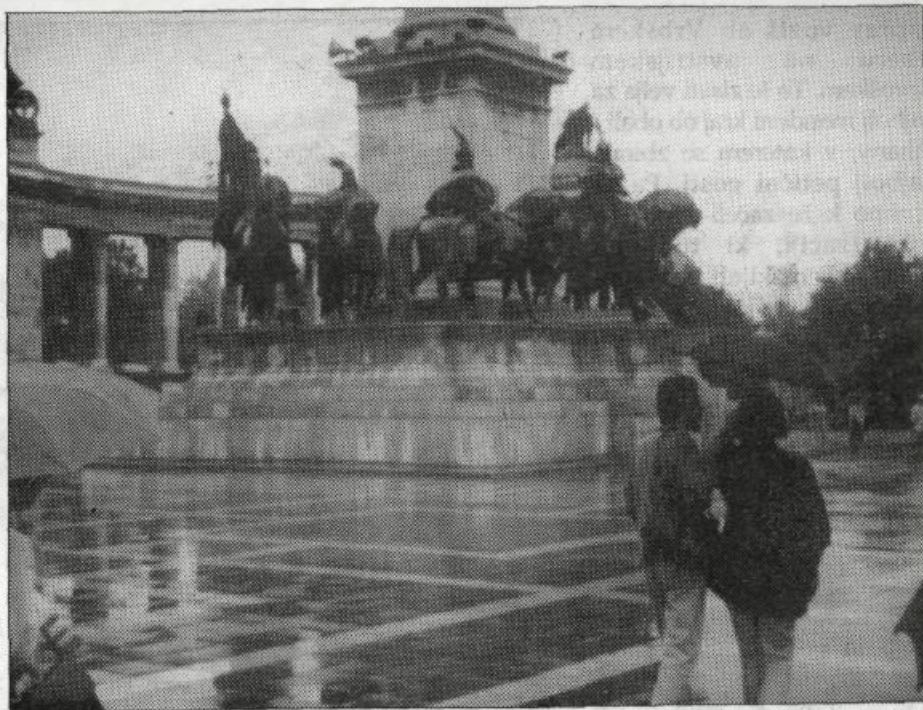
Ceste, ceste

Prvo opaznejšo razliko med Slovenijo in Madžarsko, še zlasti pa

Hrvaško, opaziš pri cestah. Naša pot nas je namreč na Madžarsko zanesla po daljši poti (namerno!) preko mejnega prehoda Goričane na hrvaški strani. Tako smo lahko primerjali ceste treh držav in povem vam, da je bilo za naše vozilo pravi užitek, ko smo prešli na madžarsko stran. Še zlasti po tistem poskakovanju vozila na zagorskih cestah v okolici Čakovca, ki so bolj podobne Divjemu zahodu in potemtakem bolj kot za avtomobile primerne za kočije. Druga slika tega hrvaškega predela, ki opozarja na dejstvo, da nedaleč stran vendarle še vedno divja vojna, so vreče peska, ki ležijo ob vsaki hiši. Ljudje otožnih obrazov in precej uniformirancev v raznoraznih uniformah to žalostno sliko današnje Hrvaške le še popolnjujejo. Verjemite, prav dobro smo se počutili, ko smo končno prišli v majhno obmejno mestece Goričane oziroma z madžarske strani Letenye. Razloga za to veselje sta bila dva. Prvi, ljudje na madžarski strani so bili bolj sproščeni, tako, da smo se že

vprašali, ali so tako dobre volje zaradi dokončnega obračuna s komunizmom ali pa zato, ker se jim je v dveh letih tako močno popravil njihov standard. Najbrž gre za mešanico obojega, tako padca komunizma kot boljšega standarda. Drugi razlog za naše veselje oziroma rastoči ponos pripadnosti slovenskemu narodu pa je bil naš obisk v manjši gostilnici na hrvaški strani meje, v kateri smo lahko plačali v tolarjih, ki so jih proti našemu pričakovanju preračunali v hrvaške dinarje po še ugodnejšem tečaju kot v Ljubljani - 1:3. Tako so se očitno tudi v tem delu Hrvaške počasi sprijaznili z dejstvom, da je tolar vendarle stabilnejši od njihovega dinarja. Obmejni pregledi so v primerjavi z dvema letoma ali več prej danes resnična formalnost. Madžari se sicer še vedno niso povsem odvadili svojih točno določenih procedur - naprej žigosanje potnih listov, nato carina in vmes malenkostno čakanje, ki ga povzroča kar malce pretirana redoljubnost madžarskih carinikov. Seveda pa to v primerjavi s časi socialistične Madžarske ali, bogvedaj, celo zapletom na meji med Ukrajino in Madžarsko (glej Tribuno št. 8) skorajda ni vredno omembe. Na madžarski strani so nam, kot že rečeno, kot prve padle v oči lepo urejene in hitre ceste. V zadnjih letih so v gradnjo in

posodobljanje cestnega omrežja vložili ogromne denarce, kar se jim je obrestovalo. Tako so dogradili ali pa povsem na novo zgradili tri avtoceste, ki se stikajo v Budimpešti. En krak avtoceste vodi iz Budimpešte proti Blatnemu jezeru (to smo uporabljali mi), drugi krak vodi proti Dunaju in tretji proti Miškolcu. Ob tem je pomembno omeniti, da so vse avtoceste pri njih brezplačne, za razliko od naših, recimo jim avtocest, katerih uporabo je treba drago plačati. Do konca leta 1995 namerava madžarska vlada dograditi še četrti krak, ki bo vodil iz Budimpešte vse do hrvaške meje.

Lepo urejena okolica, a neurejeno parkiranje

Ekološka osveščenost se je počasi začela prebijati tudi v glave povprečnih Madžarov. Ob cesti srečaš lepo urejene vrtove, okolica je čista, brez javnih smetišč. Dobiš občutek, da se nahajaš nekje v Avstriji, tako zelo ta skorajda povsem ravna okolica po svoji urejenosti spominja na našo severno sosedo. K urejenosti je verjetno pripomogla tudi privatizacija, ki jo madžarske oblasti že nekaj časa uredničujejo. Vse nekdanje družbeno imetje se zdaj spet vrača v roke nekdanjih lastnikov. Poleg posestev, polj se pojavljajo tudi privatni penzion, hoteli in restavracije. Še zlasti je to opazno v okolici Blatnega jezera, ki počasi postaja madžarski turistični center, ki ga poleti skoraj povsem zasedejo sonca in kopanja željni turisti, zlati iz Nemčije in Avstrije. Tako ob Blatnem jezeru (Balaton) že od konca maja ni več mogoče dobiti proste sobe. Ko smo že pri Blatnem jezeru, je treba povedati, da je severna obala veliko lepše urejena kot južna. Medtem ko se voziš po severni strani Blatnega jezera, imaš občutek, da se prav-

zaprav voziš ob Vrbskem jezeru na avstrijskem Koroškem. To še zlasti velja za najbolj mondeni kraj ob obali - Tihany, v katerem se zbirajo najbolj petični gosti. Pa se vrnimo k že začeti zgodbi o privatizaciji, ki tudi na Madžarskem kljub zelo ambiciozno zastavljenemu načrtu vlade ne poteka povsem po načrtih. Težave so zlasti z zemljo, ki je bivši lastniki preprosto ne želijo nazaj. Razlog zato tiči v tem, da je ta zemlja po dolgotrajnem družbenem lastništvu precej zapuščena in zanemarjena. Bivšim lastnikom se je enostavno ne izplača vzeti nazaj, ker bi jo morali povsem od začetka obdelati in gojiti, to pa zahteva precej denarnih sredstev, ki jih povprečni Madžar nima. Ko smo že pri plačah, razpon plač je zelo velik. Najmanjše plače znašajo okoli 10.000 forintov na mesec (približno 200 DEM), najvišje pa okoli 200.000 forintov (4000 DEM), kar omogoča zelo lagodno in mondeno življenje. To so plače vladnih predstavnikov, ministrov, zdravnikov... Menjava denarja je na Madžarskem nasploh bolj urejena kot v drugih bivših socialističnih deželah. Sicer še vedno obstaja črni trg, razlika v menjavi na črnem trgu in v banki pa je minimalna, tako da se menjava na črno ne izplača. Tudi zato ne, ker se na tako imenovanem črnem trgu pogosto dogaja, da premalo pazljivim turistom namesto forintov podtaknejo le prazen, brezvreden papir.

Svojevrstna atrakcija Madžarske je tudi način parkiranja jeklenih konjičkov. Madžari zelo radi puščajo svoje avtomobile, kjerkoli se jim zljubi, tudi na cesti. Tako ne smete biti pretirano presenečeni, če pustite kak voznik tovornjaka svoj »stroj« stati kar na cesti, celo ob kakem nepreglednem križišču. Očitno se ne bojijo preveč za svoje avtomobile pa tudi policija ni preveč stroga v manjših krajih in vaseh, kjer so patrole policije redke. Tam je to neke vrste folklor.

Budimpešta ima spet blišč velemesta

Ko se zapelješ v Budimpešto, dobiš občutek, da si spet prečkal nevidno mejo in prišel v kako zahodnjaško

prestonico. Tako močno se glavno mesto razlikuje od ostalih, manjših madžarskih mest, Miškolca in Debrecina. Slednji se ne more pohvaliti s kako posebej fascinantno arhitekturo, zato pa postaja madžarski »Ponte Rosso« za turiste iz Ukrajine in Poljske, ki tu nakupujejo predvsem tehnično robo. Prebivalci Budimpešte imajo tudi precej višji standard kot ljudje v manjših mestih. To najlepše pokažejo znamke avtomobilov. Medtem ko v Budimpešti srečaš veliko raznoraznih avtomobilov zahodnoevropskih znamk (Mercedes, VW, Fiat...) in japonskih vozil, v manjših mestih in na vasi še vedno izstopajo predvsem popularni trabiji, ki ga ima domala vsaka druga družina, in ostali vzhodnoevropski tipi avtomobilov. Sicer pa v Budimpešti najbolj občutiš vpliv tujega kapitala. Na to te opozarjajo številni reklamni napisi, neonske reklame, ki se ob razsvetljenih mostovih, zaščitnemu znaku mesta, ki mu pravijo tudi »mesto mostov«, ponoči blestijo v Donavi. Skorajda vsaka pomembnejša svetovna firma ima svoje lastno predstavništvo v Budimpešti, če že ne predstavništvo, pa vsaj trgovino. Budimpešta je še vedno turistični center države, kdorkoli obiše Madžarsko in ne preživi v njej vsaj kakega dneva, Madžarske še videl ni in je ne pozna. Budimpešto obiše letno okoli 10 milijonov turistov, ki tu pustijo zajeten kupček deviz. Tudi Madžari so se kaj hitro naučili, da je turiste lahko izmolsti in to tudi pridno počnejo. Ob cesti, na stojnicah, ki so

postavljene skorajda ob vsakem pomembnejšem zgodovinskem objektu, lahko kupite vse vrste spominkov in znamenitih madžarskih salam, ki so kljub siceršnjim navitim cenam tudi za nas še vedno relativno poceni. Če imate srečo, tako kot mi, pa lahko v kakem mondenem hotelu, v tem primeru »Ramada«, naletite tudi na tako zvezdo, kot je filmski igralec Omar Sharif. Najbrž se ga spominjate, če že iz drugih filmov ne, vsaj iz nepozabne vloge v filmu

»Doktor Živago«. Vendar naj vas ves ta blišč zahodnjaško urejenih trgovih, znanih obrazov in bleščečih reklam nikar ne zavede, kar se sicer turistom rado dogaja. Budimpešta skriva v sebi tudi drug obraz, prav tako značilen za velemesta. Tu se v zadnjih dveh letih nezadržno širi prostitucija, zlasti v okolici mondenjših hotelov in lokalov v središču mesta, in prekupčevanje z mamili, ki sem prihajajo predvsem s pomočjo beograjske in albanske mafije. Na glavnih ulicah in trgih pa se zbirajo reveži, katerih število se zlasti po začetni privatizaciji, ki za sabo nosi tudi rastočo brezposelnost (trenutno le 2%, a število hitro raste), nezadržno veča. Med temi mestnimi atrakcijami, ki jih policija sicer preganja, smo opazovali tudi neko starejšo damo (na prvi pogled bi ji človek prisodil kakih 80 let), ki na glavnem trgu vsako soboto točno 12. uri oblečena kot balerina in ob spremljavi glasbe s kasetarja izvaja svoj baletni program. Na prvi pogled se zdi to namerna atrakcija, da bi pač privabili čimveč turistov. Ko pa pride policija in zabavo konča, se človek zbudi in z grenkim občutkom v ustih poglobi vase ter se vpraša: Ali ni to tisti drugi, bolj žalostni obraz, ki ga za sabo nosi kapitalistični sistem? Madžari in tudi njihova policija vsega tega donedavna ni poznala in se šele počasi navajajo na spremljajoče pojave kapitalizma. In tudi mi se bomo hočeš nočeš slejkoprej morali navaditi nanje.

Marko Hribar

MALEZIJSKA RAZGLEDNICA

Sonce, dokaj vsečni avtomobili in gost promet so me zvalili, da sem poskusil srečo z dvignjenim palcem. Kmalu sem užival v hladu malezijske limuzine z japonskim pridihom in vozniku vneto razlagal, da Slovenija ni komunistična dežela, da lahko svobodno potujemo, da imamo »celo« privatne trgovine... Žal ga verjetno nisem uspel v celoti prepričati, saj so se najine poti kmalu razšle. Spet sem poskušal srečo, toda tudi tokrat sem napredoval v željeni smeri le dobrih dvajset kilometrov. Počasi mi je bilo tega dovolj in ko se je začelo v vsej svoji moči razdajati še tiransko sonce, sem se podvizal do najbližje avtobusne postaje.

Črnolasec za provizoričnim šalterjem mi je v tekoči angleščini pojasnil, da sredi opoldanske vročine tudi avtobusni promet bolj ali manj zamre. Sprijaznil sem se torej z izgubljenim dnevom in se v senci najbližjega bananovca posvetil prebiranju popotniške biblije - Vodiča po

Dadah is death - živordeči napis, zgovorno podkrepljen z zanko, ki ponazarja vislice, mi je v trenutku priklical spomin na Avstralca, ki sta pred leti končala na vislicah neizprosne malezijske vlade. Dogodek je v javnih medijih vzbudil veliko pozornosti, tako da je bil po njem posnet celo film, ki smo si ga lahko ogledali tudi pri nas. Čeprav sem imel čisto vest, sem se vseeno zdrznil ob sumničavem ogledovanju brkatega uradnika. No, kmalu mi je bilo jasno, da ga bega moj potni list, ne pa morebitna droga. »Jugoslavija, Jugoslavija...« je godrnjal in obračal rdečo knjižico, dokler se ni odločil, da imam teden dni kar dovolj za obisk Malezije.

jugovzhodi Aziji: Malezija velja za eno gospodarsko najuspešnejših držav Daljnega vzhoda. Ima dokaj razvito industrijo, k splošnemu blagostanju pa največ prispevajo naravna bogastva, od nafte pa do bogatih tropskih gozdov. Država obsega najožji del Malajskega polotoka ter Sarawak in Sabah na Borneu.

Na Malajskem polotoku, ki leži blizu ekvatorja, vlada tropska klima s kratkotrajnimi nalivi, vročino in obiljem vlage skozi celo leto. Temperatura se običajno giblje okoli 30C, toda ko se enkrat navadiš na trope, postane življenje čisto prijetno - vedno je toplo in sončno! Prav zaradi ugodne klime je dežela prekrita z bujnim deževnim pragozdom, kjer je moč najti kopicico nenavadnih rastlin in živali. Menda je prav tod živel prvi homo-sapiens v Aziji, saj so našli dokaze, da je naseljeval Malajski polotok že pred 40.000 leti!

Angleščina in vožnja po levi še danes spominjata na poslednje kolonizatorje, ki so se ob

Holandcih in Portugalcih tu zadržali najdlje. Uradni jezik je sicer bahasa, ki je zelo podoben indonezijskemu, saj je bila Malezija nekoč tesno povezana s Sumatro, tako politično kot tudi kulturno in gospodarsko.

Tudi v Maleziji imajo »ta rdeče«, ki so se dolga leta skrivali po neprehodnih gozdovih ob tajski meji in se šli nekakšno bedno gverilo vse od konca II. svetovne vojne. Komunistične barve so branili v glavnem Kitajci, ki pa v tuji deželi nikoli niso mogli računati na kakšno resnejšo podporo. V redko naseljenih prostranstvih, kamor so bili pregnani, pa tako ali tako niso mogli kaj prida škodovati, tako da so pred leti odnehali z »nesmiselno revolucijo«.

Sredi noči sem z avtobusom, ki je bil namenjen vse do meje s Tajsko, prispel v Malako. Kljub pozni uri je na postaji že čakal podjetni lastnik cenениh prenočišč, ki me je odpeljal do velikega stanovanja v predmestju. Takšna prenočišča za popotnike, ki ravno ne razmetavajo z denarjem, v Maleziji običajno predstavljajo večja stanovanja ali kar cela nadstropja v stanovanjskih zgradbah. Lastniki postavijo v sobe kar se da veliko postelj, saj je moč tako kar največ zaslužiti. Za takšno prenočišče običajno odšteješ kakšna dva dolarja, za nekaj več pa si lahko privoščiš sobico čisto zase.

Malaka je nekdanj veljala za eno najpomembnejših mest tega konca sveta. V začetku 15. stoletja je postala pomembno pristanišče, preko katerega so trgovali daleč proti vzhodu. V tem času je sem zašel tudi islam, ki se je razširil po celi Maleziji in igra danes najpomembnejšo vlogo pri verskem življenju. Bogato mesto je zadišalo Portugalcem, ki so ga leta 1511 zavzeli z osemnajstimi bojnimi ladjami. Branilcem tudi za boj izurjeni sloni niso pomagali do zmage nad bolj oboroženimi Portugalci, ki so se tod obdržali več kot sto let. Žal niso znali izkoristiti pomembnega pristanišča, do domačinov pa so bili kruti in zato ni čudno, da za krščansko vero v Maleziji tudi danes ni kakšnega posebnega posluha.

S pomočjo Holandcev so Malajci v 17. stoletju zopet zavzeli Malako. Toda tudi novi kolonizatorji niso znali izkoristiti pomembne lege pristanišča, najbrž tudi zato, ker jih je veliko bolj zanimala nekdanja Batavia v Indoneziji. Kasneje so Malajski polotok »odkrili« tudi Britanci, ki so v zameno za posesti na Sumatri zavladali nad celim polotokom. Britanci so bili pametnejši od svojih predhodnikov in so prepustili vladanje lokalnim sultanom, sami pa so bili le »svetovalci«, tako da so lahko vladali praktično brez prevelikega odpora.

Malezija je postala skupaj s Singapurjem ter Sabahom in Sarawakom na Borneu neodvisna šele leta 1963, že dve leti kasneje pa je federacijo zapustil Singapur. Malezija se temu ni upirala, saj v Singapuru živijo pretežno Kitajci, katerih vpliv na

gospodarsko in politično življenje že takrat ni bil zanemarljiv.

Kljub krutim kolonizatorjem pa v Malaki med starejšimi ljudmi še živi portugalski jezik. Še več, ostanki nekdanje utrbe in kasneje zgrajena katoliška cerkev, ki se z vpjoočo rdeče obarvano fasado pojavlja na vseh razglednicah, so ena glavnih atrakcij obmorskega mesta. V nekaterih restavracijah je mogoče najti - vsaj na jedilniku - tudi nekakšne portugalske specialitete, ki pa se običajno izkažejo za malezijsko hrano s portugalskim imenom.

Imel sem srečo, da sem lahko prisostvoval zgodovinskemu, prvemu izboru miss in mr. Malake, ki so ga domačini pripravili v okviru tradicionalnega praznovanja »San Pedro«. Dekleta so prisotne kar dobro ogrela, pa čeprav so svojo lepoto razdajala v dolgih bleščočih oblekah, ki so dobro zakrivale ženske čare. Sicer pa - za pretežno muslimansko deželo je bilo že to skoraj na meji dostojnega. Cela zadeva je bila prav zaradi naivne organizacije in vrste spodrslijavej kar pristrčna. Moram priznati, da so bile črnolasko prav prikupne, sicer pa sem žetako

ali tako ugotovil, da je v Maleziji moč naleteti na prave eksotične lepote...

Malaka je čisto prijetno pristaniško mesto za nekajdnevni oddih - toda pozabiti moraš na kopanje! Morje je tod tako onesnaženo, da so oblasti prepovedale vsakršno namakanje. In da se ne bi kdo spozabil, so obalo ogradili s kakšna dva metra visoko ograjo, na katero so namalali turkizno modre valove, da mimoidoč ne bi pozabili, kakšno je morje. No, vseeno pa ni daleč do čistejših peščenih obal, kjer se da čisto spodobno uživati. Za ljubitelje miru pa je najbolj primerna redkeje naseljena vzhodna obala Malajskega polotoka. Palme, dolge osamljene peščene plaže in prijazne vasice tukaj vabijo s svojo eksotično lepoto. Zaresnega turizma na srečo skoraj še ne poznajo. Največ, na kar lahko naletiš ob obali, so gruče preprostih bungalovov, običajno napol praznih. Čez dan se lahko posvetiš tipičnemu moškemu opravilu - poležavanju v senci. Ribiči namreč oživijo šele ob prvem mraku,

ko začnejo pripravljati čolne. Mreže, palice, plinska svetilka, zavitek z dobrotami domače kuhinje in že lahko odrinejo na morje.

Ker sem v zanimivi deželi lahko ostal le teden dni, mi za poležavanje na plaži ni ostajalo kaj prida časa. Tako sem nerad zapustil rajske obale in se zapeljal do otoka Penang, kjer si lahko v dnevu ali dveh priskrbiš turistično vizo za okoliške države.

Največje in pravzaprav edino mesto na otoku je Georgetown, pomembno pristanišče, ki se ponaša z bogato in razgibano preteklostjo. Nekoč pomembno oporišče Britancev je danes pravi Chinatown, z zanimivo mešanico Kitajcev, Malajcev in Indijcev, ki dajejo mestu prav poseben čar. Nevsiljivo se prepletajo tako različne kulture, vere in običaji. Lahko se navdušuješ nad kitajskimi templji, ob hindujskem se sprašuješ, ali gre tu za kič ali pa vendarle za umetnost, budistični Kek loksi, ki se v svoji belini dviguje nad bujnim pragozdom, pa zagotovo vsakogar očara. Največ obiskovalcev pritegne kačji tempelj na obrobju mesta, ki s svojo zunanostjo ne obeta prav nič posebnega. Toda ko prestopiš leseni prag, se srečaš s kačami, ki se lenobno plazijo po umetelno izrezljanih stenah in njim namenjenih stojalih. Za trume radovednežev ne kažejo kakega posebnega zanimanja, saj so videti precej omamljene zaradi dima palčk, ki neprestano tlijo na vseh koncih malega templja. Najpogumnejši si kače obešajo okoli vratu - za dobro fotko je včasih treba tudi malo potrpeti.

Zaradi mešanice tako različnih kultur je tudi hrana tod na moč raznovrstna. Za razvajene evropske žledodčke je morda na začetku malce preveč začnjena, toda ko se enkrat navadiš, resnično uživaš v raznovrstnih pekočih specialitetah. Cene so zmerne, če se seveda ne nameniš v katerega izmed boljših hotelov. Že za dolar ali dva se lahko naješ v restavraciji na prostem. Če le nimaš kakšnih posebnih pomislov do tako pripravljene hrane, je to obenem tudi lepa priložnost za spoznavanje domačinov. Takšne najpreprostejšje restavracije predstavljajo le ducat malih mizic z razmajanimi stoli, ki jih lastniki postavijo okoli plinskega gorilnika z veliko črno posodo, kjer se neprestano nekaj cvre. Podjetni kuharji so običajno specializirani le za nekaj vrst jedi. Toda nič ne de, saj se na pločnikih vrstijo eden za drugim, tako da je ponudba celo raznovrstnejša kot v marsikateri tazaradni gostilni. Na nekaj kvadratnih metrih se tako peče, kuha, mljaska, riga po kitajsko, malajsko, indijsko, angleško... Prav te ulične kuhinje dajejo drugače modernemu mestu poseben čar in vzdušje, ki je tako značilno za dežele jugovzhodne Azije.

Po enem izmed razkošnih kosil »na pločniku« sem se oborožen z indonezijsko vizo po tednu dni odpravil proti Singapuru.

Igor Fabjan

OTOK TISOČERIH TEMPLJEV IN BOGOV

POZNO POPOLDNE SEM KONČNO zapuščal Javo, gospodarsko in politično najpomembnejši otok v indonezijskem arhipelagu, ki obsega več kot 13.500 otokov! Že na ladji sem začutil v zraku nekaj novega, še nedoživetega. Poln pričakovanja sem še enkrat preletel vzpodbudne vrstice popotniške biblije - vodiča po jugovzhodni Aziji: z vulkanov, odetih v bele oblake, se med deževnim pragozdom kot orjaške stopnice spuščajo jezera riževih teras, dolge plaže najudobnejšega belega peska. Voda je čista in topla skozi vse leto, domačini pa so prijazni, gostoljubni in ponosni na svojo nenavadno bogato kulturo.

Okoli polnoči smo prispeli v Ubud. V vasi je bilo čutiti prijetno sproščeno vzdušje in zazdelo se mi je, da diši po domačem poletju. Nenavadni templji in fantastične podobe neznanih bogov na vsakem koraku so mi kmalu začele buriti domišljijo. Prav vse je bilo prepleteno z nenavadno vero in kulturo, ki je dajala otočanom poseben navdih. Tudi sam sem začel verjeti, da tukaj v topli noči ožive duhovi, vile, škrajte, ki se podijo po okoliških vrtovih...

Bali je slikovit tropski otok, ki že dolgo velja za enega izmed turističnih krajev, ki ga trumoma oblegajo turisti z vseh koncev sveta. Ko so sem zašli prvi evropski kolonizatorji, Holandci, so se utrujeni mornarji v hipu porazgubili med prijaznimi vasmi in domačini. Menda je njihov kapitan

potreboval celi dve leti, preden je uspel ponovno zbrati posadko za pot domov.

V petnajstem stoletju, ko je muslimanski polmesec izrival starodavne kulture južne Azije in ko je številne domače bogove zamenjal Alah, je postal prav ta otok zadnje pribežališče hinduizma. Pred islamskimi zavojevalci se je sem zatekla kraljeva družina, visoko plemstvo, umetniki, duhovniki, bogati trgovci... V osamljenosti, ki jo je nudil vulkanski svet, obkrožen z globokim morjem, se je razcvetela bogata kultura. Povsod po otoku je v čast bogov zrastle na tisoče templjev. Vsaka vaška skupnost premore vsaj tri, posvečene najpomembnejšim dogodkom: rojstvu, življenju in smrti. Poleg tega ima še vsaka družina vsaj enega privatnega na svojem dvorišču.

Kamorkoli prideš, se srečuješ s templji. Stojijo na poljih, pokopališčih, tržnicah, na nevarnih mestih ob cesti, ob čudoviti peščeni obali, na morskih čerih, globoko v votlinah... V templjih domačini darujejo cvetje, riž, sadje ali čaj. Po običajih nihče ne zajtrkuje, dokler pred hišo na bananovem listu ne opravijo daritve bogovom in hišnim duhovom. Čeprav darove običajno polijejo psi, je vse v redu, saj so duhovi svoj del že konzumirali. Uradniki vsako jutro darujejo kar v miznem predalu ali na pultu. Preden začneš delati, se je pač treba zavarovati pred nezadovoljnimi duhovi. Mnogo duhov namreč naseljuje kamnite kipce ali pa enostavno živi v zraku in varuje ali ogroža posameznikova dejanja.

Balijci pogosto prirejajo razne ceremonije v čast bogov. Takrat jih poleg obdarovanja zabavajo še z glasbo in plesom. Videti je, da je lahko prav vsaka noč povod za festival in celo pogreb je lahko dobra priložnost za zabavo. To je čas velikega zapravljanja, požrtij, darovanj in plesa. Pokojnika položijo v velikanski stolp, narejen iz lesa in bambusa, ki je še okrašen s svilo, ogledalci, barvasnimi papirji in cvetjem. Pisani stolp med potjo do templja mrtvih stresajo

in večkrat obrnejo, tako da bi zmedli dušo in le-ta ne bi več našla poti domov. Duša, ki nagaja okoli hiše, je namreč lahko prav neprijetna zadeva! Na koncu zanimivega obreda položijo truplo v pogrebni sarkofag, ki ima odvisno od položaja umrlega obliko bika, krilatega leva ali ribe. Vse skupaj zažgejo s povečevalno lečo, ker imajo vžigalice za nečiste. Na koncu pa pepel

raztresejo po morju. Sežig pomeni osvoboditev duše umrlega ki tako lahko potuje v nebo, kjer se transformira in ponovno pojavi v hindujskem ciklu reinkarnacij. Sorodniki ob tej

priložnosti menda jokajo samo, če jih je pokojnik zapustil premlad.

Razgibano versko življenje se odraža tudi v prefinjenem občutku za umetnost, s katerim se ponašajo ti ljudje. Kiparstvo, slikarstvo, ples in glasba so bili skozi stoletja posvečeni izključno bogovom. Moderna balijska umetnost se je začela uveljavljati šele pod vplivom Evropejcev, med obema vojnama, ko so tukaj v eksotični lepoti mnogi umetniki iskali navdih za svoje

ustvarjanje. Danes so mnoge vasi prave galerije slik, fantastičnih mrk bogov, nenavadnih kipcev, izdelkov iz srebra in zlata. Ob prvem mraku nastopi čas za tradicionalno glasbo, ples in igro. Vsakomur se gotovo vtisne v spomin ples »kečak«, pri katerem zbor stotih polgolih moških z melodičnimi glasovi spremlja dramatično dogajanje na odru. V soju sveč pa se vrstijo slikovite maske pošasti, duhov in božanstev ter graciozne plesalke.

V petdesetih letih so začeli Bali oblegati turisti. Število obiskovalcev se skoraj vsako leto podvoji in zdi se, da nekdanji zavojevalci niso imeli niti približno takšnega vpliva na življenje otočanov, kot ga ima turizem. Najbolj razvpiti deli otoka so degenerirali v prava turistična naselja. Na vsakem koraku te nadlegujejo prodajalci tega ali onega, na plaži je vedno gneča, v zakajenih lokalih se vsi nacejajo in drogirajo, cene pa rastejo brez pravega razloga. Ceste so preplavljene s prodajalnami sadja, pijač in spominkov. Tu se vrstijo tudi prodajalci groteskni mask, rezljanih figur in mitskih kipov, izklesanih iz kamna, ki se pojavljajo v templjih, na vrtovih, mostovih in kar tako, ob cestah.

Riževa polja in vulkani

Tisti pravi Bali, ki privablja že stoletja, se začneja šele globoko v notranjosti. Tu lahko še vedno srečaš kmeta, ki se sklanja nad lesenim plugom, v katerega je vprežen vodni bivol. Bosonogi starci in ženske gazijo blato na riževih poljih. Na drugem koncu pa medtem že mlatijo pravkar požeto klasje. Toplo podnebje namreč omogoča vsaj dve žetvi na leto. Riževa bilke nujno potrebujejo obilje vode in zato ni čudno, da so postali Balijci pravi mojstri v grajenju zapletenih, a učinkovitih namakalnih sistemov. Sistem vodnih zbiralnikov, namakalnih kanalov in riževih teras zahteva sodelovanje ene ali celo več vasi, zaradi česar so kmetje organizirani v posebne namakalne združbe. Za vodo običajno skrbi kmet, katerega polja se

nahajajo ob vznožju hriba, saj bo prav on najbolj zanesljivo poskrbel, da pride voda do njegovih polj.

V notranjosti otoka daje pokrajni poseben pečat vulkan Agung. Balijski menijo, da vse visoko predstavlja močno, dobro in zdravo, medtem ko morje prinaša pogubo. Gore imajo za svete in najpomembnejši templji so zrasli visoko v strminah.

Na robu velikega kraterja sem zamaknjeno občudoval čudovito stvaritev narave. V ugaslem ognjeniku se je bleščalo jezero, na eni strani obdano z bujnim gozdom, ki je bil pravo nasprotje drugemu bregu, razbrazdanemu od strmene lave. Nad vasico ob jezeru se je dvigal vrh vulkana, katerega bele meglice so pričale, da se tam zgoraj še vedno nekaj dogaja. Idilično podobo so mi pokvarili vsiljivi prodajalci, ki so kar zrasli iz grmovja ob cesti. Kot sitne muhe so se obešali name in se niso dali odgnati ne zlepa ne zgrda. Gorjani tod okoli so gotovo najagresivnejši in denarja lačni ljudje v vsej Indoneziji! Po dolgem barantanju za šop banan sem se zlovoljno obrnil. Ko je pohlepna ženščina videla, da s kupčijo res ne bo nič, je pritekla za menoj in začela drastično zniževati ceno. Toda barantanja sem imel vrh glave. Za ovinkom sem še uspel ujeti njene kletvice, s katerimi mi je od srca zaželela, naj se zvrnem na prvem ovinku. Kljub temu da sem še kar zaupal svojim vozniskim sposobnostim, se me je polastil nelagodni občutek. V tuji deželi, med tujimi

bogovi in divjaško razporeženimi vozniki res nikoli ne veš, kje te čaka nesreča. Pomisli sem že, da bi se zgledoval po balijskih šoferjih, ki v templjih ob cesti včasih darujejo kak cvet in potem še bolj divje vozijo naprej, prepričani, da jih sedaj varujejo dobri duhovi.

Vsemu navkljub pa sem se v zgodnih jutranjih urah, ko je veliki krater še ovijala tema, odpravil na vulkanski vrh. Oborožen z baterijsko svetilko sem zagrizel v eno izmed številnih poti, ki vodijo med razbrazdanimi kanali proti vrhu. Nekje na polovici poti pa je začela svetilka sumljivo brleti in nekaj minut kasneje je dokončno odpovedala. Nejevoljno sem začel tavati naokoli, toda ob prvem zdrsu v manjšo kotanjo sem raje odnehal in sklenil počakati na sončni vzhod kar tu. Ob prvem svitu sem lahko nadaljeval pot in res mi je uspelo priti na vrh ravno v trenutku, ko se je na obzorju prikazala žareča krogla in napovedala še en brezhibno sončen dan. Pogled na razbrazdano pokrajino, skrivnostne meglice in strme robove zunanega kraterja je resnično odtehtal nočno tavanje po strmih bregovih vulkanskega stožca.

Popoldne sem se spet spustil med prijaznejše vasi, riževa polja in nasmejane ljudi. Spet sem lahko sproščeno zadihal, saj sem lahko mirno hodil okoli, ne da bi mi skušali domačini po vsej sili nekaj prodati. Občudoval sem lepo izdelane bambusove kletke, v katerih so se šopirili

postavni petelini. Vedel sem, da pisani ptiči niso le za okras. Končno sem sredi trga male vasi naletel na razburjeno gručo moških. Krilili so z rokami, se prerivali in kričali kot na kakšni tekmi. Le s težavo sem se prerinil skozi.

Tam na sredi trga sta se divje zaganjala petelina, da je letelo perje vse naokoli. V žarkih zahajajočega sonca so se bleščali kot britvice ostri noži, ki so jih petelinom pritrdili na noge. Vse skupaj je trajalo le nekaj dolgih sekund, potem pa je beli petelin povsili krila, se nerodno zazibal in omahnil v zadnjih trzajih. Lastnik zmagovalca je svojega petelina radostno dvignil v zrak, med gledalci je završalo, denar pa je šel iz rok v roke.

Petelinji boji so bili nekoč sestavni del ceremonij v templjih, kjer je tekla kri v čast bogov. Danes so le še nekakšna mešanica športnega konjička in predvsem priložnost za zaslužek. Pred začetkom vsakega boja namreč skepajo stave in tisti, ki stavijo na zmagovalca, lahko poberejo kar čeden kupček denarja. Petelinji boji so sicer z zakonom prepovedani, toda za to se nihče kaj prida ne zmeni.

Zadnje dneve na Baliju sem sklenil preživeti karseda udobno. Za nekaj dolarjev sem najel bambusovo hiško, se posvetil peščeni plaži in obilnim porcijam raznovrstnega sadja, ki ga je v tropih vedno v izobilju.

Igor Fabjan

OZNANILO

TRIBUNA VABI K SODELOVANJU LJUDSTVO, KI SE JE ZMOŽNO UDEJSTVOVATI SE NA NASLEDNJIH PODROČJIH:

- NOVINARSTVO
- KARIKATURE
- TEHNIČNO UREJANJE
- RAČUNALNIŠKI STAVLJENJE
- FOTOGRAFIRANJE
- PRODAJA NA FAKULTETAH

PRISPEVAJTE SVOJ DELEŽ K NOVI PODOBI TRIBUNE!
TOLARJI IN USPEHI ZAGOTOVLJENI!

VELECENJENE PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV:

TRIBUNA
Kersnikova 9
61000 Ljubljana

PSIHOTEST (5)

KAKO TRDOŽIVI STE?

Nihče ni brez življenjskih problemov, vendar se nekateri odzivamo na negativne dogodke mnogo bolj prožno kot drugi. Preverite svojo trdoživost.

Našo prožnost pogojujejo izkušnje iz otroštva, čeprav je mogoče zgodnje travme v kasnejših letih do neke mere prerasti. Prvi del testa išče vzroke za vašo ranljivost ali trdoživost v otroštvu, drugi in tretji pa preverjata, kako trdoživite ste, in ugotovljata, ali se z ovirami soočate na zdrav ali destruktiven način.

Prvi del

1. Vaš poglavitni spomin na otroštvo je...
a Srečen - sončna soba, materin nasme...
b Mučen - izgubili ste se, nekdo vas je prestrašil...
2. Vaša šolska leta so bila...
a Zmagoslavna - bili ste vodja, prvi v razredu...
b Prijetna - ocene so bile dobre, bili ste priljubljeni.
c Mučna - imeli ste popravne izpite, bili ste odrinjeni, nepriljubljeni...
3. V prvih dvanajstih letih vašega življenja so se starši preselili:
a Pogostokrat, nikoli niste imeli pravega doma.
b Enkrat ali dvakrat.
c Nobenkrat - ves čas ste živeli na istem kraju.
4. V družini ste...
a Najstarejši ali edini otrok.
b Srednji otrok.
c Najmlajši.
5. Kako ste se počutili, ko ste prvič šli za dalj časa od doma (na šolski izlet, na obisk k prijatelju)?
a Osamljeni, prestrašeni.
b Vznemirjeni, navdušeni.

c Kljub domotožju srečni, da nekam greste.

6. Kako bi opisali svojo mater?
a Kot ljubečo in posesivno.
b Precej ravnodušno - nikoli ni imela pravega časa za vas.
c Sposobno in prisrčno.
7. Vaš oče je bil...
a Noro zaljubljen v vas.
b Oddaljen, težko dostopen.
c Strog, vendar ljubeč.
8. Zakon vaših staršev je bil...
a Relativno srečen.
b Neuspešen, končal se je z ločitvijo.
c Se je ohranil kljub težavam.
9. Vaša družina je bila...
a Bogata.
b Sorazmerno premožna.
c Zmeraj v denarnih teževah.
10. V otroštvu je bilo vaše zdravje (in zdravje drugih članov vaše družine)...
a Odlično.
b V glavnem dobro, čeprav se spominjate krajših bolezni.
c Slabo - najmanj en družinski član je bil akutno ali kronično bolan.

Drugi del

1. Kako bi se počutili, če bi propadel vaš zakon ali bi se razdrlo dolgotrajno razmerje?
a Žalostni, vendar optimistični - ne morete si predstavljati, da bi dolgo ostali brez ljubezni.
b Paralizirani od žalosti in strahu - za vas je intimnost skrajno zavezujoča.
c Nihali bo od a do b.
2. Kaj bi naredili, če bi pri sebi opazili alarmanten bolezenski simptom?
a Takoj bi odhiteli k zdravniku.
b Skušali bi si dopovedati, da bo simptom izginil sam od sebe.
c Nekaj časa bi odlašali, končno pa le zbrali pogum za obisk pri zdravniku.
3. Vrgli so vas iz službe, ki vam je bila zelo všeč. Kaj bi?
a Mučili bi se s samoobtoževanjem in obsesivno razmišljali, kaj ste naredili narobe.
b Takoj bi začeli iskati novo, boljšo

službo.

- c Privoščili bi si krajši oddih in začeli iskati novo službo, ko bi se vam vrnila samozavest.
4. Ali bi šli sami na dolgo potovanje?
a Raje bi si dali izrezati mandlje, kot da bi sami šli v Kairo, kjer ne poznate žive duše.
b Z veseljem - kdor potuje sam, spozna več ljudi in doživi več zanimivih reči.
c Z veseljem in z grozo - prav zanima vas, ali ste dovolj pogumni za kaj takega.
5. Prebili ste noč z moškim (žensko), ki ga (jo) poznate le bežno. Kaj bi naredili?
a Nestrpnno čakali, da vas pokliče, in bili užaljeni, če vas ne bi?
b Čakali, da vas pokliče, vendar brez nestrpnosti.
c Dogodek bi izrinili iz spomina, priložnostni seks se vam ne zdi pomemben.
6. Povabljeni ste bili na žur, na katerem večine ljudi ne poznate. Kaj bi?
a Predstavili bi se najzanimivejšim gosotm v upanju, da si boste pridobili nekaj novih prijateljev.
b Čimprej bi se poslovili.
c Držali bi se peščice znancev v upanju, da vas bodo predstavili drugim.
7. Doslej ste se preselili...
a Dostikrat in brez težav.
b Redko in zmeraj z odporom - ne zapuščate radi doma.
c Samo, kadar niste imeli izbire - ne trgate radi korenin, če pa je treba, se ne obotavljate.
8. Kako bi se počutili, če bi se morali preseliti v tuje mesto?
a Zgroženi.
b Polni pričakovanja.
c Vznemirjeni in navdušeni.
9. Kaj bi naredili po resnem prepiru s prijateljem?
a Počakali, da se prah poleže, potem pa se pobotali.
b Pretrgali stike z njim.
c Ponovno razmislili o vajinem prijateljstvu. Mogoče pa je bil prepir

nepotreben.

10. Projekt, v katerega ste vložili dosti napora, ni dobil pohvale. Kaj bi?

a Začeli dvomiti v svoje sposobnosti.
b Si dopovedovali, da so ljudje zavistni in neumni, če nočejo priznati vrednosti vašega dela.

c Ponovno preverili svoje delo, da bi videli, če ga je mogoče izboljšati.

11. Če vas prijatelj ali ljubimec kritizira...

a Ga takoj prekinete, ker ne marate, da vas kdo spodkopava.

b Se našobite in mu obrnete hrbet ali pa mu vrnete milo za drago.

c Skušate ugotoviti, ali je kritika dobronamerna ali zlobna.

12. Vaš novi šef je nestrpen in zelo strog. Zaradi tega ste...

a Tako živčni, da vam spodletijo celo najenostavnejše naloge.

b Tako ogorčeni, da začnete iskati novo službo.

c Prepričani, da je zelo negotov, in pripravljeni počakati, da postane bolj človeški.

Tretji del

Doživljate velik stres, doživeli ste težko razočaranje ali pa ste ravnokar slišali zelo slabo novico. Kaj bi naredili? (obkrožite lahko več odgovorov)

1. Šli na zabavo, da bi se razvedrili.
2. Segli po steklenici, vzeli apaurin, kadili hašiš.
3. Obiskali psihiatra.
4. Takoj telefonirali mami ali najboljšemu prijatelju v upanju na tolažbo.
5. Pretekli majhen maraton.
6. Spali z moškim (žensko), ki vam sicer ni posebej všeč.
7. Se znesli nad svojimi bližnjimi.
8. V službi ne bi nič naredili ali pa bi sploh ostali doma.
9. Se zakopali v posteljo in spali, spali...
10. Dobili bolezenske simptome, migreno, išijas itd.
11. Šli v kino ali se zagreblji v ničvreden roman.
12. Slabo bi spali, tlačila bi vas mora.
13. Sedli bi v avto in oddirkali po avtocesti.
14. Pripovedovali bi o svojem problemu vsakomur, ki bi vas hotel poslušati.
15. Z železno voljo bi izrinili težave iz misli.

TOČKOVANJE

Prvi del: Odgovore točkujte po spodnji tabeli.

	a	b	c
1.	5	1	0
2.	5	3	1
3.	1	3	5
4.	5	1	3
5.	1	5	3
6.	3	1	5
7.	3	1	5
8.	5	1	3
9.	5	3	1
10.	5	3	1

Od 36 do 50 točk. Imeli ste blaženo in srečno otroštvo, to pa pomeni, da ste dobro oboroženi za spopade z izzivi odraslih let. Stabilnost, udobje in obilje ljubezni so nujna podlaga za prožen in trdoživ značaj. Če pa ste nabrali več kot 45 točk, ste v otroštvu bili preveč privilegirani. Ker so prva leta bila idilična, so vas prva življenjska razočaranja zadela z brutalno močjo. Če ne želite izgubiti svoje trdoživosti, boste morali kultivirati nekoliko bolj realistična pričakovanja.

Od 20 do 35 točk. Čeprav vaše otroštvo ni bilo brez težav, bi vas moralo usposobiti za zdravo mero trdoživosti. Zgodnje brazgotine so vas pripravile na neogibna kasnejša razočaranja in čeprav niste zmeraj tako prožni, kot bi radi bili, se vam samozavest prej ali slej zmeraj vrne, z njo pa volja, da se borite naprej.

Manj kot 20 točk. Vaše otroštvo ni bilo najbolj srečno. To se lahko v odraslih letih manifestira na dva nasprotna načina. Lahko ste zelo zelo krhki, občutljivejši od mimoze. Doživeli ste toliko razočaranj, da se vam ne zdi smiselno boriti se proti usodi. Po drugi strani pa lahko nesrečno otroštvo ustvari človeka, ki se zanaša izključno nase in je prožen kot žoga. Če ste eden takšnih ljudi, vas dogodki, ki druge porazijo, kvečjemu okrepijo in podvojijo vašo voljo do premagovanja težav.

Drugi del: Odgovore točkujte po spodnji tabeli.

	a	b	c
1.	5	1	3

2.	5	1	3
3.	1	5	3
4.	1	5	3
5.	1	3	5
6.	5	1	3
7.	5	1	3
8.	1	5	3
9.	5	1	3
10.	1	5	3
11.	5	1	3
12.	1	5	3

Od 36 do 50 točk. Čeprav to zveni paradoksalno, ste nekoliko preveč trdoživi. Ko vas usoda neprijetno preseneti, še pomislite ne, koliko ste mogoče sami prispevali k svoji nesreči. Pravzaprav življenjskih težav skoraj ne registrirate! Čeprav ste trdni in skoraj neuničljivi, si na ta način onemogočate rast in razvoj.

Od 20 do 35 točk. Vaši odzivi so primerno prožni. Čeprav ne dovolite, da bi vas razočaranja za predolgo iztirila, vedno razmislite, kaj pomenijo in kaj bi se lahko od njih naučili. Sorazmerno hitro si opomorete od neprijetnih stvari.

Manj kot 20 točk. Zelo neodskočni ste: kot žoga, v kateri ni dovolj zraka. Neprijetni dogodki vam uničijo samozavest, v sebi pa imate premalo moči, da bi si jo ponovno izgradili. Morda bi vam pomagala terapija.

Tretji del: V spodnji tabeli označite vse obkrožene odgovore.

1x 2y 3z 4z 5z 6y 7y 8y 9y 10y
11z 12y 13y 14x 15x

Odgovori »z« označujejo najbolj zdrav odnos do razočaranj in neprijetnosti: vaša strategija za preživetje je spretna in učinkovita. Tudi odgovori »x« so sprejemljivi. Odgovori »y« pa označujejo nizko tolerantnost do stresa in samodestruktiven odnos do težav. Če ste obkrožili pretežno »z« in »x«, ste bojevnik. Če ste obkrožili več kot dva »y«, bi morali čimprej reprogramirati svoje odzivanje na težave, saj jih vaši odzivi poglabljajo, namesto da bi jih reševali.

E N I G M A T I K A

SKLEPALNA UGANKA		POVPREČNA OCENA					MESTO					SMER ŠTUDIJA				
		7	7.5	8	8.5	9	LJUBLJANA	KOPER	CELJE	MARIBOR	KRANJ	MEDICINA	NOVINARSTVO	EKONOMIJA	PRAVO	PSIHOLOGIJA
IME	ANDREJ															
	PETER															
	MATEJ															
	JANEZ															
	BOŠTJAN															
SMER ŠTUDIJA	MEDICINA															
	NOVINARSTVO															
	EKONOMIJA															
	PRAVO															
	PSIHOLOGIJA															
MESTO	LJUBLJANA															
	KOPER															
	CELJE															
	MARIBOR															
	KRANJ															

SKLEPALNA UGANKA:

Vaša naloga pri reševanju te uganke je iskanje odnosov med navedenimi podatki in logično sklepanje. Pazljivo preberite vsak podatek in ugotovite označite v mreži, sestavljeni iz šest kvadratov s po petindvajsetimi polji. Kjer se med seboj križata povezana pojma, vpišite v polje krožec, kjer se križata nepovezana pojma pa križec. Pet prijateljev študentov z različnim uspehom zaključuje študij na petih različnih fakultetah.

Poskušajte na osnovi podatkov ugotoviti, od kod so posamezni študentje, kaj študirajo in kakšna je njihova povprečna ocena.

1. Janezovo povprečje je za pol ocene slabše od študenta iz Celja, niti prvega niti drugega pa ne zanimata novinarstvo ali ekonomija.
2. Mariborčan bo kmalu psiholog.
3. Bodoči pravnik sodi po povprečni oceni v zlato sredino med prijatelji.

4. Peter je doma iz Kranja.
5. Koprčan ima najboljše povprečje, Boštjan pa je takoj za njim.
6. Peter je boljši od Andreja, vendar le za pol ocene.
7. Andrej ima za 0,5 slabšo oceno kot bodoči novinar.
8. Bodoči zdravnik je po ocenah le za malenkost pred Ljubljančanom.

Med reševalci, ki bodo do 7. julija 1992 poslali pravilno rešeno katerokoli uganko s teh strani na naš naslov (Tribuna, Kersnikova 4, Ljubljana), bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli po eno knjigo založbe EMONICA.

Med prejetimi pravnimi rešitvami ugank iz 9. številke so bili izžrebani:

1. Darja GABRIJEL, Trg svobode 30, 61420 Trbovlje;
2. Petra BELA, Trubarjeva 11, 62250 Ptuj;
3. Natalija MAJES, 64245 Kropa št. 104.

Čestitamo!

Knjižne nagrade založbe EMONICA pošljemo po pošti!

REŠITVE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:

DVOSMERNI KRIŽANKA:

1. taraets - ekarit, 2. peresnik - jokavec, 3. anilsar - drenaža, 4. Ranka - rape - pilar, 5. kla - sajoR - onavl, 6. apmatS - Šrot - amad, 7. tsovatsark, 8. aval - Rina - rotkes, 9. berat - ajraV - Ira, 10. ikona - Metz - tanoD, 11. odrtina - Hilandar, 12. cevinel - uvertura, 13. raketa - ratnerT.

ŽIVALSKI ANAGRAM:

aligator.

KRIŽANKA:

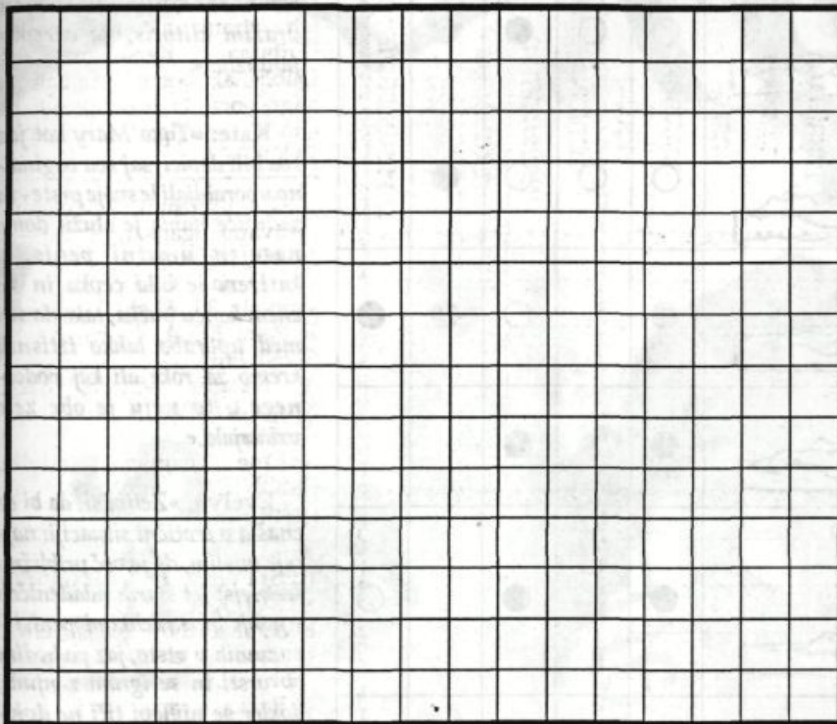
- Vodoravno: 1. skodlica - - - -, 9. variabilnost, 14. Otok zakladov, 15. raža - 16. dlesen - , 17. Are - 18. Saona - 19. Es, - 21. in - 22. Enid - 23. ato, - 24. Neil - 26. dedina, 28. kalanka - 30. osir, 31. Omonia - 32. PK - 33. Ve, 34. las - 35. Chartres, 38. alt - 39. Alkoran - , 40. JE - - - - Indijec, 43. nesnica - 47. Nace, 48. Avrora - 49. Pan - - , 50. rakla - - 51. trg - - - .

- VRETENO: 1. N, 2. on, 3. Noe, 4. Oken, 5. Penko, 6. opanke, 7. Spokane, 8. spojenka, 9. ploskanje, 10. posiljenka, 11. poslikanje, 12. Poljanski, 13. pojalnik, 14. Nikolaj, 15. kolina, 16. Naklo, 17. klan, 18. alk, 19. Ka, 20. a.

E N I G M A T I K A

KOMBINACIJSKA KRIŽANKA

2 črki: AM, AŠ, EN, IM, KV, LE, ME, MT, ON, OP, RE, RO, TI.

3 črke: ANE, AZI, CEJ, DES, ELO, ETA, KOT, LOJ, LOV, MOI, OTS, RAI, ROB, SAT, TAB, TAR, TAT, VAK.

4 črke: ARKA, ELEN, ENKE, ROER, SAJE, TAJO, TIRS, TVAR, ZALA.

5 črk: ARSOV, ATLAS, JORIS, OTOČE, PROSO, TINKA, TRTJE.

6 črk: ATRANS, KSENON, LAMELA, RAISON, RETINA.

7 črk: BANJOLE, BITUMEN, MASTABA, OKEANOS, ORONTES, PRIREJA.

8 črk: PROTOKOL, SKARABEJ, SVETLOST, VOTACIJA.

9 črk: KARAVANKE, KONVERTIT, ORNITOLOG, RELIKVIAR, TERORIZEM, UNITARIST.

10 črk: OGRAJENOST.

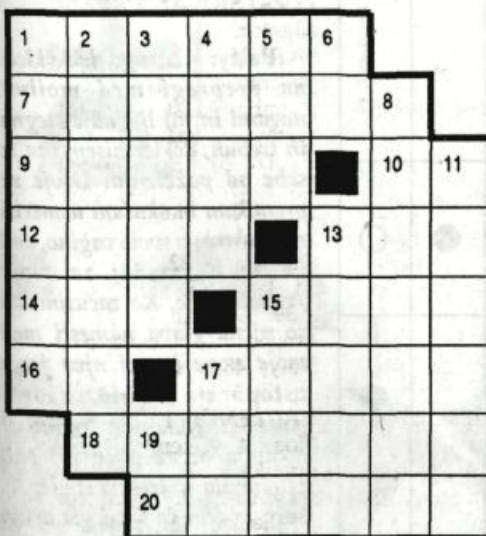
11 črk: ONOMASTIKON, STRELNA LINA.

12 črk: NEKRITIČNOST.

13 črk: VOROŠILOVGRAD.

14 črk: SIGNALIZIRANJE.

MAGIČNA KRIŽANKA:

Prva številka velja za vodoravne, druga pa za navpične besede.

1,1 orjak, ki ga je premagal Martin Krpan; 7,2 človek, ki trezno gleda na svet; 9,3 izraelski kralj, ki se je še kot pastir bojeval z Goljatom; 10,19 kemijski znak za radij; 12,4 albanski politik (Ramiz), 13,17 ime hrvaškega pesnika Ujevića, 14,5 eden od čutov; 15,15 prvi zakrament v katoliški cerkvi; 16,6 začetnici pred leti umrlega slovenskega igralca Severja; 17,13 kraj na Štajerskem z mejnim prehodom proti Avstriji; 18,8 Izoldina ljubezen v francoskih viteških romanih iz 12. stoletja; 20,11 naprava za sprejemanje ali oddajanje elektromagnetnih valov.

VPRAŠANJA ZA LJUBITELJE NOGOMETA (anagrami):

1. Kateri francoski nogometaš je največji GALOMAN?
2. Kateri angleški reprezentant še NI REKEL zadnje besede?
3. Kolektivna igra, NE PA PREPIRANJE, je deviza najboljšega francoskega napadalca. Katerega?

SEKS NA EKS

Deset ljubezenskih položajev po mnenju danskega seksologa

Shirley: »Sem bolniška sestra, poročena sem deset let. Med dolgočasnimi predavanji v bolnišnici pogosto fantaziram, da ga ližem predavatelju. Skušam si zamišljati, kako dolgo bi lahko vztrajal v tistem praznem čvekanju, če bi klečala tam pred njim z njegovim penisom v ustih.«

Annabel: »Moja fantazija je vedno enaka: ne pošiljuje me le en moški, temveč trije ali štirje. Čudna stvar pri tem je to, da moram vsakič, ko pride na vrsto nov moški, sprejeti večji penis. V mojih fantazijah je njihova velikost včasih nad dvajset ali trideset centimetrov. In ker moram na široko razpreti noge, da jih sprejemem, me moj erotični užitek vedno privede do najčudovitejšega orgazma.«

Elizabeth: »Ko se samozadovoljujem, si zamišljam najrazličnejše stvari. Včasih je to moški, ki je prišel k vratom nekaj prodajat, jaz pa ga povabim naprej. Ko tako stoji in kaže svoje krtače ali karkoli že, se začnem božati. Gleda me z očitnim vzburjenjem in le s težavo nadaljuje svoj prodajni govor. Nato odložim svoja oblačila in začnem masturbirati, ves čas pa opazujem, kako se skuša obvladati. Zelo je nervozen, jaz pa sem seveda povsem mirna - na nek način, saj se tudi sama zagrevam. Včasih ga na tej točki v njegovo veliko veselje in zadovoljstvo povabim, naj prodre vame. Le s težavo sleče hlače, kajti njegova erekcija je ogromna. Polomi polovico tistega, kar pač prodaja; neučakano se mi približa in vseprek stopa po teh stvareh. Med tem, ko si to zamišljam, si vtaknem koren

točke vsakega položaja lahko odčitate v trenutku	pri nosečnosti	očesni kontakt	stimulacija penisove glavnice	stimulacija klitorisa	stimulacija g. točke
	○	○	●	●	
	○	○	○	●	
	●		○	●	●
	●		●		
	●		●		○
	●		●		
	●		●		
	●		●		
	○	●	○	●	○
	●	●	○		●
	●		○	●	●

ali kak podoben predmet v anus ter z roko ali vibratorjem dražim klitoris, da okrepim fantazijo.«

Kate: »Tako Mary kot jaz sva bili devici, saj sva vaginalno uporabljali le svoje prste - za zadnjice nama je služil doma narejen umetni penis, v katerem je bila cevka in na enem koncu bučka, tako da sva med uporabo lahko iztisnili kremo za roke ali kaj podobnega... to naju je obe zelo vzburljalo.«

Evelyn: »Želim si, da bi se znašla v erotični situaciji: najraje mislim, da je več približno šestnajst let starih mladeničev - golih in z mehкими penisi - zvezanih v vrsto, jaz pa hodim ob vrsti in se igram z njimi, dokler se njihovi tiči ne dvignejo. Nato se pred vsakim od njih sklonim, oni pa morajo vame vtakniti svoje prste. Ko to storijo, vsakemu cuzam tiča tako dolgo, da so tik pred tem, da jim pride.«

Patty: »...drugo dekle kleči na preprogi med mojimi nogami in mi ljubkuje stegna in trebuh, dokler nisem vsa iz sebe od poželenja. Divje se premikam in skušam usmeriti njene prste v svojo vagino, ona pa se ne zmeni za moje prizadevanje. Ko začutim, da se njena glava namesti med moje noge in mi njen jezik vstopi v vagino, skoraj ponorim. Malone v trenutku doživim orgazem in pri tem kričim, da se tresejo stene. Ko spet pridem do sape, sta drugi dve dekleti slečeni in se ljubita na preprogi, jaz pa ju opazujem.«

